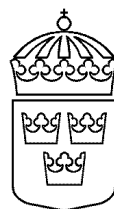

Riksdagens protokoll

2001/02:31

Onsdagen den 21 november

Kl. 09.00 – 16.24

Protokoll
2001/02:31

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 15 november.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Viola Furubjelke* (s) anhallit om entledigande från uppdraget som ledamot av riksdagen fr.o.m. den 1 januari 2002.

Kammaren biföll denna anhållan.

3 § Förnyad bordläggning

Föredrogs men bordlades åter

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2001/02:MJU3

Bostadsutskottets betänkande 2001/02:BoU2

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2001/02:AU2

Konstitutionsutskottets betänkanden 2001/02:KU5, KU6 och KU12

Justitieutskottets betänkande 2001/02:JuU3

Lagutskottets betänkanden 2001/02:LU1 och LU3–LU5

4 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2001 samt utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2001/02:FiU11

Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2001 (prop. 2001/02:1 delvis) och

finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1

Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m. (prop. 2001/02:1 delvis, prop. 2001/02:3 delvis och förs. 2001/02:RR2).

Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! I takt med att konjunkturen viker verkar ansvaret för den ekonomiska utvecklingen gradvis flyttas längre och längre bort från Ro-

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

senbad, Stockholm och regeringen, längre och längre bort i förhållande till vår omvärld.

Så var det inte när vi hade högkonjunktur. Då låg ansvaret mitt i Rosenbad, och då fick högkonjunkturen ersätta behovet av en ekonomisk politik. Det har lett till att vi, när vi nu ser molnen börja mörkna över den ekonomiska himlen och den ekonomiska utvecklingen, också allt tydligare ser bristerna. Vi ser att regeringen, socialdemokratin, har svikit när det gäller arbetslösheten, svikit när det gäller utanförskap och segregation, svikit när det gäller kampen mot den växande ohälsan och sjukfrånvaron och svikit när det gäller tillväxtpolitiken.

I dag ska vi behandla en budget som redan när den skrevs byggde på förlegade förhoppningar – förhoppningar som var än mer förlegade när budgeten presenterades. I våras, i somras och i höstas kunde vi se hur tecknen på en kraftfull ekonomisk nedgång blev allt tydligare. De tragiska händelserna den 11 september förstärkte detta och gjorde osäkerheten än större. Men regeringen sade bara en sak: Det finns ingen anledning att ändra bedömningen av den ekonomiska utvecklingen.

Därmed lät man också den utgiftspolitik som man hade föreslagit ligga fast. Därmed lät man bli att även fortsättningsvis vidta de åtgärder som skulle kunna stärka tillväxtkraften i den svenska ekonomin och bidra till en bättre utveckling, bidra till ett mjukare fall i konjunkturen och bidra till en snabbare uppgång.

Att regeringen har sagt att vi de kommande åren kommer att få en minskande arbetslöshet ska ställas mot att vi nu ser hur konjunkturen har vänt också när det gäller sysselsättning och arbetslöshet. Att regeringen har sagt att vi de kommande åren kommer att ha en högre tillväxt och utveckling ska ställas mot att den faktiska verkligheten är en annan.

Regeringen har använt kartan i stället för verkligheten när det har skilt mellan karta och verklighet. Därmed har vi också en situation där regeringen håller på att tappa kontrollen över de offentliga utgifterna – en situation där vi nu går in i en lågkonjunktur med mörka förutsättningar både när det gäller sjukfrånvaro och när det gäller arbetslöshet. Dessutom gäller det en lång rad olika områden.

I samband med budgetdebatten sade jag att det var en budget som bygger på låtsassiffror. Den utveckling som nu skett har visat och understrukit detta. Det innebär att nu motiveras högre utgifter av en utveckling som inte längre finns, och nu motiveras frånvaron av reformer av en utveckling som skulle kräva mer av reformer inom en lång rad olika områden. Vi ser konsekvenserna. Ni har tappat kontrollen över utgifterna och tvingats tillgripa budgettricksande.

Bara för nästa år kommer budgettricksandet att handla om ungefär 10 miljarder kronor. Ni kommer också att få en situation där växande kostnader för arbetslösheten och en växande inflation kommer att pressa utgiftstaken och där en svag kronkurs kommer att bidra till ett inflationstryck och därmed till högre räntor än vad som annars hade varit fallet. Ni har fört en passivitetens politik som har lett till att Sverige nu riskerar att gå djupare ned i lågkonjunkturen.

Ingen kan anklaga er för att arbetslösheten nu vänder uppåt, för så är det när konjunkturen går upp och ned. När konjunkturen går upp minskar arbetslösheten, och när den går ned ökar arbetslösheten. Det är svårt för

varje regering och varje politik att undvika detta. Däremot kan ni anklagas för den passivitet som ni visat under högkonjunkturen.

Vi lämnar nu en högkonjunktur bakom oss med en rekordhög arbetslöshet. Vi har aldrig i en högkonjunktur haft en så hög arbetslöshet som den vi nu lämnar bakom oss. Det är också så att vi har en arbetslöshet som är större än vad ni själva vill erkänna och tala om. Räknar man samman den öppna arbetslösheten, människor i åtgärder, deltidsarbetslöshet och den latent arbetslösheten hamnar man på drygt 14 %, men ni räknar bara mellan en tredjedel och en fjärdedel av de arbetslösa. Detta ledde också till att ni på er partikongress triumferande kunde säga: Vi har besegrat arbetslösheten.

Detta, fru talman, är skamligt gentemot de människor som det gäller, och det är också ekonomiskt ansvarslost. Hade finansministern nu varit här skulle han ha kunnat ta ställning till dessa frågor. Jag hade kunnat fråga honom hur man med en rekordhög arbetslöshet från en högkonjunktur – en arbetslöshet som är tre eller fyra gånger större än man själv vill erkänna – kan hävda att arbetslösheten är besegrad. Dessutom stiger arbetslösheten nu, med de effekter som det har för segregation, utanförskap och människors sociala trygghet och med de effekter som det har för Sveriges förmåga till tillväxt, till att skapa välfärd.

Fru talman! Socialdemokraterna har svikit i frågan om arbetslösheten. Det får konsekvenser för människor och för vårt samhälle, och det kommer att få konsekvenser för de offentliga finanserna och för den ekonomiska utvecklingen och välfärden i vårt Sverige.

Ni har svikit när det gäller segregationen. I början av 90-talet var ungefär en tredjedel av de människor som bodde i de mest utsatta områdena arbetslösa. I dag när vi går in i ett nytt decennium är två tredjedelar arbetslösa, men ni säger att ni har besegrat arbetslösheten. När ni säger detta säger ni också: Vi har ingen mer politik att föra.

Det är ju inte bara så att ni förtränger och för undan dem som är arbetslösa ur er statistik och er politik, utan det är också så att ni därmed ställer er passiva inför vad som är ett av vår tids största samhällsproblem.

Fru talman! Inte nog med detta: Sedan år 1997 har sjukfrånvaron mer än fördubblats. Det innebär – sett till motsvarande antal personer i arbete – att drygt 240 000 människor har tillkommit vad gäller sjukfrånvaron. Det motsvarar alltså ungefär 5 % av arbetskraften. Hade vi haft samma sjukfrånvaro som 1997 hade alltså arbetslösheten legat ännu mycket högre. Den sysselsättningsuppgång som ni skryter med att högkonjunkturen har gett beror till den dominerande delen på ett av de största misslyckandena i den förda politiken, nämligen den snabbt accelererande sjukfrånvaron. Det är skamligt att ni skryter om denna utveckling.

Fru talman! Vi ser nu en regering och en politik som har misslyckats med ett antal olika grundläggande utmaningar. Tillväxtpolitiken har i stället präglats av passivitet. Arbetsmarknaden har inte präglats av reformer och förändringar. Statsfinanserna har i praktiken hamnat i en situation där de saneringsinsatser som präglade 90-talet har återställts, och vi har i dag en snabb utveckling av utgifter där utgiftstaken får bli utgiftsmål och där utgiftstaken nu för första gången ställs på prov i en lågkonjunktur. Där har ni redan börjat tricksa.

Ni har också misslyckats med att skapa bättre villkor för människor att själva forma sin välfärd, och ni har misslyckats med att skapa bättre

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

förutsättningar för företagande. Det här ser vi mycket tydligt komma till uttryck i den politiska debatten. När en minister och en utredare säger att det i grunden är bra att det försvinner jobb från Sverige bygger det på föreställningen att det kommer till jobb till Sverige. Men så sker inte. När vi hör ledande socialdemokrater tala om att AP-fonderna genom politiska beslut måste börja investera i Sverige är det ett uttryck för att vi inte har ett näringsklimat och ett företagsklimat som leder till investeringar i tillräcklig utsträckning. Det är därför vi också har en utveckling med en sjunkande krona och en allt svagare tillväxt gentemot andra länder. Ni ser tecknen, men ni vågar inte tala om dem. I stället vill ni genom konstlade former skapa investeringar genom politisk styrning av AP-fonderna.

Fru talman! Socialdemokratins problem har kommit att bli att man är en motståndsrörelse mot allt det nya, mot alla de reformer som kan ge Sverige tillväxtkraft och människor ökad välfärd. Nyligen har ni genomdrivit en partikongress som i grunden bara handlade om hur man ska förhålla sig till de reformer för ökad frihet och valfrihet som borgerliga partier föreslår – ska man förbjuda dem, ska man motverka dem, ska man tillåta dem lite grann eller ska man välkomna dem? I grunden har man fyllt den roll som en motståndsrörelse som man har fyllt under 80-talet och 90-talet.

Titta lite grann på de kommuner som allra mest har följt den socialdemokratiska agendan, där den har styrt som allra längst, där ni har haft makten mest oprövad. Där ser vi också att människorna har minst valfrihet, där är skatterna högre, jobben färre, nyföretagandet mindre, köerna längre. Jag skulle vilja ställa frågan till Jan Bergqvist, som definitivt har den fördelen gentemot finansministern att han befinner sig i den här lokalen: Hur förklarar ni att i de kommuner där ert motstånd mot reformpolitiken har varit som mest framgångsrikt går det som sämst och människor flyttar därifrån, men i de kommuner i Sverige där reformpolitiken har gett människor mera valfrihet, mera välfärd, lägre skatter, mera nytt företagande och dit människor flyttar styr andra? Jag tycker att det är en intressant fråga därför att det har att göra med synen på reformpolitiken över huvud taget.

Fru talman! Vi ska i dag ta ställning till en budgetpolitik som vänstermajoriteten står bakom och som i grunden innebär att man förstärker de gamla systemen, de gamla strukturerna, som bygger på att man anser sig ha bekämpat arbetslösheten, anser sig ha gjort vad som ska göras med de offentliga finanserna och som innebär att man är nöjd med tillväxtkraften i den svenska ekonomin, att man är nöjd med den välfärd som människor har.

Mot detta står en framtidsallians för att skapa en ökad frihet för de enskilda medborgarna. Vi har, som framgår av den gemensamma borgerliga reservationen, en utgångspunkt att staten ska vara stark där staten ska finnas och där staten är unik. Vi slår vakt om änkor som ska få det stöd de ska ha. Vi slår vakt om handikappade. Vi ser till att det i det moderna samhället kan byggas förutsättningar för en växande välfärd. Vi slår vakt om rättstryggheten. Men vi säger också att vi ska ha lägre skatter, att vi ska se till att låg- och medelinkomsttagare får den sociala trygghet som högskattesamhället förnekar dem. Vi säger att det ska råda konkurrens och valfrihet inom samhällslivets alla olika områden för att

sätta medborgarna i centrum men också för att skapa den vitalitet som ett modernt samhälle behöver för att kunna hävda sig.

Vi vill ha en vital och jämställd arbetsmarknad, och vi föreslår en lång och omfattande agenda för att göra detta. Vi tar kampen mot sjukfrånvaron därför att den är oacceptabel socialt sett, den är oacceptabel för de offentliga finanserna och den är oacceptabel för att Sverige ska kunna möta framtiden med den arbetskraft och det utbud av människor som behövs.

Vi tar fasta på en ny tids förutsättningar både när det gäller globaliseringen och när det gäller demografin. Vi gör vad vi kan för att Sverige ska vara konkurrenskraftigt inom företagande och kunskap. Vi utvecklar sammansättningen genom de offentliga finansernas inriktning så att vi stärker stat och kommun inom de områden där stat och kommun är unika, men vi begränsar det offentliga till de områden som är gemensamma för att i stället stärka medborgarna.

Där ni är nöjda, där ni inte vet vad ni vill eller där ni inte kan komma överens, inte orkar eller vågar förändra, där ni i stället pumpar in pengar i gamla strukturer öppnar vi välfärden för människors egen valfrihet. Där öppnar vi vårt samhälle för människors företagande. Där sätter vi målet att öka tillväxtkraften i den svenska ekonomin med drygt 3 % – inte för att det är siffrorna som är det viktiga utan för att vi vet att det är så vi lägger grunden för en solid välfärd, trygga pensioner, förmågan till en god sjukvård och en vardag för människor som präglas av trygghet och kontroll över det egna livet.

Där går en skiljelinje. Där ni försvarar de gamla systemen, är nöjda med det som är, där vill vi förändra och reformera. Mot en passiv politik står en aktiv och vital reformpolitik. Det är den skillnaden vi ska debattera i dag, och det är skiljelinjen som också kommer att gälla inför det kommande valet.

Anf. 2 SIV HOLMA (v):

Fru talman! Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets reservation 6 angående information om och analys av eurons effekter och som går ut på att regeringen tillsätter en parlamentarisk kommitté med uppgift att förbereda folkomröstningen för att väljarna i en folkomröstning om EMU ska få en allsidig bild av de olika alternativen. Kommittén bör också hantera och förbereda myndigheternas information samt garantera deras saklighet. Reservationen handlar också om att övervaka att bidragsgivare redovisar de bidrag som betalas ut till de olika kampanjorganisationerna samt fördelar offentliga medel på ett rättvist sätt mellan ja- och nej-sidan. Reservationen tar också upp behovet av konsekvensanalyser av ett EMU-medlemskap utifrån ett jämställdhets- och könsperspektiv.

Vidare yrkar jag bifall till reservation 26 angående indelning i politikområden, som går ut på behovet av ett nytt politikområde för att bekämpa människohandel för sexuella ändamål. Det behövs ett samlat grepp, en ordentlig områdesöverskridande satsning, för att minska prostitutionen och för att hjälpa de prostituerade till ett liv utanför prostitutionen.

I övrigt står Vänsterpartiet bakom betänkandet om budgetpropositionen för 2002.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Fru talman! Samarbetet mellan det socialdemokratiska partiet, Vänsterpartiet och Miljöpartiet har resulterat i en budgetproposition för 2002 och ett betänkande om statsbudget, finansplan m.m.

Den kraftiga internationella konjunkturedgången gör att den ekonomiska tillväxten i Sverige mattas av. Frågan gäller hur mycket och hur länge. I det rådande läget är det extremt osäkert att göra sådana prognoser. Från Vänsterpartiets sida anser vi det vara viktigt att ha en handlingsberedskap för om nedgången blir längre och djupare än vad som förutses i den prognos som ligger till grund för budgetpropositionen.

I budgetpropositionen finns det tre alternativa scenarier: ett basalternativ som ligger till grund för budgetpropositionen och två sidoalternativ – en lågkalkyl och en högkalkyl. Erfarenhetsmässigt kan man säga att i en uppgång tenderar prognoser att bli lägre och i en nedgång högre än vad resultatet i efterhand blir när man ser facit.

I detta sammanhang är det dock viktigt att också komma ihåg att de offentliga finanserna har visat ett överskott. Den offentliga nettoskulden har vänts till en nettoförmögenhet. De svenska räntorna ligger relativt sett bra, bara något över räntorna i Tyskland. Inflationen är låg, även om det har noterats en viss uppgång under de senaste månaderna på grund av tillfälliga prishöjningar. Det har skett en sysselsättningsökning, även om den har mattats av under detta år.

Överskotten i statens finanser skapar en handlingsberedskap för ytterligare åtgärder för att man ska klara sysselsättningen och välfärden. Det finns redan i budgetpropositionen förslag till reformer och skattesänkningar för sammanlagt 44 miljarder som kan bidra till att stimulera efterfrågan på hemmaplan och på det sättet motverka konjunkturförsvagningen.

Vi ska inte heller glömma de tidigareläggningar av investeringar på ca 11 miljarder 2002–2004 som finns i infrastrukturpropositionen när det gäller vägar och järnvägar. Dessa investeringar, rätt utformade, kan bli en positiv kraft för att man ska få fram fler jobb.

Det finns dessutom en bra början i den framförhandlade regionalpolitiska propositionen på satsningar som kompletterar infrastrukturen. Där talas det om satsningar på distansutbildning, om 15 % rabatt på sociala avgifter för framför allt småföretag, men också för ideella föreningar och stiftelser inom stödområde A, om särskilda statsbidrag till landsting och kommuner med befolkningsminskning, om mer pengar till omstruktureringar av kommunala bostadsföretag – för att nämna några åtgärder.

Sammanfattningsvis kan vi inte och ska vi inte slå oss till ro med det som är gjort. Antalet varsel ökar på ett oroväckande sätt. Det behövs mer för att klara sysselsättningsmålet 2004. Av den anledningen är det viktigt att ha handlingsberedskap för att man ska kunna skapa fler jobb. Det finns också stora utmaningar kvar när det gäller att minska klassklyftorna, de ekonomiska klyftorna mellan kvinnor och män, de regionala klyftorna och segregationen i storstäderna.

Fru talman! Vi i Vänsterpartiet har i ett särskilt yttrande, nr 6, redogjort för våra synpunkter på finansministerns uttalande vid den socialdemokratiska partikongressen den 7 november. Uttalandet, som precisades i flera nya förslag som regeringen vill ska gälla från den 1 januari 2002, handlade om att man ska gynna egenföretagare som vill återinvestera sina vinster, om att skatten ska sänkas på expansionsfonderna, om

att nystartade företag ska kunna få uppskov med preliminärskatten. Dessutom ska man temporärt tillföra kommuner och landsting ytterligare 2 miljarder under 2002. Man ska också stödja kommuner och landsting som har möjlighet att expandera. De kommuner som ökar sin sysselsättning under 2002 ska befrias från hela arbetsgivaravgiften på denna ökning, sägs det.

Vänsterpartister ute i landet ställer naturligtvis frågan till oss: Är det Vänsterpartiet som har satt stopp för liknande åtgärder under budgetförhandlingarna, eftersom finansministern kommer med dessa förslag innan riksdagen och finansutskottet har färdigbehandlat den överenskomna budgetpropositionen? Svaret på denna fråga är nej. Vi har föreslagit en rad åtgärder för att göra det lättare att starta och driva företag, från skattelättnader till enklare regler. Vi har också krävt mer pengar till kommunerna. Vad kommunerna mest behöver är långsiktiga förstärkningar. Det kan vara bättre att åstadkomma det på utgiftssidan såsom ökade statsbidrag. Ett långsiktigt ökat stöd till kommunerna skulle också kunna ges på inkomstsidan via kommunkontosystemet.

Jag vill framhålla att det är viktigt för Vänsterpartiet att den här typen av åtgärder sätts in i en långsiktig strategi för uthållig tillväxt, minskade klyftor mellan kön och mellan regioner samt full sysselsättning i hela landet.

Det är i och för sig bra att regeringen offentligt deklarerar att det behövs ytterligare åtgärder under 2002 för att stärka sysselsättning och välfärd – bättre sent än aldrig. Men det är anmärkningsvärt att regeringen valde att presentera konkreta förslag som ska gälla tilläggsbudgeten innan riksdagen och dess finansutskott hunnit att behandla de ursprungliga budgetförslagen. Men Vänsterpartiet är ett konstruktivt parti, och vi känner ett ansvar. Vi vill göra allt vi kan för att stärka sysselsättningen och välfärden.

Förhandlingar pågår. Vår ambition är att Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet ska kunna komma överens före årsskiftet med besked till berörda företag, kommuner och landsting om vad som ska gälla från den 1 januari 2002.

Fru talman! Jag möts ofta av frågan om vi i Vänsterpartiet är nöjda med samarbetet. På den frågan kan jag svara att utifrån de förutsättningar som samarbetet har haft är resultatet – den samlade fördelningsprofilen – rimligt. Samma sak gäller miljön och möjligheterna att nå målen i klimatpolitiken. Vår målsättning har varit att driva politiken åt vänster. Vi har uppnått en del, men jämfört med vad Vänsterpartiet vill är vi ännu inte nöjda. En ny vänstermajoritet efter nästa val måste bedriva en betydligt radikalare politik än hittills.

I vissa sakfrågor har den socialdemokratiska partikongressen kanske gjort det lättare. Framför allt handlar det om beslutet om att a-kassan ska höjas för alla och om att hundradagarsregeln ska tas bort. Även partikongressens tydliga ställningstagande för höjning av taken i föräldra- och sjukförsäkringen är mycket positivt. Det är ju ingen nackdel att man kallar sig för ett feministiskt parti och vill vara ett mer grönt parti med en uthållig tillväxt som mål. Men det får inte bara bli läpparnas bekännelse. Det är handlingarna som man blir bedömd efter.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

När det gäller skattepolitiken kommer Marie Engström att redogöra för bl.a. vilka förändringar Vänsterpartiet vill genomföra för att öka progressiviteten i skattesystemet.

Fru talman! I en gemensam artikel på söndagens DN Debatt utnämner de fyra borgerliga partiledarna sig själva till en framtidsallians. Men historien förskräcker. Resultatet av deras framtid har svenska folket redan fått känna av. Under den förra borgerliga regimen 1991–1994 hade vi den största arbetslösheten sedan 30-talet. Statsskulden fördubblades och budgetunderskottet nådde oanade proportioner. Det var visserligen lågkonjunktur, men den borgerliga regeringen spädde på den. Skulle den ha makten nu skulle det troligtvis bli samma resultat.

Konsekvenserna av omfattande avregleringar och privatiseringar i den statliga och kommunala sektorn leder ofrånkomligt till dramatiska nedskärningar i de offentliga verksamheterna. Det blir en gigantisk omfördelning från dem som har lite till dem som redan nu har mycket resurser och till en omfördelning från kvinnor till män. Det leder också till negativa effekter på både företagsklimatet och den ekonomiska tillväxten. De borgerligas s.k. framtidsytande reformpolitik innebär karensdagar i sjukförsäkring och sänkta ersättningsnivåer i a-kassan och sjukförsäkringen. De välbeställda med stora kapitalinkomster, höga löner och högt taxerade fastigheter skulle kunna se fram emot stora skattesänkningar.

Sverige har under den gångna mandatperioden hamnat på rätt spår. Arbetsskadeförsäkringen stärks. Ett elvapunksprogram för att främja hälsa i arbetslivet presenteras som omfattar bl.a. arbetsmiljö. En förnyelse av rehabilitering och ekonomiska styrmedel för att minska sjukskrivningarna har tillkommit; det är bra. Resurser har avdelats för klimatinvesteringar. Skatten har sänkts på miljövänligt drivmedel, och 100 miljarder har gått till järnvägar. Det är inte så illa det heller.

Nu handlar det om att fortsätta det påbörjade arbetet. Vi vill bl.a. fortsätta att stärka kommunsektorns ekonomiska utrymme. Det behövs mer pengar till att höja kvinnolönerna. Lönerna inom vård och omsorg har halkat efter rejält.

När det gäller långtidssjukskrivningarna behövs det resurser för att angripa orsaken till att människor, i detta fall kvinnor, blir sjuka. Arbetsituationen måste bli drägligare. Det kan den bli om det finns ekonomi för bl.a. fler händer i vården. Allt detta tillsammans möjliggör dessutom bättre förutsättningar att rekrytera personal, vilket jag har förstått börjar bli ett alltmer ökande problem. Att öka konkurrensutsättningen, sänka skatterna och sälja ut statliga företag är ingen bra lösning utan i stället en del av problemen. Men det är den samlade borgerlighetens ideologiska vägval.

I den gemensamma reservationen hyllas privatiseringarna för att de påstås leda till högre kvinnolöner, åtminstone i det fåtal yrken som råkar vara i en bristsituation. Dessutom vill ju moderater och folkpartister minska resurserna till kommunsektorn.

Moderaterna skriver i sin budgetmotion: ”Betydelsen av att lönebildningen sker under stort ansvarstagande förtjänar att understrykas. Erfarenheterna visar hur för höga löneyft för offentliganställda snabbt kan urholka förutsättningarna för den goda samhällsekonomiska utveckling som kommunsektorn är så beroende av.” Min stilla undran är: Menar moderaterna att de kvinnor som får sin lön genom skattemedel ska få

högre löner, eller är det, som ni skriver, viktigare att de visar ett s.k. stort ansvarstagande?

Folkpartiet skriver i sin reservation att man ska intensifiera jämställdhetskampen med handlingsprogram mot orättvisa löner och arbetsvillkor. Men behövs det då inte mer pengar till den skattefinansierade vården och omsorgen, oavsett om den drivs offentligt eller privat?

Sedan vill jag bara säga några ord om barnomsorgskontot som ett alternativ till maxtaxan. Maxtaxan är för oss ett steg på vägen till avgiftsfri barnomsorg. I borgerlighetens motioner, mest i Kristdemokraternas, görs flera försök att komplicera något som egentligen är väldigt enkelt. De fyra partierna, med Kristdemokraterna i spetsen, vill att det ska löna sig för kvinnor att stanna hemma med barnen. Det är tydligen så viktigt att bevara könsrollerna att inte ens ekonomiska argument biter. Vad händer med skatteintäkterna om förvärvsarbetandet bland kvinnor minskar? Vad händer med tillväxten? Svaren finns inte i motionerna. I stället vill man framställa det som att en satsning på hemmafruar skulle vara ekonomiskt likvärdigt med en satsning på dagis och kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta.

Subventionerar staten hemmafruar slår det direkt mot skatteintäkterna. Det finns inga beräkningar på vad dessa minskade skatteintäkter kostar. Det finns alltså rena ekonomiska skäl för att anse att jämställdhet är produktivt.

I detta sammanhang kan jag inte låta bli att undra hur det kan komma sig att Folkpartiet tycker att det är bättre att höja dagisavgifterna än att bejaka maxtaxan, som innebär lägre dagisavgifter och i och med det en ekonomisk uppmuntran för kvinnor att inte stanna hemma vid spisen.

Om barnomsorgskontot, som sägs handla om valfrihet, skulle gå igenom innebär det att förvärvsarbetandet bland kvinnor sjunker. Det leder till att gapet mellan kvinnors och mäns löner ofrånkomligt ökar. På vilket sätt vill ni möta en sådan utveckling? Gäller jämställdhet bara de rika när de vill ha skattesubventionerade pigor?

Anf. 3 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Efter att ha lyssnat till Siv Holma vill jag extra gärna yrka bifall till reservationerna 1, 2 och 12, men också ställa två frågor till Siv Holma.

Den ena är: Är det en tillfällighet att lönebildningen i borgerliga kommuner, regioner och landsting där man har många privata alternativ och många arbetsgivare ger människor inom vården bättre löner än inom socialdemokratiskt och vänsterpartistiskt styrda kommuner och landsting?

Den andra frågan handlar om en rätt näraliggande sak. Siv Holma har här föreslagit att vi ska möta lågkonjunkturen, behovet av en bättre tillväxt och den demografiska utmaningen med att öka offentliga utgifter och stärka det offentliga roll. I de kommuner runt om i Sverige där ni och socialdemokrater har styrt som allra mest och allra längst har ni på något sätt byggt samhällen och kommuner såsom ni vill ha dem. Hur kan det komma sig att skatterna där är som högst, nyföretagandet som minst, köerna som längst och att det är en sådan brist på valfrihet, mångfald och jobb att människor flyttar därifrån? Hur kan det komma sig att köerna är kortare, jobben ökar och sysselsättningen växer i de kommuner och reg-

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

ioner där vi har öppnat för mångfald? Jag tycker att det vore intressant att få Siv Holmas svar på frågan om det bara är en tillfällighet eller om det kan bero på att den politik som ni vill föra leder till mindre valfrihet, sämre välfärd, längre köer, högre skatter, högre offentliga utgifter och att medborgarna ändå får ut mindre av detta.

Anf. 4 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Gunnar Hökmark frågar om det är en tillfällig lönebildningsfråga att människor har bättre löner i just de landsting och kommuner som har olika aktörer. Jag skulle vilja svara på frågan på det sättet att de fall som ni beskriver i reservationen är typiska exempel på bristyrken.

När det gäller vanliga jobb inom vård och omsorg skulle inte lönerna öka om det skedde en privatisering, därför att det finns låga kvinnolöner även inom den privata sektorn. Titta bara på Handels område! Där är det ju privata aktörer, och lönestrukturen med låga kvinnolöner finns även där. Ska man göra någonting i de här sammanhangen måste man alltså ha en bättre politisk styrning.

När det gäller den andra frågan som ställdes om det offentligas roll i kommunerna är svaret att det beror på strukturer, t.ex. befolkningsminskning, som är väldigt svåra för kommunerna att själva påverka. Vi har haft ett speciellt förhållande under 90-talet med nedskärningarna, och det har varit svårt för kommunerna att klara detta. Om det skulle ha varit så att moderaterna hade bestämt den ekonomiska politiken hade det blivit ännu sämre för dessa kommuner.

Anf. 5 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Svaret är lite vacklande även om Siv Holma inte vill medge det. Sakläget är att i de kommuner och landsting där det finns en mångfald av arbetsgivare är löneutvecklingen bättre för vårdbiträden, för undersköterskor och för sjuksköterskor. Siv Holma säger att det beror på någonting annat, som hon inte riktigt kommer fram till, och att det ändå är bättre med politisk styrning.

I de kommuner och landsting där man har precis den politiska styrning som Siv Holma förespråkar är situationen som allra sämst. Samtidigt angriper Siv Holma den situation och de förutsättningar som har lett till att kvinnor får högre löner inom yrken där de inom socialistiska kommuner och landsting har sämre löner. Jag tycker att det är rätt oförskämt och skamligt mot dem som jobbar och som faktiskt har fått en bättre livssituation genom ett öppnare samhällsklimat.

Har de fel som i opinionsundersökning efter opinionsundersökning säger att det blir bättre med en mångfald av arbetsgivare? Har de fel när de säger att det blir bättre med privata arbetsgivare? Har de fel när de säger att det blir bättre förutsättningar för en vettig lönebildning? Har Vårdförbundet fel? Har alla fel?

Om alla hade fel borde det vara bättre i de idealkommuner som Siv Holma förespråkar där ni har fått styra och ställa precis som ni vill, där ni har tryckt ned alla alternativ och där ni har förbjudit eller motverkat mångfald. Men det är fel.

Svaret på den andra frågan var att det beror på strukturproblem att människor flyttar ifrån vänsterkommunerna, att skatterna är högre, kostnaderna större och köerna längre. Ja, det är väl sant att det är just struk-

turproblem. Ni bygger upp en offentlig struktur som hämmar nyföretagande, ekonomisk utveckling och människors valfrihet och välfärd. Då är det inte underligt att människor flyttar från många av de kommuner som är Sveriges mest klassiska och framstående industrikommuner. För man den politik som ni vill föra går det att avläsa på kartan i Sverige hur det går. Människor flyttar därifrån. De flyttar till kommuner och regioner som ni ägnar riksdagsdebatter åt att skälla ut av det enkla skälet att där kortas köerna, där växer valfriheten.

Anf. 6 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Problemet med Gunnar Hökmarks resonemang är att de positiva saker han talar om växer i de tillväxtcentrum som finns i Sverige. Det behöver ju inte alltid bero på beskäftiga kommunalpolitiker och landstingspolitiker i de här områdena.

Det finns något som heter solidaritet. Med moderatstyrd politik skulle solidariteten slås sönder. Det finns vackra ord om mångfald. Men det finns områden i landet som inte har ett sådant underlag att man kan ha flera aktörer. Hur ska man göra då? Då handlar det faktiskt om att vara solidarisk och se till att t.ex. min kommun, Vittangi, har en vårdcentral. Det finns anbudsförfaranden som har visat att skulle man ha något privat skulle det i bästa fall kosta flera miljoner kronor mer.

Problemet är att vi har ett avlångt land med olika ekonomiska förutsättningar. Gör man som moderaterna vill och ger mindre resurser till kommuner och landsting kommer det att bli ännu svårare för de kommuner och landsting som inte finns i tillväxtområdena. Med den politik som ni i dag har beskrivit kommer det inte att bli mer tillväxt, för ni har glömt bort den här delen av landet.

I den andra delen, när det gäller lönerna, finns det något som ni inte vill se. Det finns en könsmaktstruktur i samhället, där män är överordnade och kvinnor underordnade, som hänger ihop med att vi har orättvisa kvinnolöner. Dessa finns även inom den privata sektorn. Den privata sektorn är inte bättre. Har man då flera aktörer är grundproblematiken fortfarande densamma: Kvinnor har lägre löner än män. Jag tycker att det vore bra om Gunnar Hökmark funderade ett varv till på det här med könsmaktstrukturen och återkom med bättre synpunkter i den här frågan.

Anf. 7 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Jag blir beklämd när jag hör Siv Holma vädra sitt förakt för svenska småbarnsföräldrars rättmätiga krav på valfrihet och att man ska kunna ha mer tid för sina barn. Inte ens ekonomiska argument biter, säger hon, när kristdemokraterna förordar ökad valfrihet. Det slår på skatteintäkterna om staten subventionerar hemmafruar – jag hoppas att de yrkeskvinnor som hittills har röstat på Vänsterpartiet hör vad Siv Holma säger och hör vilket förakt hon ger uttryck för när man vill vara tillsammans med sina barn. Fru talman, det är verkligen dags att myndigförklara landets småbarnsföräldrar. Jag hoppas att detta kan ske, om inte annat efter valet 2002.

Så var den här högkonjunkturen över, och regeringen har försuttit ännu ett tillfälle att ta itu med den dåliga tillväxtkraft som nu har plågat svensk ekonomi under de senaste 30 åren. Och eftersläpningen fortsätter.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Regeringen beräknar själv att Sveriges ekonomi kommer att utvecklas sämre än genomsnittet i världen, sämre än i USA, sämre än i snittet av EU-länderna och sämre än i resten av Norden. Regeringen räknar faktiskt också, lite i skymundan, med att låna till sina reformer. Statsskulden beräknas öka med 35 miljarder kronor mellan åren 2001 och 2004.

Höstens varselstatistik är den värsta på många år. Avesta i Degerfors, Flextronics på flera orter, Whirlpool i Norrköping, Scania och FCI Electronics i Katrineholm, Volvo i Trollhättan och ABB:s nedskärningar på flera håll är bara några exempel. Om den här trenden håller i sig kan antalet varsel på helåret i år uppgå till kanske 60 000. Det är visserligen ganska långt från de ca 185 000 varslarna i början av 90-talet, när vi hade en världsekonomi i fritt fall. Men vi får annars gå tillbaka till 80-talet för att komma upp i dagens nivåer.

Den rödgröna förhandlingsgrupp som får antas ligga bakom prioriteringarna i höstens budgetproposition har knappast haft fokus på att förbättra de här dystra nyckeltalen och därmed de långsiktiga förutsättningarna för att möta globaliseringens och den nya befolkningspyramidens utmaningar. Fokus har tvärtom varit ett kortsiktigt valrörelseperspektiv. Jag tycker att det borde vara ganska besvärande för regeringen att över 60 % av de omskrutna sysselsättningsökningarna mellan 1997 och 2000 beror på ökad sjukfrånvaro medan den faktiska ökningen av antalet sysselsatta var minimala 8 %. När nu konjunkturen snabbt viker står regeringen helt utan en strategisk plan för att långsiktigt lyfta tillväxtförutsättningarna. Kvar är bara en valrörelsebudget där pengar delas ut till i stort sett alla grupper i samhället.

Det är en ganska expansiv finanspolitik som regeringen serverar. Det mesta handlar om att fördela resurser som på något mystiskt sätt tas för givna av regeringen. Tillväxten nämns pliktskyldigast som viktig, men konkreta åtgärder som faktiskt skulle kunna lyfta tillväxtförutsättningarna lyser med sin frånvaro ungefär lika mycket här som på den socialdemokratiska partikongressen i Västerås.

Nu dyker konjunkturen snabbt, och det är klart att det förvärrar läget på en redan dåligt fungerande arbetsmarknad. Regeringens strategi har hittills varit att om bara statsfinanserna är i balans och konjunkturen fortsätter att vara god leder det på något automatiskt sätt till ökad sysselsättning.

Nu blev det alltså inte så. Nu är det utgiftstaken som hotar att sprängas samtidigt som inkomsterna faller. Ett antal oberoende internationella organisationer har ju, som vi ofta brukar upprepa här, fru talman, påpekat behoven av konkreta strukturella reformer och strategiska skattesänkningar för att förbättra den svenska ekonomins utvecklingskraft. Det är OECD, IMF, EU-kommissionen och många andra.

De senaste årens relativt starka tillväxttal har ju faktiskt i huvudsak byggts på att ekonomin har återhämtat sig från en väldigt låg nivå med ett lågt kapacitetsutnyttjande i industrin. Men när kapacitetsutnyttjandet växer dyker flaskhalsarna upp igen och inflationen tar fart. Nu står vi alltså här med den högsta arbetslöshet som någonsin har uppmätts vid utgången av en högkonjunktur.

Men inte heller statens finanser är så lysande som de flesta tror. Statens finanser är i själva verket den svagaste länken i den offentliga sektorns finanser. Hela överskottet ligger i pensionssystemet. Men nu har

den rödgröna majoriteten upptäckt en ny mjölkossa, nämligen Riksbankens guld- och valutareserver. Guld- och valutareserverna är de enda egna, stora reserver som kungariket Sverige har för allvarliga och oförutsedda händelser. Dessa leds nu alltså för andra gången på kort tid fram till den rödgröna mjölkpallen för att tömmas på ytterligare 20 miljarder kronor.

Med en vikande konjunktur är det hög tid att rätta till några av de strukturella problemen som den svenska ekonomin lider av. Jag tänker på det höga skattetrycket, de stora marginaleffekterna som gör att det lönar sig dåligt att arbeta, som skapar ett osunt bidragsberoende för stora grupper och gör det svårt att locka och behålla företag för vårt land – liksom kapital och kompetens. Också nuvarande, orimligt höga, beskattning gör ju att de lätttröliga skattebaserna flyr.

Det handlar också om en dåligt fungerande lönebildning och arbetsmarknad vad gäller rörlighet, flexibilitet och effektivitet inom de arbetsmarknadspolitiska åtgärdsprogrammen. En bristande konkurrens i stora delar av ekonomin, inte minst inom den offentliga tjänsteproduktionen, inom bygg- och livsmedelssektorn, leder till ett högt prisläge och låg köpkraft jämfört med andra länder.

Dessutom måste en övergripande målsättning för den ekonomiska politiken vara att uppnå en uthålligt högre tillväxt än de knappa 2 % som Sverige har haft de senaste 30 åren. Målet för Kristdemokraternas tillväxtpolitik, som vi delar med de övriga borgerliga partierna, fru talman, är en varaktigt hållbar BNP-tillväxt på minst 3 %. Det skulle nämligen lyfta intäkterna för stat, landsting och kommuner och förbättra resursläget inom bl.a. krisbranscherna vård, skola och omsorg.

För att möjliggöra det krävs en politik som slår vakt om den statsfinansiella stabiliteten genom lägre utgifter. Det krävs ett lägre skattetryck, sänkt skuldkvot och minskad statsskuld. Därigenom minskar den svenska ekonomins sårbarhet. Det krävs en politik som skapar bättre villkor för arbete och företagande genom konkurrenskraftiga skattenivåer. Utbildningssystemet och lönebildningen måste också reformeras. Det skapar bättre förutsättningar för att alla ska kunna växa och förverkliga sina ambitioner och på så sätt minska de regionala och sociala obalanserna. Men politiken måste också riktas in på att öka valfriheten och säkra både mäns och kvinnors kontroll över den egna tillvaron. Konkurrensen måste skärpas, bl.a. i den offentliga tjänsteproduktionen och i bygg- och livsmedelssektorn.

Småföretagardelegationens förslag till regelförenkling och minskad byråkrati har kört fast med Näringsdepartementets mycket svaga politiska ledning. Sedan 1999 lägger ca 100 företagare per vecka av i vårt land. Vi har nu färre företagare än vi hade 1993.

Ett annat allvarligt tecken på systemfel är att kostnaderna för de långvariga sjukskrivningarna beräknas öka med 165 % på fyra år, från 14 miljarder 1997 till ca 37 miljarder i år.

Samtidigt är den högkonjunktur som regeringen byggde sin politik på borta överallt utom i tabellerna i regeringens budgetproposition. Regeringen fnyser åt globaliseringens effekter. Men om ingenting görs åt världens högsta skatter på världens bredaste skattebas kommer Sverige att förlora ca 100 miljarder årligen på 10 års sikt enligt en studie som Riksskatteverket har gjort.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Fru talman! Kristdemokraterna har ett alternativ till denna passiva politik. Det tar sikte på att öka sysselsättningen så kraftfullt att Sverige kan bli en vinnare i globaliseringen, så att välfärden långsiktigt kan tryggas för alla. Politiken riktas in på att skapa förutsättningar för fler jobb och växande företag. Vi föreslår åtgärder för att åstadkomma ett så bra företagsklimat att fler av företagen i hela landet faktiskt vill och vågar expandera och nyanställa, en skattepolitik där alla får behålla mer av sin egen lön, även ca 1,3 miljoner pensionärer. Dessutom höjs pensionstillskottet med 200 kr per månad nästa år.

Men det är också långt kvar, fru talman, till en rimlig situation inom vården och skolan. Därför satsar vi kristdemokrater under de kommande åren 4,25 miljarder kronor mer än regeringen för att ge förutsättningar för en värdig vård utan köer ute i våra kommuner och landsting. Här handlar det både om mer resurser och nya och bättre verksamhetsformer med en större mångfald av vårdgivare för de sjuka och gamla. Fler arbetsgivare utöver landstinget att välja på tror vi också ger bättre förutsättningar för lönebildning och karriärvägar för de vårdanställda.

Fru talman! Samma enögda perspektiv gäller familjepolitiken, som vi hörde Siv Holma från den rödgröna koalitionen reflektera över. Bara de föräldrar som betar sig som regeringen vill får del av samhällets stöd. Vi kristdemokrater vill att föräldrarna ska få en chans till mer tid för barnen. Därför satsar vi nu tillsammans med övriga borgerliga partier mer på ökad valfrihet för landets barnfamiljer med en bra kommunal barnomsorg, med ett barnomsorgskonto och med avdragsrätt för barnomsorgskostnaderna som ett alternativ till maxtaxan.

Vi kristdemokrater lägger alltså fram förslag som ger höjda pensioner för de sämst ställda pensionärerna, bättre förutsättningar för en värdig vård utan köer, fler lärare i grundskolan, ett återupprättat rättssväsende, en ökad miljöstatsning och bättre konkurrensvillkor för jordbruket, fisket och åkerinäringen samt ger jordens fattigaste bättre utvecklingsmöjligheter genom att biståndet höjs. Detta når vi genom att göra omprioriteringar och besparingar inom de utgiftsramar som vi föreslår.

Sedan måste utskottets rödgröna majoritet genom beredningstvånget alltid hitta argument för att avslå de förslag som inte majoriteten står bakom. Det gör man med samma finess som vanligt. Jag kan dock när jag går igenom de här synpunkterna konstatera, fru talman, att det egentligen inte är något fel på vår politik. Det handlar egentligen bara om tidpunkterna för när man inför förslagen och lite grann om beräkningarna av effekterna, den tekniska utformning som vi har valt. På sex områden kritiserar en redovisningsfråga, två införandedatum för våra reformer och tre bedömningsfrågor, där utskottsmajoriteten inte har förstått den effekt som vi antar blir följden av våra reformer.

Jämfört med att majoriteten utan beredning smyger in 20 miljarder kronor från Riksbankens guld- och valutareserv i sitt alternativ tycker jag att de tänkbara avvikelser som oppositionen har i sina budgetalternativ framstår som ganska milda. Men jag antar att det är någonting som vi får diskutera med Jan Bergqvist och med finansministern om han så småningom dyker upp här i kammaren.

Fru talman! Sverige står inför stora utmaningar. Framför allt tycker jag det gäller den demografiska utvecklingen. I dag är vi ungefär 3,3 personer i förvärvsaktiv ålder per pensionär. År 2030 kommer det att

finnas ca 1,8 personer i förvärvsaktiv ålder per pensionär, samtidigt som äldrevårdskostnaderna kommer att öka med ungefär 60 %, enligt beräkningar som Långtidsutredningen har gjort. Att då ha kvar en straffskatt på högre utbildning, en straffskatt på kapital i Sverige och en dubbelbeskattning av svenskt ägande vittnar knappast om insikt om vad framtiden kräver.

Nej, det som behövs för att få trygghet inför framtidens utmaningar och ett varmare, mänskligare samhälle är en ny regering, som oberoende av konjunkturers växlingar koncentrerar sig på att förbättra villkoren för arbete, företagande och personligt ansvarstagande, men som också respekterar småbarnsföräldrarnas rätt att få valfrihet och att faktiskt också få mer tid tillsammans med sina barn. Just det faktum att det föds för få barn är kanske det allvarligaste hotet mot vår framtida välfärd och ekonomiska tillväxt.

Anf. 8 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Det finns ingen som bor i Sverige som inte påverkas av konjunkturen. Alla svenskar som arbetar funderar över hur det går för företaget. Alla som är beroende av vård och omsorg funderar över hur det ska gå med den delen. Alla familjer funderar över hur det ska gå med familjeekonomin.

Sveriges ekonomi är dessutom en liten ekonomi. Den är väldigt öppen för internationella influenser och mer konjunkturberoende än de flesta andra länders.

Samtidigt håller Sverige på att klyvas regionalt och socialt. I propositionen talar regeringen om tillväxt och rättvisa, men i praktiken hämmas tillväxten, klyftorna vidgas och jämställdheten går åt fel håll. Många människor får stå vid sidan av utvecklingen genom att de t.ex. inte får tillgång till arbetsmarknaden. Bidrags- och skattesystemen låser in dem i en fattigdomsfälla, vilket särskilt gäller kvinnorna. Dessutom har de regionala skillnaderna ökat. Regeringen har alltså gjort politiskt dubbel-fel under den högkonjunktur som just har passerat – de sex år man kunde ha gjort så mycket mera bra saker.

Dels har regeringen inte förmått att driva igenom de strukturella förändringar som gör svensk ekonomi mer robust och mindre känslig för internationella konjunktursvängningar, dels har regeringen inte förmått göra alla delaktiga i den goda utveckling som har varit. I budgetpropositionen föreslås tyvärr inte heller några åtgärder som tar tag i dessa allvarliga strukturella fel och minskar statsfinansernas konjunkturkänslighet.

Jag uppskattar därför tydligheten hos den samlade oppositionen när vi tillsammans slår fast ett överskottsmål om 2 %, ett tillväxtnål om 3 % och gemensamt betonar vikten av att sänka utgiftskvoten, sänka skattekvoten och amortera på statsskulden. Det är viktigt för stabiliteten, och det är viktigt för tilltron till svensk ekonomi.

Med ett samhälle med livskraft, livskvalitet och självbestämmande som mål för människorna måste vi hitta andra lösningar för att garantera tryggheten. Vi föreslår därför från Centerpartiets sida reformer på några viktiga områden: skolan och den högre utbildningen, skattesystemet, företagande, arbetsmarknaden, regionalpolitiken och kommunikationerna och vården, skolan och omsorgen.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Fru talman! Jag ska ta upp några av de områden som bekymrar mig särskilt i den utveckling och den situation vi har nu. Det är arbetsmarknaden, företagandet, sjuktagen, de sociala klyftorna, skolfrågorna och regionalpolitiken.

Jobben är ofantligt viktiga. Att hålla arbetslösheten nere är viktigt inte bara för den enskilda människan utan också för hans eller hennes familj – och det är ofantligt viktigt för den svenska ekonomin.

Trots en sjunkande arbetslöshet från en extrem toppnivå går vi ändå in i lågkonjunkturen med dubbelt så hög total arbetslöshet som vi hade när vi gick in i den förra lågkonjunkturen. Det är oerhört bekymmersamt. Nu ser vi redan de första tecknen. Arbetslösheten har börjat öka och sysselsättningen sjunker enligt de allra senaste dagarnas rapporter.

Så går det att fundera på arbetslöshetens konsekvenser för den som är arbetslös. Trots att arbetsmarknadsutbildningar kostar tre gånger mer än motsvarande gymnasieutbildningar fungerar de inte bra. Jag har nästan aldrig träffat en människa som har genomgått en arbetsmarknadsutbildning och som har sagt att man har varit oerhört nöjd och att man har fått en ny start och nya chanser – nästan aldrig! Jag har träffat oerhört många människor som har sagt att de känner sig maktlösa, illa behandlade, inte får bestämma över sin framtid, att de slösar bort sin tid – och de undrar vad detta ska vara bra för.

Detta är ett stort misslyckande som kostar pengar, som kostar livskvalitet för människor, som är förnedrande och gör att människor tappar sugen totalt. Vad har regeringen gjort åt detta? Ingenting.

Vi i Centerpartiet säger att det måste finnas tre vägar in i arbete, nämligen gymnasieutbildning för alla som inte har det, högkvalitativa arbetsmarknadsutbildningar som leder till jobb och en möjlighet för de arbetslösa att komma i närkontakt med företagare själva genom övergångsarbetsmarknader av olika slag. De ska få en möjlighet att komma runt på arbetsplatser, och till slut fastnar de i jobb. Det blir en kardborre-effekt. Det finns projekt som har bevisat att det faktiskt är så i verkligheten. Så skulle vi vilja ha det för att kunna ge livskraft, livskvalitet och självbestämmande åt dem som är arbetslösa.

Hur skapas nya arbetstillfällen? De allra flesta skulle säga att det sker genom ett bra företagsklimat. När den analysen är gjord ska man sätta i gång med åtgärder och ta tag i frågorna. Men regeringen och näringsministern klarar inte detta. Regler och byråkrati har inte minskats. Simplexgruppen står stilla. Ingenjörsvetenskapsakademien påpekade i går kväll att det skapas 5 000 sidor nya regler varje år – tillsammans med de gamla som man ska hålla reda på. Det är en nästan omänsklig situation.

Orättvisorna mot företagarna finns kvar. En småföretagare som vill vara föräldraledig får sin ersättning uträknad på årets alla dagar i stället för som löntagare på årets 220 arbetsdagar. Det svider. En småföretagare som får lagret stulet får betala moms på det stulna. Det svider. En person som är gift med en fåmansföretagare, men som arbetar med något annat på en helt annan arbetsplats, får inte arbetslöshetsersättning om hon eller han blir arbetslös. Det svider. Det är inte konstigt att nyföretagandet går ned när vi i stället borde ha ett ökat företagande för att skapa tillväxt och jobb.

Vad gör regeringen åt detta? Inget. Vi föreslår förändringar på dessa områden, och vi föreslår dessutom en nedsättning av arbetsgivaravgiften

med 10 % på lönesummor upp till 2 miljoner, eller 300 000 för egenföretagare. Då tar vi bort en del av tröskeeffekterna för att skapa nya jobb och anställningar. Vi diskriminerar inte olika sorters företag, som finansministern faktiskt föreslog i sitt tal på s-kongressen. Vi ser till att arbetsplatser behandlas lika i det fallet, offentliga som privata.

Ett annat stort område som är extremt bekymmersamt är förstås sjuktalen. Svenska folket blir allt sjukare. Dagens arbetsliv med stress och höga krav, svårigheterna att kombinera arbetsliv med familj, för många en ekonomisk stress, ger många dålig hälsa.

År 1998 betalades sjukpenning för 20 miljarder kronor ut. Nästa år tror man att det blir 50 miljarder kronor. Det här har varken vi själva, staten eller de enskilda råd med. Allra värst drabbar detta ensamamma mammor som har dålig ekonomi, som inte har råd att gå till doktorn, som inte har råd att lösa ut sin medicin, som inte har råd att gå till tandläkaren. Då drabbar det som en förbannelse också deras barn, som presterar sämre i skolan trots allt vad dessa enastående mammor försöker göra – och de får sämre hälsa.

Det här är en utveckling som har fullständigt galopperat fram under denna period. Ansvar för det ligger hos regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Ingen annan kan ta det ansvaret. Det är inget man får smita ifrån.

Rehabiliteringsmedlen tar slut på försäkringskassan, för en del kassor redan efter första kvartalet, för de flesta kassorna efter ett halvår. Sedan får de som behöver hjälp vänta till årsskiftet innan de kan få hjälp med rehabiliteringspengar.

Nu är det så illa att personalen på försäkringskassorna sjukskriver sig i långa banor för att de inte orkar med att inte kunna hjälpa människor, för att ärenden läggs på hög och för att väntetiderna växer.

Av de långtidssjukskrivna är det bara 14 % som har fått ett telefonsamtal under de första tolv månaderna. 14 % har fått minimum ett telefonsamtal! Det är rehabilitering i dagens socialdemokratiska Sverige – trots att varje satsad krona på rehabilitering enligt flera rapporter och flera projekt ger 9 kr tillbaka samhällsekonomiskt. Det är skandalöst!

Någonting måste göras. Vi föreslår att första steget kan vara en rehabiliteringsgaranti så att människor faktiskt får hjälp att komma i arbete. Inom tre månader ska de ha fått hjälp med sin rehabilitering. Så tycker vi att det ska vara.

Man skyddar systemet i stället för att hjälpa människorna. Vi har nu en jättediskussion om att myndigheter ska kunna samarbeta, förenkla och gemensamt använda en liten del av sina pengar och en stor del av sin energi för att hjälpa människor i de s.k. Finsamprojekten. Det tycker jag är bra, och det tycker säkert ni som lyssnar också är bra. Men det tycker inte alla. Socialdemokraterna och moderaterna har hittills sagt nej till detta. De vill värna systemet i stället för att hjälpa människan, till en kostnad av mer byråkrati och mer skattepengar.

Ändra er! Se människan och genomför Finsam, projekt för praktisk samordning för bättre livskvalitet, i hela Sverige så att alla kan få fördelen av det.

Jag skulle också vilja ta upp de sociala klyftorna, särskilt därför att många av dem som har fastnat i fattigdomsfällorna är kvinnor. Oftast handlar det om kvinnor som arbetar i den offentliga sektorn. De har lägre

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

löner och högre sjuktal än andra grupper. Mycket beror det på lönesättningen, men det beror också på det som jag har pratat om här, arbetsskador och rehabiliteringsinsatser.

Det allra största sveket är kanske i alla fall att efter en tung och slitig arbetsinsats beskattas dessa grupper mest av alla grupper och mer än i alla andra OECD-länder. Många människor kan inte leva på sin lön, och det är också det som visar sig i kostnader för socialbidrag, i sjukskrivningar och i hur deras barn har det.

Regeringen pratar om skattesänkningar, faktiskt nästan lika mycket som Centerpartiet, men fördelningsprofilen är helt olika. Det krävs att man ser bakom retoriken och läser materialet, för då syns det tydligt. Det finns diagram i finansplanen som visar fördelningsprofilen i höstens förslag. Det finns redogjort för regeringens skattesänkingsförslag, som ger 70 kr sänkning till gruppen med de lägsta inkomsterna och 700 kr sänkning till gruppen med de högsta inkomsterna. Det är samma teknik och samma sätt att resonera som har gett ökade löneskillnader mellan män och kvinnor de senaste tre åren och som har gett ökande sociala klyftor.

Den samlade oppositionen har i sin reservation påpekat att den politik som ger låg- och medelinkomsttagare lägre skatter ger ökade möjligheter till social trygghet. Centerpartiets förslag är att vi ska införa ett skatteavdrag för alla på 10 000 kr och dessutom ett förvärvsavdrag på 10 800 kr. Det skulle i ett slag lyfta de allra flesta ur de fattigdomsfällor som de i dag sitter fast i.

Vi har också i vår motion föreslagit en barnbilaga, därför att vi tycker att det är viktigt att analysera dagens politik ur ett barnperspektiv. Det har utskottets majoritet – Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet – avstyrkt med motiveringen att detta krav på en barnbilaga ”måste dock anses underordnat kravet att redovisningen blir så aktuell och genomarbetad som möjligt”. Därför ingen barnbilaga – har ni hört?

Jag ska ta upp ett ämne till, och det är skolan, som kanske är det allra största misslyckandet. Av en årskurs svenska barn – eller ungdomar, när de slutar nian – på drygt 100 000 är det runt 10 000 som inte får fullständiga betyg och som kommer ut ur skolan med krossade drömmar om framtiden. Det är 10 000 krossade drömmar varje examensvecka varje år.

Vi föreslår åtgärder på tre områden: elevens rätt till kunskap, lokal makt och fler lärare. Det är i dag dags att sluta tillsätta grupper och utredningar och passivt se hur kvaliteten minskar och mobbningen ökar, och i stället ta itu med de problem som finns när det gäller skolan.

De regionala klyftorna ökar, fru talman. Ett mått på regeringens handlingskraft är det som jag alltid brukar ta upp, den digitala allemansrätten. Näringsministern lovade anslutning för 98 % av alla hushåll, och det skulle vara klart nu till årsskiftet. I dag har man sänkt kravet på vad bredband är, och man har dessutom bara anslutit en tiondel, 9,8 %. Så fungerar regionalpolitiken i dagens socialdemokratiska Sverige.

Därför, fru talman, föreslår vi från Centerpartiet en rad reformer på dessa områden för att ge livskraft åt människor och företag i hela landet, för att ge livskvalitet åt de människor som upplever att de inte har det nu och för att ge självbestämmande åt de människor som känner att de varken får vara med och lösa de stora samhällsproblemen eller välja i sitt

eget liv mellan olika alternativ. Majoriteten har valt att göra tvärtom och avstyrker våra förslag.

Jag yrkar därför bifall till reservationerna 1, 3, 14 och 23.

Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp):

Fru talman! I dag ska vi anta ramarna och inriktningen för den ekonomiska politiken för valåret 2002 och åren som kommer därefter. Man börjar kunna summera den socialdemokratiska regeringen för snart två mandatperioder.

När Socialdemokraterna tillträdde sin regeringsperiod låg Sverige på 16:e plats i BNP:s välståndsliga, s.k. köpkraftskorrigerad BNP per person. Efter det stora lyftet, som vi alla har hört talas om, ligger Sverige på delad 15:e plats. Det är resultatet av sju år med socialdemokratisk regering. Sverige har följt med strömmen, men vi har inte brutit utvecklingen. När den internationella konjunkturen har varit god har Sverige hängt med, men vi har inte fått något lyft, och vi har inte förändrat själva systemen.

Allas vår ambition är att Sverige ska vara ett land där man med högt kvalificerad arbetskraft och kvalificerad produktion kan ge goda löner och bra arbetsförhållanden, där vi inte konkurrerar med låga löner och usla arbetsvillkor. Det betyder att om vi ska kunna hålla de ambitionerna för människor måste vi få ett skifte när det gäller Sveriges växtkraft. Regeringen har under denna period inte fört en tillräckligt tillväxtorienterad politik.

Budgeten för den period som ligger framför oss är baserad på, enligt vad vi vet i dag, alldeles för optimistiska antaganden både om den internationella konjunkturen och om den svenska tillväxten. Vi får varje dag nya siffror. Senast i går kom OECD-sekretariatets nya prognos, som i princip halverar siffrorna jämfört med vad regeringen skriver om tillväxt både i världen och för Sverige.

Det här beror naturligtvis mycket på effekter av händelserna den 11 september, och ingen kan begära att regeringen skulle ha kunnat förutse dem ett par dagar innan. Problemet var att förändringen hade skett redan innan dess. Vi har stått här, både i våras och i höst, och påtalat detta. Dämpningen blev snabbare och starkare än vad den annars skulle ha blivit. Men politiken borde ha lagts om för länge sedan.

Vi vet – och jag tror att ni också vet det – att konjunkturer går upp och ned. Bara under min livstid har vi haft åtminstone sex fulla konjunkturcykler. Därför är det problematiskt att regeringen och dess stödpartier agerar som om det inte var Keynes utan konjunkturerna som var döda. Så är det inte. Om man inte kunde räkna ut det på egen hand, kunde man ha lyssnat på oss. Vi svartmålar inte, utan det handlar om att ha beredskap. Ingen kan styra konjunkturerna, men man kan förbereda sig.

Regeringens marginal i budgeten för sämre tider och oförutsedda händelser är 0,2 % av utgifterna, 1 900 miljoner kronor. Vi vet att man alltid använder dem för planerade utgiftsökningar, inte för att verkligen ha dem som reserv.

Folkpartiets budgetalternativ innehåller en budgeteringsmarginal som är sex gånger större. Det är inte heller mycket, men det ger en helt annan handlingsberedskap. Vi vet – många människor vet det in på bara skinnet – vad det innebär när utgifterna trycker mot utgiftstaket.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det är dels olika typer av tricksande och fixande som man ägnar sig åt, dels panikbromsningar på utgifter som ofta allra mest drabbar dem som har minst möjlighet att gardera sig. Det är de svagaste i Sverige och de allra fattigaste i världen som drabbas av regeringens panikbromsningar. Blir det biståndet den här gången också? Om Bosse Ringholm hade varit här hade han kanske kunnat lämna ett besked. Det vore bra att veta hur ni ser på det här.

Gårdagens siffror från SCB om jobben är mycket alarmerande. Sysselsättningsökningen har upphört, och arbetslösheten ökar. Varslen ramlar ständigt in på olika ställen i den privata sektorn. Antalet företagare har sedan förra året minskat med omkring 10 000, och det är en förklaring till de andra siffrorna.

Från regeringens sida har dramatiken i de höga varselsiffrorna länge tonats ned. Jag tycker att det är ett stort problem. Det verkar som om man försöker mota nedgången i den privata sektorn med utökningar i den offentliga. Men det är ju här den ekonomiska politiken slår knut på sig själv, för den offentliga sektorn kan aldrig finansiera sig själv. Den offentliga sektorn kan bara finansieras med skatteinkomster från den privata sektorn. Går den privata sektorn ned är det där man måste sätta in stötar för att det ska bli bättre. Man ska inte försöka expandera den offentliga sektorn genom att sänka skatterna från kommun till stat och tro att man på det sättet kan överbrygga en nedgång i den privata sektorn.

Fru talman! Ibland kan det vara bra att ta ett ännu större perspektiv. Det talas ofta om 80-talet. Vi rackar ned på varandra och talar om vems fel allting var. Men tillväxthistorikern Angus Madison har för OECD:s räkning gjort en skrift om utvecklingen de senaste 1 000 åren. Det kan vara ett friskare perspektiv om man vill se på framtiden.

Världens befolkning har de senaste 1 000 åren 22-dubblats, dvs. ökat 22 gånger. Per capita-inkomsten har 13-dubblats. År 1000 kunde en nyfödd förvänta sig att leva i 24 år. Nu kan en nyfödd på jorden förvänta sig att leva i 66 år. I vårt land har utvecklingen varit ännu mer dramatisk.

Vad ligger bakom detta? Tre huvudförklaringar är att man fick förbättrade möjligheter till livsmedelsproduktion, internationell handel och kapitalrörelser och teknologiska och institutionella innovationer. Det säger en del. Det som har varit ett framgångsrecept 1 000 år bakåt i tiden kan kanske vara det även för framtiden. Det är en av orsakerna – det finns också ideologiska skäl – till att vi liberaler slåss väldigt mycket för teknikoptimism, öppenhet, fri rörlighet för människor, tankar och idéer och affärsutbyte.

Därför var det väldigt bra att det blev en ny frihandelsrunda inom WTO, även om innehållet i den kunde ha varit mycket bättre. EU-framgången som man har talat om handlade framför allt om att man lyckades bromsa när det gäller att förbättra frihandeln på jordbruksområdet.

Detta ger mig en ingång till det som vi tycker att den ekonomiska politiken nu måste inriktas på. Vi tycker att det handlar om tre huvudområden: offensiv för global samverkan, offensiv för robustare svensk ekonomi och offensiv för mer makt åt maktlösa här hemma i vårt land.

Vad gäller offensiv för global samverkan kan jag säga att frihandel och WTO-avtal är jättebra. Det ökar möjligheterna för människor i andra delar av vår värld att verkligen få sälja de produkter som de kan sälja,

tjäna pengar och öka sitt välbefinnande precis som vi har gjort, men det drar också in diktaturer i demokratisk samverkan. Se bara på Kina här senast. Den som får individuell frihet och ekonomisk frihet ser också till att det blir politisk frihet och demokrati.

Avreglera jordbrukspolitiken. Hög biståndet. Det räcker inte med frihandel. Gör skuldavskrivningar. Vi föreslår avdragsrätt för biståndsgåvor. Det tycker vi är ett bra exempel på solidaritet i praktiken. Det kan man göra i stället för att införa avdragsrätt för fackföreningsavgift, som mer handlar om solidaritet med systemen.

Det handlar om EMU-medlemskap, ett aktivt arbete för en global koldioxidavgift – det är en avgift som gäller ett stort globalt problem – och en mer liberal och humanistisk flyktingpolitik. Det ska vara fri rörlighet och ett öppet samhälle inte bara i vårt land.

Den andra viktiga delen handlar om offensiv för en robustare svensk ekonomi. Jag ska inte förlänga diskussionen om konjunkturläget, men det ligger mycket i det som bl.a. riksbankschefen brukar säga om att det i grunden är mer osäkert än det brukar. När det är mer osäkert behöver man större säkerhetsmarginaler.

Sverige har västvärldens mest konjunkturkänsliga finanser. För tio år sedan befann sig finanserna i fritt fall. Vi vet alla vilka konsekvenser det fick för mycket stora grupper av människor och för dem som har de minsta marginalerna och som har svårt att stå stadigt oavsett vad som händer runtomkring dem. Det är därför, tycker jag, absolut inte bara en ekonomisk-politisk fråga. Statsfinanser som är mindre konjunkturkänsliga är verkligen en fråga om individuell frihet. Människor ska inte, när det börjar blåsa lite om öronen i den ekonomiska verkligheten, få se sin vardag drastiskt inte bara förändrad utan försämrade genom indragningar i a-kassan, neddragningar i bidragssystem och försämrade barnbidrag. Assistansen ska inte försämras för personer med funktionshinder.

Därför föreslår vi en lägre skatteutgiftskvot, men också att man bygger om systemen så att de blir mer robusta och skapar en strukturpolitik som gör att vi får en varaktigt bättre tillväxt. Tillsammans med de andra borgerliga partierna har vi satt upp ett mål. Vi ska öka Sveriges växtkraft med minst en procentenhet, och våra olika åtgärder ska ha den inriktningen.

Fler småföretag är den bästa försäkringen mot dåliga tider. Vi har en lång rad förslag som handlar om hur man förenklar och förbättrar företagsklimatet så att människor kan starta och driva företag. Det gäller särskilt den kvinnodominerade tjänstesektorn, där många av regelverken verkar vara skraddarsydda för att förhindra och försvåra för kvinnor.

Vi har ett brett handlingsprogram mot de exploderande sjukskrivningarna, som i mångt och mycket handlar om att man måste göra någonting åt orsakerna till dem. Människor måste få makt över sin arbetssituation, makt över sin egen arbetstid och makt över sin kompetensutveckling. Det är i mycket hög grad en jämställdhetsfråga, och den kommer inte att lösas genom att fler kommunalpolitiker får ännu mer att säga till om i människors vardag, för vi har redan facit till vad som händer då.

Akut handlar det om att satsa mycket mer på rehabilitering och bättre system bl.a. genom finansiell samordning. Man har under många år på försök fått använda pengarna till aktiva åtgärder i stället för till passiv

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

sjukskrivning. Vi har lite svårt att förstå varför regeringen inte bara motsätter sig detta utan dessutom bryter överenskommelser.

Vi vill ha en skattereform som på kort sikt gör att det blir lägre skatt framför allt på arbete, men också en bättre struktur. Vi har svårt att förstå varför sänkt skatt på traktorer och sänkt skatt på investeringsbolag – en beställning från storfinansen – ska vara det enda som företagarna får. I övrigt handlar det om kompensation för egenavgift och fackföreningsavgifter. Egenavgiften i pensionssystemet är i stort sett den enda skatt som folk inte behöver ha kompensation för. Däremot behöver man ha kompensation för att de andra skatterna är för höga. Vi vill sänka marginalskatterna.

Ett annat viktigt område handlar om skolan och att skapa långsiktiga förutsättningar. Folkpartiet vill se skolan som en viktig del i den långsiktiga strukturpolitiken för en bättre tillväxt. Alla barn måste få bättre möjlighet genom satsning på baskunskaper. Även de barn som verkligen behöver skolan ska få det stöd de behöver.

Till sist, fru talman, ska jag ta upp det tredje viktiga området i Folkpartiets ekonomiska politik. Det handlar om en offensiv för mer makt åt människor som i dag är maktlösa. Det glömda Sverige tjarar vi ständigt om, men det glöms ändå bort. Förbättringar i systemet för personlig assistans är kanske 90-talets största frihetsreform. Det gäller pengar för ökad tillgänglighet för människor med funktionshinder och stimulanspengar för utveckling av äldreomsorgen.

Det gäller valfrihetsrevolutionen i den offentliga sektorn. Varför är det bara de som är rika, friska och starka och kanske jobbar i Regeringskansliet som ska kunna välja doktor? Jag tycker att även mina grannar hemma i Botkyrka ska kunna göra det.

Maktutredningen visar att människor som bor i miljonprogramsområden ofta har lite att säga till om när det gäller val av doktor, val av skola och val av bostad. Det vill vi göra något åt, men ni säger bara nej och att vi politiker måste behålla makten över människorna. Men människor som kan gå runt systemen har alltid möjlighet att bestämma. Jag tycker inte att det är riktigt. Alla människor måste ha mer att säga till om i sina egna liv – inte bara sådana som jag och Siv Holma.

Valfrihetsrevolutionen i offentliga sektorn handlar också väldigt mycket om kampen mot lönediskriminering och orättvisa löner. Gunnar Hökmark har här tidigare tagit upp den frågan.

Sverige får kritik av EU i sysselsättningsprogrammet. Vi får kritik av FN:s CEDAW-kommitté för att kvinnor, trots att vi ligger långt framme när det gäller jämställdheten, har sämre villkor och usla löner på arbetsmarknaden.

De borgerliga partierna tar gemensamt fram ett handlingsprogram och en gemensam reservation. Självklart får man inte alltid som man vill. Vi i Folkpartiet har mer långtgående krav i vårt eget förslag, men jag hyser gott hopp om att vi i diskussioner ska kunna utveckla dessa frågor.

Det handlar väldigt mycket om att se att kampen för jämställdhet och anständiga villkor inte bara när det gäller löner utan också inflytande på arbetet måste gå genom mer makt till de enskilda. Den kan inte få fortsätta att gå genom mer makt till staten.

Till sist, fru talman, kan man inte låta bli att slå av det faktum att många människor i vårt land verkar blanda ihop socialdemokraternas

kongress med Sveriges parlament och det socialdemokratiska partiet med Sveriges regering och dem som styr landet. Riktigt så är det inte.

Man slås av kontrasterna. När ni på kongressen bara diskuterar hur man ska få bättre villkor när man är arbetslös diskuterar vi andra hur fler ska få jobb och inte behöva vara arbetslösa. När ni inför avdragsrätt för fackavgift föreslår vi liberaler fackavgift för äkta solidaritet, nämligen biståndsgåvor.

Det talas mycket om den sänkta arbetsgivaravgiften för kommunerna, men i dag fattar vi beslut om budgeten, och vi har inte sett några förslag. Sture Nordh, gammal socialdemokratisk statssekreterare som är TCO-ordförande, bjuder in till taklagsfest för att ni på er kongress har beslutat att höja taken i a-kassan. Vi har inte sett något sådant förslag. Det här är några exempel.

Folkpartiet formar tillsammans med Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna ett tydligt regeringsalternativ. Vi vill bilda en regering efter valet, och vi har i det här dokumentet, finansutskottets betänkande nr 1, ett gemensamt förslag till inriktning av den ekonomiska politiken. Men ni kan inte ens tala om vad ni är för regeringsalternativ och ännu mindre vad ni vill bortom horisonten. Därför, fru talman, yrkar jag bifall till reservationerna nr 1 och nr 15 som handlar om en inriktning av den ekonomiska politiken för frihet och rättvisa och för att människor ska få mer makt i sin egen vardag.

Anf. 10 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga, och det är den fråga som jag ställde i mitt anförande.

Den gäller Folkpartiet och att ni vill minska resurserna till kommunsektorn med ett antal miljarder. Det har ni ju drivit varenda gång som vi har haft de här debatterna. Ni säger att ni vill intensifiera jämställdhetskampen med handlingsprogram mot orättvisa löner och arbetsvillkor. Varför är ni då emot att det ska vara mer resurser till kommunsektorn för att man ska kunna höja kvinnolönerna?

Oavsett vilken aktör man har är det ju en skattefinansierad vård och omsorg som ni talar om. Varför ska det inte ges mer pengar för att man ska kunna klara av att förbättra lönesituationen, förbättra arbetsvillkoren, få fler händer inom vården osv.? Varför vill ni minska pengarna till kommunsektorn?

Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Siv Holma ingår nu i den grupp som ägnar sig åt mytbildning. Jag vet inte riktigt om ni känner er så osäkra eller missnöjda med er egen politik att ni måste försöka påstå att andra vill saker som de inte vill.

På s. 92 i betänkandet finns ett tydligt exempel på detta. Där försöker finansutskottets majoritet vilseleda läsaren. Jag tycker att det är tur för er och trist för alla andra att marknadsföringslagen och de konsumenträttsliga reglerna inte gäller på det här området. Ni försöker slå i läsaren att Folkpartiet vill övergå till några andra lösningar än en skattefinansiering av vården. Detta är någonting som ni försöker slå i läsaren. Har ni inga bättre argument mot vår politik än detta? Det här gäller över huvud taget hela er kritik mot vårt budgetförslag. Det handlar inte om innehållet och

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

den principiella inriktningen på våra förslag, utan det handlar om teknikaliteter och om att ni försöker glida på vad det är vi egentligen vill.

Nu påstår Siv Holma att vi vill minska resurserna till vård och omsorg och kunna öka kvinnolönerna. Det är struntprat. Vi vill ta bort olika typer av detaljstyrda pengar som de i Regeringskansliet – ni i Vänstern får ju inte ens vara med – delar ut till kommunakut, bostadsakut och investeringsprogram. Jag kan tala om för Siv Holma att det är väldigt sällan som kvinnor gynnas av detta. Däremot missgynnas verksamheterna av den här typen av stöd. Det finns hur många rapporter som helst från Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket och alla andra som visar att det här är missriktat och ineffektivt.

Kommunerna ska göra rätt saker, och de ska göra det på rätt sätt. Varje husmor vet att om man hushållar med pengarna så får man mer valuta för dem. Ett sätt att göra det är ju att se till att lägga makten över genomförandet hos dem som vet hur man gör. Och det är inte alltid olika delegationer på Regeringskansliet, utan det är de som har hand om detta.

Låt människor välja vilken förskola eller vård de vill ha! Låt sjuksköterskor och förskollärare få inflytande över sitt arbete! Då får man högre lön och bättre kvalitet. Där ligger ni långt efter.

Anf. 12 SIV HOLMA (v) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att det blev något riktigt svar på frågan förutom att man inte behöver kommunakut, bostadsakut osv.

Det är klart att man i en värld som inte har några problem inte behöver några kommundelegationer eller bostadsdelegationer. Men jag tror faktiskt att det här indirekt har en viss betydelse när det gäller att skapa resurser i de här kommunerna, så att det finns pengar till just löner osv.

Jag skulle vilja anknyta till det som Gunnar Hökmark sade om att man i de kommuner som behöver kommun- och bostadsakut och sådant inte har speciellt höga löner. Man talar i den gemensamma reservationen om privatiseringar, att det skulle leda till höga kvinnolöner. Men faktum är att man i Gällivare och Kiruna kommun har de högsta kvinnolönerna inom vården och omsorgen – det skulle jag vilja höra en kommentar från Karin Pilsäter om. Detta har Kommunalarbetsförbundet skrivit i sin tidning för ett tag sedan.

Om man vill satsa på de här sakerna handlar det naturligtvis om politiska prioriteringar. Men det handlar också om att det ska finnas pengar och bra ekonomiska förutsättningar för alla kommuner att bedriva sin verksamhet.

Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Om fru talman ursäktar liknelsen så brukar man säga att man inte saknar kon förrän bålet är tomt. Det finns även socialdemokratiskt styrda kommuner runtom i det här landet som har insett att man, om man vill ha sjuksköterskor och förskollärare på plats, får öka deras löner.

Poängen med det här med mångfald och valfrihet är inte att det bara är på de privata ställena som det ska vara bra. Det är inte alls poängen. Poängen är att när folk har någonting att välja på så blir alla arbetsgivare bättre, både de kommunala och de privata. Annars får man inte personal.

Det finns också olika typer av strukturer. Ute på landsbygden finns det distriktssköterskor osv. Där är det långa avstånd, och det är ett stort

ansvar. För att få folk dit får man se till att höja lönerna. Det tycker jag är bra och riktigt. Så har man i alla tider gjort i mansdominerade yrken. Nu har man börjat göra det från politiskt håll även i kvinnodominerade yrken. Det tycker jag är jättebra. Det är huvudförklaringen till att de två kommuner som Siv Holma nämnde har bättre vårdlöner. Jag kan nämna andra exempel. Jag tycker att det är riktigt. Men ett problem som vi kvinnor har är att vi har haft svårt att ställa om oss mentalt till att olika kvinnor faktiskt måste ha olika mycket betalt. Har man stort ansvar, lång utbildning och är duktig måste man få mer lön än den som har lite ansvar, kort utbildning och kanske t.o.m. kort arbetstid.

Vi kommer aldrig att komma någon vart och få någon dynamik och schvung i löneutvecklingen, ansvarsutvecklingen och villkoren på arbetsmarknaden om vi inte inser detta. Därför tycker jag att Siv Holma borde försöka dra någon slutsats av de olika saker som vi nu visar på.

Var var Siv Holma och hennes partikamrater när Folkpartiet blev utkastat ur lärarlöneförhandlingarna. Jo, det kan jag tala om. Ni var på utkastarsidan medan vi folkpartister sade att vi, om vi ska få personal att stanna och vilja utvecklas i läraryrket och unga människor att lockas dit för att de verkligen vill bli lärare, utöver en massa andra förändringar faktiskt också måste höja lönerna. Och det är ett politiskt ansvar. Det är därför som vi behöver ett brett handlingsprogram mot orättvisa villkor för kvinnor.

Anf. 14 YVONNE RUWAIDA (mp):

Fru talman! En av de frågor som har diskuterats väldigt mycket här är frågan om den ökade sjukfrånvaron. Vi i Miljöpartiet ser väldigt allvarligt på antalet utbrända i samhället och de ökade sjukskrivningarna.

Antalet sjukskrivningsdagar har de senaste åren ökat dramatiskt. Inom Uppsala kommun t.ex. har personalens sjukdagar ökat med 18 %. Vi får likadana signaler från i princip hela landet.

Det finns många orsaker till de tilltagande sjukskrivningarna. En orsak är att personalens genomsnittsålder blir allt högre. Men den avgörande faktorn är någonting som diskuteras väldigt lite i den här kammaren. Det är de hela tiden ökande prestationskraven, som bidrar till både stress och utmattningsdepressioner. Det visar bl.a. en studie av Karolinska Institutet. Psykiatriker har gjort djupintervjuer med 150 långtids-sjukskrivna där orsaken till sjukskrivningar till ungefär 50 % är depression.

Den negativa trend som vi ser med allt fler sjukskrivningar måste brytas. Lena Ek tog upp frågan om att vi när det gäller arbetsmarknaden måste se till att man har en bättre kvalitet på arbetsmarknadsutbildningar. Det håller vi med om. Man ska också satsa på gymnasieutbildningar och även på högskoleutbildningar. Men jag ser väldigt få förslag från de borgerliga partierna om hur vi kan minska sjukskrivningarna eller stressen.

Vi har i vårt samarbete sett till att man tagit fram ett elvapunktsprogram för hälsa i arbetslivet. Vi inför också friår i tio kommuner i Sverige. Men det här räcker inte. Jag tror att vi måste tänka om väldigt mycket.

När det gäller sjukskrivningarna räcker det inte med att förbättra rehabiliteringen. Här är Socialdemokraterna och Moderaterna emot ett förslag som de andra partierna här i riksdagen stöder, förutom Vänster-

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

partiet. Jag tror att det här handlar om ett systemskifte. Vi måste kunna minska stressen och utbrändheten. Jag ser det lite grann som att vi börjar få en elitarbetsmarknad där stressen och kraven på arbetstagarna blir allt högre och där fler och fler faller ur. De blir sjukskrivna och hamnar utanför arbetsmarknaden. Har man varit långtidssjukskriven är det väldigt svårt att komma tillbaka. Här tror jag att det handlar om att minska stressen i arbetslivet i hela samhället, så att vi inte får den elitarbetsmarknad som nu faktiskt börjar växa fram.

De viktigaste förslagen som bidrar till detta, som vi ser det, är att minska arbetstiden och att införa friår i hela landet.

Det finns vissa bolag som vågar tänka annorlunda. Ett sådant bolag är IT-bolaget Peak. Där har man infört sextimmarsdag för alla sina anställda med full lön. Det gör man därför att man anser att man som bolag tjänar på detta. Men tyvärr är det väldigt få bolag som vågar tänka så radikalt. Här tycker vi att vi behöver göra mer, och här är vi än så länge missnöjda med det samarbete som finns. Vi har dock åstadkommit en del saker, bl.a. friår i tio kommuner.

Bo Lundgren sade i partiledardebatten att problemet är att svenskarna arbetar för lite, inte för mycket. Om det är de borgerliga partiernas alternativ förstår inte jag hur man ska kunna minska sjukfrånvaron. Jag tror att problemet är att svenskarna arbetar för mycket, inte för lite.

När det gäller friår är det väldigt positivt att så många ute i samhället anser att detta är en bra idé. Jag kan räkna upp vilka kommuner som hittills har anmält sitt intresse för att ha friår i sin kommun: Bollnäs, Filipstad, Haparanda, Hultsfred, Håbo, Hällefors, Kalix, Kalmar, Karlskoga, Karlskrona, Karlstad, Katrineholm, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Linköping, Ljusnarsberg, Lund, Norrtälje, Ovanåker, Pajala, Piteå, Sjöbo, Söderhamn, Södertälje, Trollhättan, Uddevalla, Umeå, Västervik, Åmål och Östersund. För den enskilde som får ta ut friåret är resultatet väldigt positivt. Man får ökad livskvalitet och chans till en återhämtning i livet. Den som går in som vikarie för den som har friår, den tidigare arbetslöse, får lön och ökad kompetens.

Det är den här typen av förslag som vi tror är nödvändiga för att minska sjukfrånvaron och antalet utbrända i samhället. Det här är ett systemskifte.

En annan sak som diskuteras väldigt mycket i dag är den vikande högkonjunkturen. I vår förra budgetdebatt varnade jag för vad som nu händer efter de fruktansvärda terrordåden i USA: att vi går in i ett osäkert ekonomiskt läge, att många helt enkelt inte kommer att våga investera och att man kommer att omvärdera nyanställningar och se över sin ekonomiska situation. Men redan nu, vilket är ganska snabbt, kommer det positiva tecken på att det börjar vända. I går presenterade Föreningssparbankens EMU-panel en rapport som visade att man nu, vilket är en vikande trend, faktiskt tror att ekonomin i framtiden kommer att gå uppåt.

Det är väldigt farligt när vi håller på och förstärker det som hänt i USA genom att svartmåla ekonomin, både globalt och i Sverige. Det är vårt politiska ansvar att se till att ekonomin inte påverkas alltför mycket av terrordåden i USA.

Det är väldigt många här som anklagar s-v-mp-samarbetet för passivitet. Jag tycker att det är lite anmärkningsvärt. Jag vet inte om Moderaterna har märkt att s-v-mp faktiskt har sänkt skatterna med nästan 60

miljarder kronor. Jag vet inte om jag skulle vilja kalla det för passivitet. Mats Odell bekymrade sig över att statsskulden nu har ökat. Ja, men har Mats Odell märkt att vi har minskat statsskulden som procentuell del av BNP varje år? Detta är faktiskt ett trendbrott. Det vi i samarbetet *inte* har gjort är att rusta ned den offentliga ekonomin på det sätt som Moderaterna vill.

Vi har satsat på förnuftiga skattesänkningar och på reformer som grön skatteväxling och andra viktiga reformer. De som haft det sämst har fått det bättre. Fokus har legat på barnfamiljerna och de socialt mest utsatta. Det har inneburit förslag som höjt golv i a-kassan, höjd garantinivå i föräldraförsäkringen, en till pappamånad, ökat barnbidrag och rätt till barnomsorg för alla barn. Vi har också vidtagit aktiva åtgärder mot diskriminering. Det är förslag – vilka tyvärr kommer att ge resultat först i framtiden – som att införa en antidiskrimineringsklausul vid offentlig upphandling, vilket sker nästa år, samt regionala diskrimineringsombudsmän, vilket också sker nästa år.

Vi har också gjort väldigt stora och viktiga satsningar på miljön. I dagens debatt är det nästan ingen som har nämnt miljöfrågorna. De satsningar vi har gjort ökar förutsättningarna för framtida generationer att ha en hållbar ekonomi. Det är ett ansvar att i nutiden sanera miljön och se till att vi får en hållbar miljö i framtiden. Vi har under den här perioden genomfört en skatteväxling på ungefär 7 miljarder kronor. Dessutom har vi fördubblat miljösatserna mellan 1998 och 2002, från 1,2 miljarder till 2,4 miljarder. Det är satsningar på miljösanering, skydd av biotoper och annat. Vi har också satsat på solceller, vindkraft och biobränsle. Vi har sett till att man får ett lägre förmånsvärde om man har en bil som går på förnybart bränsle. Vi har också satsat på ekologisk och mer miljövänlig produktion. Bl.a. har vi förändrat ekostödet, och vi satsar på ekologisk forskning. Dessutom ska vi utreda om man kan sänka momsen på Kravmärkta produkter. Djurskyddet förbättras bl.a. genom inrättandet av en djurskyddsmyndighet.

Det här är väldigt många viktiga och bra reformer. Ur vårt perspektiv behöver vi dock göra mer, speciellt på miljösidan. Vi behöver gå vidare med skatteväxlingen i snabbare takt. Vi behöver vidta ett antal olika åtgärder så att vi får en ökad satsning på förnybar energi. Vi måste satsa mer på kollektivtrafiken, men även på järnvägen.

Här är vi tre olika partier som tycker lite olika. Inför nästa mandatperiod hoppas vi i Miljöpartiet få ett ökat mandat så att vi kan fortsätta med det som vi har prioriterat, nämligen att satsa på de socialt mest utsatta men också på miljön och på en arbetstidsförkortning. Här får valet visa var vi hamnar.

En fråga som också diskuteras i dag är Socialdemokraternas vallöfte som presenterades under kongressen, nämligen sänkt arbetsgivaravgift i offentlig sektor. Det här är ett förslag som vi i Miljöpartiet är tveksamma till. Anledningen är att vi inte vill missgynna friskolor eller privata alternativ. Vi kan däremot tänka oss en sänkning av arbetsgivaravgiften branschvis så att t.ex. områdena vård, omsorg och skola kunde få sänkt arbetsgivaravgift. Vi tycker inte att det är bra att man skulle diskriminera privat vård eller skola mot den offentliga vården eller skolan. Däremot kan vi se skäl till att man kanske ska stimulera ekonomin, om man nu anser att vi riskerar att gå in i en lågkonjunktur.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Jag vill också för Miljöpartiets del yrka bifall till reservation 7, som handlar om EMU.

I går var jag i Bryssel och träffade belgiska parlamentet, och det var lite intressant. EU-nämndens ledamöter i belgiska parlamentet pratade just om konsekvenserna för EU-samarbetet när nu euron införs den 1 januari. Det man sade var att när euron införs måste vi ha en gemensam skattepolitik, en gemensam socialpolitik, en gemensam finanspolitik och en gemensam arbetsmarknadspolitik. Har vi inte det kommer euron att upplösas, eftersom det då blir sådana konvulsioner inom euroområdet. Den belgiska regeringen och de belgiska parlamentsledamöterna var väldigt tydliga i att detta var den fortsättning de ser. Den fråga de ställde till de besökande svenska EU-nämndsledamöterna var: Vill ni tillhöra B-laget, som inte kommer att ha den här gemensamma politiken, eller vill ni påverkas av att det här kommer vi att genomföra?

Det här är signaler som man får i alla möjliga EU-länder, inte bara i Belgien, och det är något som också vi har varnat för. En gemensam valuta kommer att leda till ett väldigt starkt politiskt tryck för införande av en gemensam skatte- och finanspolitik och en gemensam arbetsmarknads- och socialpolitik på EU-nivå. Det är någonting som vi i den svenska riksdagen faktiskt inte vill ha.

Jag yrkar för Miljöpartiets del också bifall till reservation 7.

Vi har som sagt gjort en hel del för att förbättra för miljön och för de socialt mest utsatta och genomfört en del reformer som är viktiga. Jag nämner inte alla här i dag. Vi tycker inte att detta är tillräckligt, men jag tror att det är mycket bättre att, som vi har gjort, satsa förnuftigt på att försvara och bevara de offentliga finanserna och att inte bara genomföra skattesänkningar. Jag tänker då t.ex. på moderaternas skattesänkningar på kapitalsidan, som skulle leda till att barnfamiljer får sämre ränteavdrag i fall där de vill köpa egen bostad.

Jag är lite rädd för att debatten blir väldigt enkel. Tyvärr blir den det när vi närmar oss en valrörelse. Bortsett från reservation 7 ställer vi oss bakom budgeten i dess helhet.

Anf. 15 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Yvonne Ruwaida har fel när hon talar om ränteavdragen, men hon har rätt i ett annat avseende, nämligen att Miljöpartiet har varit rätt framgångsrikt gentemot Socialdemokraterna och Vänsterpartiet. Ni har lyckats få igenom ett antal olika saker, bl.a. försök med att frigöra tio kommuner och stängningen av Barsebäck. Problemet är bara att er framgång i miljöhänseende också har fått andra miljökonsekvenser, eftersom ni därmed har drivit igenom ökade utsläpp av koldioxid.

I övrigt har det, vilket också denna debatt har handlat om, varit en passivitet inför det som är Sveriges grundläggande ekonomiska problem. Det fanns ingenting i Yvonne Ruwaidas anförande som handlade om det faktum att vi har med oss en rekordhög arbetslöshet från en högkonjunktur. Det fanns inte heller någonting om att den explosivt snabba ökningen av sjukfrånvaron bara den motsvarar ytterligare 5 % av arbetskraften. Hade inte denna utveckling ägt rum skulle arbetslösheten i själva verket ha varit uppe i 9–10 %. Sysselsättningsnivåerna hade då mer närmast sig 70 % än 80 %.

Detta är en konsekvens av högkonjunkturen. Ni har låtit högkonjunkturen ersätta den ekonomiska politiken, och vi har nu med oss bekymren.

Jag skulle vilja ställa en fråga till Yvonne Ruwaida: Varför tar varken Miljöpartiet eller regeringskoalitionen i övrigt upp det faktum att vi har en rekordhög arbetslöshet, och varför för ni inte en politik för att bemöta denna? Varför gör ni ingenting konkret för att bemästra sjukfrånvaron? Med all respekt för tio frigjorda kommuner kommer de inte, oavsett vad man tycker om dem, att vända kurvan över den snabbt växande sjukfrånvaro som hotar vårt samhälles välfärd och möjligheterna att ta hand om både äldre och sjuka och se till att det skapas ny välfärd.

Er enda lösning på detta är att förkorta arbetstiden. Jag skulle vilja få veta av Yvonne Ruwaida hur det går ihop att inte vilja tala om den rekordhög arbetslösheten samtidigt som man vill förkorta arbetstiden.

Anf. 16 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Det som jag tog upp i mitt anförande var bl.a. att det nu i Sverige byggs upp en ökande elitarbetsmarknad. En arbetad timme i Sverige är effektivare än en arbetad timme i t.ex. Frankrike och Spanien, och det beror på den större ökningen av kraven på arbetstagare i Sverige än t.ex. i det övriga EU. Som jag ser det bidrar detta till en ökad sjukfrånvaro. Vi vill därför se till att få lägre krav och minskad stress på arbetstagarna i Sverige. Då minskar sjukfrånvaron, och fler får delta på arbetsmarknaden.

Jag är rädd för att vi får stora grupper som helt och hållet kommer att stå utanför arbetsmarknaden, därför att de inte passar in på arbetsmarknaden, där man ställer allt högre krav.

När det gäller sjukfrånvaron och friåret visade försöket i Trelleborg att sjukfrånvaron på de arbetsplatser där folk hade tagit ut friår faktiskt minskade. Det här är ett sätt att se till att sjukfrånvaron minskar. Men det som vi sällan diskuterar i Sverige är att de krav som ställs på våra arbetstagare har blivit allt högre, därför att vi i Sverige jobbar väldigt effektivt. Nackdelen med det är att människor blir mer och mer utbrända och sjuk-skrivna. Det handlar här helt enkelt om att man bör sänka takten i arbetslivet. Jag tror att det är ett nödvändigt systemskifte för att vi ska få ett samhälle där alla får plats och passar in på arbetsmarknaden och där sjukfrånvaron minskar.

Anf. 17 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Men takten minskar ju inte genom att man får en kortare arbetstid, om man behöver få samma arbetsuppgifter gjorda. Dessutom glider Yvonne Ruwaida förbi det mer grundläggande problem med svensk ekonomi som jag talade om. Är ni nöjda med resultaten av politiken från högkonjunkturen, med en arbetsmarknad som innebär att fler och fler har ställts vid sidan om? Vi har från högkonjunkturen med oss en rekordhög arbetslöshet, och nu växer den. Vi har en mycket större arbetslöshet än vad ni själva vill räkna med, och ovanpå detta har vi fått en sysselsättningsökning som till en dominerande del motsvaras av den växande sjukfrånvaron.

Detta berör inte Yvonne Ruwaida, men det är vänsterpolitikens och vänsterkoalitionens misslyckande. Detta om något skapar en elitarbets-

marknad och ökar trycket på dem som har arbete, så att så många skiljs ut från arbetsmarknaden.

En annan sak som Yvonne Ruwaida inte berör, därför att argumentet pekar i omvänd riktning mot vad hon har sagt när det gäller privata alternativ, är att vi ser ett tydligt mönster: Sjukskrivningarna ökar snabbast i de delar av landet där vi redan i dag har en lägre sysselsättning. Sjukskrivningarna ökar snabbast i de delar av samhället där man har bara *en* arbetsgivare, inte en mångfald av arbetsgivare som tvingas genomföra bättre arbetsvillkor.

Jag skulle därför vilja komma tillbaka till den grundläggande frågan: Är ni nöjda med den situation som innebär att vi efter ett antal år av högkonjunktur har fler människor utanför arbetsmarknaden och utan arbete än vad vi någonsin har haft i motsvarande situation? Varför talar ni inte om detta, och varför säger ni inte att det behövs en ny politik för detta? Varför låter ni det bara vara?

Anf. 18 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Gunnar Hökmark vet att vi har gjort en del satsningar som bidrar till att minska arbetslösheten och till den gemensamma välfärden. Det har gjorts satsningar på offentlig sektor, och det har anvisats mer pengar till kommuner och landsting. Vi har också gjort en direkt satsning på t.ex. fler vuxna i skolan.

Vi har, som Gunnar Hökmark också vet, gjort ganska stora skattesänkningar på i det närmaste 60 miljarder under mandatperioden. Jag tycker att talet om passivitet verkar ganska konstigt.

Gunnar Hökmark vet också att vi i Miljöpartiet inte på något sätt är emot privata alternativ. Vi är däremot tveksamma till privata alternativ i form av aktiebolag som har direkta vinstintressen. Det finns också en förenklad syn i varje fall bland de borgerliga debattörerna i kammaren i dag att privata alternativ alltid leder till att det blir bättre. Det är faktiskt så – och det har jag visat när jag har varit ute på olika studiebesök – att i de privata initiativen deltar från början ofta den bättre arbetskraften, som inte är lika utbränd. Man gör valet att lämna den offentliga sektorn för de privata alternativen, och i början har man en väldigt stor ork, kraft och glädje. Detta gör att man jobbar mer effektivt ett tag, men det har sin gräns.

Vi tror att mångfald är bra, men vi tror inte att den, som det verkar av de borgerliga debattörerna, ger en otrolig effektivitetsvinst för all framtid, så att man sparar en massa pengar. Mångfalden är bra speciellt när det handlar om att ge dem som arbetar större inflytande på den egna arbetsplatsen.

Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag granskade i mitt anförande lite grann det som är Socialdemokraternas, Vänsterns och Miljöpartiets starkaste gren, stabila statsfinanser. Jag påpekade att man nu själv budgeterar med att låna ungefär 35 miljarder under de kommande tre åren. Det var redan före den 11 september.

Nu säger Yvonne Ruwaida att det ändå är en mindre andel av bruttointernationalprodukten. Det håller jag med om. Icke desto mindre, Yvonne Ruwaida, tycker jag att det skulle kännas lite pirrigt med er inriktning på

t.ex. långsiktig hållbarhet att vi nu ska låna till exempelvis maxtaxereformen. Men så kanske det inte är. Ni kanske är helt nöjda med detta.

Jag har en fråga till Yvonne Ruwaida som gäller att Miljöpartiets existensberättigande vilar på uppfattningen att ni är mer miljövänliga och mer gröna än alla vi andra. Det kanske är så. Utskottet har behandlat en partimotion från oss kristdemokrater som tar upp det faktum att det i miljökonsevensbeskrivningarna i budgetpropositionen bara är de stora kapitalstarka företagens miljöarbete som redovisas. Vi skulle vilja ha en bredare redovisning som också skulle stimulera de mindre företagen som i dag inte kommer in i systemet. I utskottet tyckte Miljöpartiet att det var bra. Men sedan i slutampen visade sig den nya tendensen att ni blir alltmer lydiga och följer majoriteten och därmed yrkar på ett avslag.

Fru talman! Jag ska ge Yvonne Ruwaida en ny chans genom att yrka bifall inte bara till reservationerna 1 och 13 utan nu också till reservation 8. Därmed har Yvonne Ruwaida chansen att med sina partikamrater i omröstningen visa att ni faktiskt vill premiera de mindre företagen som arbetar med ett konkret miljöarbete.

Anf. 20 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! När det gäller stabila statsfinanser ser jag det som en väldigt positiv trend att statsskulden minskar som procent av BNP. Det har varit ett trenderbrott efter den ekonomiska oansvarighet som de borgerliga partierna visade under sin mandatperiod då statsskulden ökade som procent av BNP.

Vi har varit väldigt måna om att skriva av på statsskulden. Vi har prioriterat det jämfört med vissa skattesänkningar. Vi hade inte velat genomföra alla skattesänkningar på 60 miljarder som nu har föreslagits. Men i ett samarbete blir det alltid kompromisser. Det är väldigt viktigt att man har stabila statsfinanser. Men det går ändå åt rätt håll. Vi hade velat göra mer själva om vi hade lagt fram en egen budget.

När det gäller miljösatser vet Mats Odell att vi har lagt fram en massa olika förslag som rör miljön som inte heller Mats Odell alltid stöder fullt ut. Det är stora nyinvesteringar på miljösidan som görs men också stora förändringar av de ekonomiska styrmedlen som premierar miljövänlig produktion.

Det viktigaste i politiken är oftast de ekonomiska styrmedlen. När vi gör upp om en budget gör vi upp om en helhetsbudget. Då brukar vi ta ansvar för det samarbetet med de konsekvenser det får. Man kan inte alltid yrka bifall till förslag som man själv tycker är bra.

Anf. 21 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det är naturligtvis som Yvonne Ruwaida säger att det kan behövas kompromisser i den ekonomiska politiken. Det har jag full respekt för. Men nu handlar det inte om det. Ni gör nu fullständigt opåkallat kompromisser om miljöpolitiken som inte kostar något och inte har den minsta budgetpåverkan. Ändå gör ni en onödig kompromiss.

Varför inte nu ta chansen, Yvonne Ruwaida, att vara med och se till att få en majoritet som gör att Regeringskansliet också får redovisa de mindre företagens miljöarbete? Är inte det att sprida på en bredare bas det positiva som ändå sker? Det vore bra om Yvonne Ruwaida förklarade varför det inte skulle vara möjligt att också stödja ett sådant förslag.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 22 YVONNE RUWAIDA (mp) replik:

Fru talman! Vi har nu denna gång valt att göra på detta sätt, Mats Odell, som en del av vårt samarbete. Det har jag redan förklarat tidigare. Jag har inga ytterligare förklaringar till det.

Anf. 23 JAN BERGQVIST (s):

Fru talman! Vi känner alla att vi lever i en osäker värld och i en orolig tid. Ska vi få ett tryggare Sverige måste vi hjälpas åt. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska vara ett land för alla där vi håller ihop, bryr oss om varandra och visar omtanke och omsorg om varandra. Vi hoppas att Sverige ska möta framtiden i solidaritet där vi gemensamt värnar välfärden och utvecklar den så att det blir en välfärd för alla och inte bara för några.

Sverige hör till de länder som har den allra lägsta spädbarnsdödligheten i världen. Vad beror det på att det rika USA har dubbelt så hög spädbarnsdödlighet som vi i Sverige trots att det har minst lika stora läkarresurser per invånare? Jag tror att vi får söka svaret i att i USA är hälso- och sjukvården inte tillgänglig för alla på samma sätt som i Sverige.

Det finns de som säger att med allt fler äldre kommer det att bli en övermäktig uppgift att ge alla den vård och omsorg som de behöver. Men vi socialdemokrater tänker ta på oss den uppgiften. Vi tror att det går. Vi vet att Sverige har ett rättvisare och bättre sätt att betala välfärden än vad man har i lågskatteländer.

Det som människor där kan slippa att betala i skatt får de dyrt betala i privata sjukvårdskostnader, skolavgifter, privata försäkringspremier och en vildvuxen flora av avgifter och kostnader. Sådana privata system är ofta kusligt orättvisa. De leder förfärande snabbt till en skev och konstig användning av ett lands sociala resurser. Det blir orättvist, orationellt och oekonomiskt.

Expressen skrev i förrgår: Om det vore eländesbeskrivningar som vinner val skulle borgarna vara omöjliga att besegra. Men om man ständigt svartmålar kommer man till sist att få problem med sin egen trovärdighet. För att få en så svart bild av arbetsmarknaden som möjligt har de borgerliga valt att använda en mycket vidlyftig definition på hur många som saknar jobb i Sverige. Ni använde er inte av den när ni var i regeringsställning.

Nu lyckas ni få det till att det är över 650 000 människor som saknar jobb. Då vill jag påminna er om att det inte var så länge sedan som ni påstod att det var över en miljon svenskar som saknade jobb. Även i svartmålningen kan ljuset tränga in. Över 300 000 fler jobb på några få år är faktiskt nytt svenskt rekord på arbetsmarknaden.

Nu får vi höra att det bara är en följd av att sjukskrivningarna har ökat så mycket. Vi har behandlat den frågan i finansutskottet. Där framgår det att om man tar perioden från 1997 till i år är ökningen av antalet jobb ungefär 320 000, vi kan säga drygt 300 000. Man räknar sedan bort den ökning av sjukfrånvaron som kan ha påverkat detta på 63 000 personer. Exakt antal kan vara svårt att ha en uppfattning om. Men det rör sig i varje fall om att antalet jobb har ökat med över 200 000 exklusive effekten av ökad sjukfrånvaro, om jag uttrycker mig försiktigt.

Gunnar Hökmark använde flera gånger ett felcitat när han sade att vi socialdemokrater säger att vi har besegrat arbetslösheten. Vi säger inte så. Tvärtom har vi beskrivit att vi har halverat den öppna arbetslösheten och att vi nu måste gå vidare och se till att undan för undan arbeta för full sysselsättning.

Vi tror inte att arbetslösheten är avskaffad. Vad vi däremot har sagt är att vi har besegrat den massarbetslöshet som uppstod när nästan en halv miljon jobb försvann under en kort period – tre år under borgerlig regering. Massarbetslösheten är borta, men vi har fortfarande arbetslösheten att kämpa emot.

Gunnar Hökmark talar här om budgettricksande och låtsassiffror. Då kastar han inte bara sten i glashus, utan han har dessutom fel och han blundar för verkligheten. Verkligheten är den att vi har klarat utgiftstaken varje år. Dessutom har vi sammanlagt 45 miljarder kronor till godo, som vi har kommit under utgiftstaken med under perioden 1997 fram till i år. Och vi kommer att klara utgiftstaken även i fortsättningen.

Gunnar Hökmark har inför utskottet erkänt att han inte ens har som utgångspunkt att presentera ett realistiskt budgetalternativ. I stället har Moderaterna medvetet valt att presentera ett alternativ på låtsas. Trots att de inser att en del av förslagen omöjligt kan genomföras från årsskiftet tillgodoser de sig fräckt pengarna redan fr.o.m. januari nästa år. Hökmarks motivering är att om riksdagen i våras hade godkänt Moderaternas budgetalternativ så hade det nog gått att genomföra. Även om detta är tveksamt så är ju verkligheten att riksdagen inte godkände Moderaternas förslag, och då kan man inte i oktober återkomma med förslag som bygger på den felaktiga föreställningen att riksdagen i våras röstade igenom förslaget.

Gunnar Hökmark utmanade mig i frågan om att jämföra socialdemokratiskt och borgerligt styrda kommuner. För mig som göteborgare ligger det naturligtvis nära till hands att jämföra Stockholm och Stockholms län med Göteborg och Västra Götaland. Då kan vi konstatera att utvecklingen i Göteborg och i Västra Götaland var dålig under en period när Moderaterna ledde arbetet. Ekonomin blev mycket sämre. Det blev kris i sjukvården i Västra Götalandsregionen. Men efter det att vi fick ett annat styre i Västsverige har det hela förbättrats. Jag har ingen som helst svårighet att delta i en jämförelse mellan oss i Västsverige och det som pågår under moderat ledning i Stockholmsområdet. Jag noterar t.ex. att medan vi i Västsverige stärker vår ekonomi så har nu kreditvärderingsinstitutet Standard & Poors sänkt kreditvärdigheten för Stockholms läns landsting, vilket betyder att skattebetalarna kommer att få betala högre skatter eftersom landstinget då får låna till högre ränta.

En överskuggande fråga i debatten är: Hur hanterar vi vår ekonomi när framtiden är så osäker? OECD tror att världskonjunkturen vänder uppåt nästa år och att Sverige får en något högre tillväxt nästa år än i år. Men tänk om den internationella konjunkturen i stället stört dyker ned i botten? Hur håller vi bästa handlingsberedskap inför en sådan situation? Ja, inte är det genom att nervöst sälja ut våra gemensamma tillgångar, utan genom att ta vara på dem och utveckla dem. Vi gör det inte genom att rusta ned arbetsmarknadspolitiken utan genom att stärka och utveckla den. Vi gör det inte genom att lättsinnigt släppa loss stora, ofinansierade skattesänkningar utan genom att värna välfärden och se till att vi betalar

den. Vi gör det inte genom att vidga klyftorna utan genom att ta itu med orättvisorna och aktivt arbeta för att skapa jämlika villkor.

Med den budget som riksdagen nu ska rösta om kan vi stå starkare mot sådana här påfrestningar. Till skillnad från många andra länder har Sverige kraft att möta påfrestningarna med en expansiv politik. Nästa år satsar vi 44 miljarder kronor till nya reformer och skattesänkningar med sikte på att öka välfärden och rättvisan.

När man lyssnar på de borgerliga partierna hör man att er politik inte går riktigt ihop.

För det första målar ni Sveriges situation i mycket dystra färger och varnar för att det kan gå riktigt illa. Men hur kan ni då dra ned så brutalt på arbetsmarknadspolitiken? Folkpartiet drar ned med nästan 14 miljarder kronor nästa år. Och hur kan ni föreslå sådana drastiska skattesänkningar om läget är så allvarligt? Varför är ni så negativa till att finansutskottet genom omdispositioner i budgeten ökar handlingsfriheten med flera miljarder kronor nästa år? Om ni verkligen är oroade så borde ni tycka att det är rimligt att vi stärker beredskapen och ökar handlingsfriheten.

För det andra finns det ingen samlad borgerlig ekonomisk politik. Den borgerliga politiken drar åt olika håll. På er presskonferens erkände Mats Odell att politiken spretar. Men han försvarade sig med att säga: Det spretar en del, men det spretar åt samma håll.

Men riktigt så är det inte, Mats Odell. Låt mig ta några exempel bland utgiftsområdena nästa år.

För försvaret vill Moderaterna öka i förhållande till regeringen, men Kristdemokraterna vill minska. Det är en borgerlig splittring på 1 900 000 000 kr. För biståndet vill Folkpartiet öka, men Moderaterna vill minska – en borgerlig splittring på 3 100 000 000 kr. När det gäller hälso- och sjukvård vill Folkpartiet öka, men Moderaterna minska. Det blir en borgerlig splittring på 4 800 000 000 kr. För trygghet vid ålderdom vill Kristdemokraterna öka, och Centerpartiet minska. Det blir en borgerlig splittring på 2 500 000 000 kr. För kulturen vill Centerpartiet öka och Moderaterna minska. Den borgerliga splittringen är 1 700 000 000 kr. För regional utveckling vill Centerpartiet öka och Kristdemokraterna vill minska. Den borgerliga splittringen blir 900 miljoner kronor. För energi vill Centerpartiet öka och Folkpartiet minska. Den borgerliga splittringen blir 1 500 000 000 kr. Eller varför inte ta summan av utgiftsområdena? Moderaterna vill öka, och Kristdemokraterna vill minska. Det blir en klyfta på inte mindre än 58 225 000 000 kr.

Det är alltså verkligen inte så att er budgetpolitik spretar lite harmoniskt åt samma håll. I stället är den som ett stormhärjat och sönderblåst paraply som spretar åt alla möjliga håll.

Det finns 21 borgerliga reservationer. Två av dem är gemensamma. De övriga 19 är inte gemensamma. Ni har inte lyckats samla er om budgetpolitiken, inte om skattepolitiken och inte om valutapolitiken trots att Kristdemokraterna, Folkpartiet och framför allt Centerpartiet har flyttat sig kraftigt åt höger det senaste året.

Det som ni är överens om är mer allmänna ordalag än konkret politik, skulle jag vilja säga. Vad som förvånar mig är att de tre övriga borgerliga partierna tycker att det är så självklart att de ska sätta sig i en moderatledd regering ifall de får tillräckligt med röster i valet. De visar inte

minsta tvekan inför att sätta sig i en regering med detta utpräglade högerparti som öppet säger att man vill avskaffa välfärdsstaten.

Samtidigt har inte minst Centerpartiets ordförande erkänt att de borgerliga inte skulle få lika många röster om de presenterade ett samlat och konkret regeringsprogram före valet. Man säger att om man ska röstmaximera så ska man inte presentera det eventuella regeringsprogrammet i dess helhet före valet, utan man får nöja sig med att uppvisa en del attraktiva smakprov på borgerlig politik.

Familjepolitiken skulle bli ett sådant smakprov, men nu drabbas man tydligen av eftertankens kranka blekhet. Kan vi verkligen gå ut i valet mot maxtaxan och kräva höjda dagisavgifter? är en orolig fråga. Ja, hur blir det, Karin Pilsäter? Kommer Folkpartiet att gå ut i valet och kräva höjda dagisavgifter?

Till Lena Ek skulle jag vilja ställa frågan om hon tycker att den kommunala skatteutjämningen har gått för långt. I reservationen påstår ni att enskilda kommuner drabbas av orimliga marginaleffekter. Ge oss ett konkret exempel på en kommun som Lena Ek anser har drabbats av en orimlig marginaleffekt, dvs. där Centern tycker att utjämningen har gått för långt! Och säg i så fall vad vi ska göra med nivån på kompensationsgraden. Den är den enda fråga som jag ställer till Lena Ek i den här debatten. Jag hoppas verkligen att jag får ett svar på den.

Jag hörde Gunnar Hökmark säga i radion att det egentligen inte är så stor skillnad mellan Moderaternas och Centerns förslag till kommunalskatteutjämning. Det är häpnadsväckande. Ni brukar ju döma ut det utjämningsystem som Centern står för som grundlagsvidrigt. Ni påstår att det är ett brott mot grundlagen. Hur kan Gunnar Hökmark i ena stunden anklaga Centern för grundlagsbrott och i nästa andetag säga att det nog inte är så stor skillnad? Varför har Gunnar Hökmark så lite respekt för grundlagen och för sin egen uppfattning om grundlagen?

Min fråga till Mats Odell är: Anser Kristdemokraterna att det är förenligt med socialt ansvar att, som Moderaterna föreslår, sänka de offentliga utgifterna ned till 38 % av bruttonationalprodukten? I dagens läge innebär det att de offentliga utgifterna skulle få skäras ned med 315 miljarder kronor. Det är halva statsbudgeten bortsett från skuldräntorna. Är det socialt ansvarsfullt att inrikta politiken på detta, även om den här förändringen är tänkt att genomföras successivt, med tanke på den kraftiga ökning av antalet äldre som kommer att ske fram till år 2010?

Mats Odell beskrev det så att vi håller på att plundra Riksbanken på guld- och valutaserven utan någon minsta beredning. Jag skulle vilja citera vad riksgäldsdirektören Thomas Franzén sade vid utskottets utfrågning. Han sade: "En överkapitaliserad centralbank bekostas av skattebetalarna. Vi, dvs. Riksgäldskontoret, lånar upp för att placera pengar i Riksbanken. Riksbanken har i dag ungefär 70 miljarder placerade till kort ränta i banksystemet, och vi lånar upp till högre räntekostnader. Dessutom behåller Riksbanken 20 % av sina ränteinkomster för att lägga till det egna kapitalet, som behöver öka eftersom det är så stort från början. Detta ökar i sin tur statens upplåningsbehov och skatterna."

Till sist vill jag passa på att tacka Vänsterpartiet och Miljöpartiet för ett konstruktivt och bra samarbete. Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag i alla dess delar.

(Applåder)

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 24 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jan Bergqvist bemödar sig om att hitta skiljelinjer mellan de borgerliga partierna. Vi är fyra olika partier som går till val och låter väljarna avgöra styrkan mellan oss. Sedan kommer vi att förhandla fram ett starkt och bra regeringsprogram på den grundval som vi har redovisat i det här betänkandet när det gäller riktlinjerna för den ekonomiska politiken.

Det vore kanske intressant för kammarens ledamöter och andra intresserade att få reda på vem Jan Bergqvist tänker regera med efter valet 2002. Det är ju höljt i dunkel. De två samarbetspartierna söker ju efter tillfällen att bryta upp ifrån det här samarbetet för att inte sitta med Svarte Petter i slutändan inför valet. Ingen tror väl att Göran Persson ska gå till val hand i hand med Gudrun Schyman och Lotta N Hedström.

Jan Bergqvist ställer en rak fråga till mig. Han undrar om det är förenligt med socialt ansvarstagande att komma ned till en nivå på de offentliga utgifterna på 38 % av BNP. Det vi har skrivit i den gemensamma reservationen är att Sverige måste ned till de nivåer på skattetryck och utgiftstryck som finns i motsvarande OECD-länder. Det är vårt besked. Det handlar framför allt om att se till att kakan ökar. Tillväxtpolitiken måste bli sådan att vi kan komma bort från den oerhört svaga utvecklingskraft som svensk ekonomi har haft under alla år av socialdemokratiskt styre. Jag vet att Jan Bergqvist kommer att peka på åren 1991–1994, som var den djupaste lågkonjunktur som världen har sett sedan 1930-talet. Det är imponerande om Jan Bergqvist tror att vi i den borgerliga regeringen lyckades få ned tillväxten också i Danmark, Tyskland, Frankrike, Australien och andra länder. Det är den bild som ni försöker förmedla.

Fru talman! Sedan frågar Jan Bergqvist om Riksbanken. Thomas Franzén är ju den man som ska låna upp de 35 miljarderna. Det är klart att det är bättre för honom att få pengarna direkt från Riksbanken.

Anf. 25 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Om man läser protokollet från vår utfrågning tror jag inte att man kan avfärda riksgäldsdirektörens synpunkter genom att säga att han tycker att det skulle vara bekvämare för sin egen del om man förde över de här pengarna. Han beskriver ju ett problem, nämligen att det är en kostnad för skattebetalarna om vi har en överkapitaliserad riksbank. Vi ska ha en riksbank med stark soliditet som står sig inför olika påfrestningar och klarar sina uppgifter. Det är en självklar sak. Vi ska inte pruta på det. Men om den är överkonsoliderad utöver vad som behövs för att med god säkerhet klara sina uppgifter blir det en onödig kostnad för skattebetalarna. Då är det rimligt att man ser till att Riksbankens soliditet blir anpassad så att den klarar sina uppgifter men inte drar onödiga pengar från skattebetalarna. Inom parentes kan vi väl säga att om man ska tolka Duisenbergs brev till finansministern så att han är orolig för Riksbankens soliditet, kan man konstatera att ECB:s soliditet bara är hälften av den svenska riksbankens även efter det att man har tagit ytterligare 20 miljarder och överfört till staten.

Sedan tycker jag att det är intressant, Mats Odell, att det även i borgerliga läger finns uppfattningen att om man skulle presentera ett gemen-

samt program före valet, skulle man inte få så många röster från väljarna som om man går fram på det här sättet.

Prot. 2001/02:31
21 november

Anf. 26 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det här senaste drabbar väl Jan Bergqvists parti med minst lika stor kraft som den borgerliga oppositionen. När får vi se ert gemensamma program med Gudrun Schyman och Miljöpartiet?

Vi kan naturligtvis diskutera de här sakerna, men något som jag tycker är ännu mer intressant är ju att landets finansminister på den socialdemokratiska partikongressen presenterade förslag för det kommande budgetåret. Det budgetåret ska vi fatta beslut om här och nu om en liten stund. Då vill jag fråga om det är så att finansministern har varit i kontakt med finansutskottets ordförande och försökt bereda hur beslut ska fattas när det gäller t.ex. sänkta arbetsgivaravgifter enbart för kommuner och landsting. Det är någonting som kommer att snedvrida konkurrensen för all verksamhet som drivs på entreprenad och för avknoppade verksamheter som sjuksköterskor och andra har tagit över från landstingen. Hur ska det här finansieras? När ska beslutet fattas i riksdagen? Det skulle vara intressant att få reda på det eftersom budgetåret snart börjar. Er kritik mot oss är alltid att vi är för sent ute med våra förslag för att de ska kunna träda i kraft. Det vore väldigt intressant att få besked om detta.

Bosse Ringholms besked togs ju emot med stort jubel på kongressen. Är det så att han tänker bryta mot budgetordningen och komma med en ny budgetproposition i år? När kommer detta att läggas fram inför riksdagen? Jag tror att finansutskottets ordförande har en del att förklara på det här området. Varför ska de här sänkningarna bara gälla under själva valåret? Vore det inte värdefullt att skapa generella regler som gäller framåt? Den här kortsiktigheten är ju ett jättestort problem för alla som försöker skapa verksamheter för att möta behov som finns runtomkring.

Anf. 27 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Mats Odell har tjuvstartat debatten om tilläggsbudgeten, men inte den tilläggsbudget som vi ska diskutera här i slutet av dagen, dvs. sista tilläggsbudgeten för 2001, utan han vill nu ha en diskussion om den första tilläggsbudget som läggs fram år 2002 för riksdagen.

Det är faktiskt en annan diskussion, och det får vi återkomma till i ett senare skede. I dag diskuterar vi finansutskottets betänkande om ramar etc., och det går att föra den diskussionen utan några problem.

Jag vill återkomma till det här med socialt ansvar. Mats Odell säger att kristdemokraterna inte är så farliga – man vill bara sänka utgifterna ned till t.ex. Danmarks och de mer jämförbara OECD-ländernas nivå, så det är väl inte så farligt. Men om Mats Odell bläddrar vidare i reservationerna i vårt betänkande så kommer han ju till moderaternas budgetreservation. Där visar det sig att de inte har övergett tanken på att man ska gå ned till 38 % på sikt när det gäller utgifterna. Då upprepar jag frågan: Anser Mats Odell att en sådan inriktning är socialt ansvarsfull med tanke på den ökning av antalet äldre som vi står inför?

Anf. 28 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag tänkte ta upp ett antal delfrågor. Jan Bergqvist sade alldeles nyss i uppräkningsen av den s.k. borgerliga spretigheten att Folk-

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

partiet vill öka anslagen till hälso- och sjukvården. Då blir man ju lite förvånad när man läser på s. 92 i finansutskottets betänkande. Så här skriver majoriteten med Jan Bergqvist i spetsen: "När det gäller frågor om förändringar av de svenska socialförsäkringarna och avregleringar och privatiseringar av t.ex. vård- och omsorgssektorerna vill utskottet erinra om att principerna om en solidariskt finansierad och rättvist fördelad sjukvård är några av de mest centrala inslagen i den generella välfärdspolitiken. Det finns enligt utskottet heller inga belägg för att Sverige skulle vinna på att överge skattefinansieringen av vården." Sedan har man några andra exempel. Texten fortsätter: "Enligt utskottets mening skulle förslagen i t.ex. Moderata samlingspartiets motion Fi291 och Folkpartiet liberalernas motion Fi294 om omfattande avregleringar och privatiseringar i den statliga och kommunala sektorn leda till en dramatisk förändring av de offentliga verksamheterna. Följden skulle sannolikt bli en mycket instabil situation till skada för medborgarna."

Jag tror att hela kammaren och många andra skulle vara intresserade av att få veta exempel på de förslag i Folkpartiet liberalernas motion som man här syftar på. Samtidigt tror jag att Jan Bergqvist då skulle kunna nämna hur det kommer sig att socialdemokraterna i Stockholms läns landsting har varit skarpa motståndare till att man bolagiserar en del sjukhus där medan Folkpartiet, visserligen tveksamt och med skarpa restriktioner, gått med på att man sätter dessa sjukhus på bolag.

Sedan, fru talman, skulle jag bara vilja svara på den fråga Jan Bergqvist ställde, nämligen hur Folkpartiet ställer sig till själva maxtaxan – frågan var om vi går till val på höjda dagistaxor. Jan Bergqvist och alla andra kommer i *mycket* god tid före valet – mycket mer god tid än vad vi fick reda på förslaget om maxtaxa – att få besked om tekniken. Men Folkpartiets ståndpunkt är i dag precis som den alltid har varit att vi vill ha enhetliga taxor och att bra barnomsorg av hög kvalitet till överkomligt pris är en hörnsten i vår familjepolitik. Hur tekniken sedan utformas kommer ni att få reda på i *mycket* god tid.

Anf. 29 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag har observerat att det i Folkpartiet har varit en kritisk debatt efter det att man startade en gemensam borgerlig arbetsgrupp om familjepolitiken. Det var ju många som var förvånade över att Folkpartiet gled med på Kristdemokraternas och Moderaternas linje när det gäller familjepolitiken. Folkpartiet har ju en stolt historia av att vara väldigt pådrivande för att höja barnbidraget t.ex. Nu när man diskuterar hur man ska kunna stärka ekonomin handlar det inte längre om ökade barnbidrag för Folkpartiets räkning, utan det är fråga om att gå in på olika skattereduktioner och liknande. Dessutom är det så att den här familjepolitiken som Folkpartiet liksom glider in i ju inte är någonting som reducerar de marginaleffekter som ni kritiserar i alla möjliga sammanhang. Så nog är det intressant hur Folkpartiet ställer sig. I somras upplevde jag det som om det var närmast en kapitulation inför Kristdemokraternas och Moderaternas familjepolitik. Men det är ju jättebra om Karin Pilsäter nu säger att det inte är så säkert att det blir den här lösningen, utan att det kan bli någon annan lösning som Folkpartiet ställer upp på. Det skulle jag i så fall hälsa med stor glädje.

Anf. 30 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Jag hoppas att alla noterade att Jan Bergqvist tydligen inte kan nämna något exempel på alla de omfattande förslag som skulle leda till att man drar undan den gemensamma finansieringen av sjukvården – jag hoppas att ni noterar det – men vi har fått förklaringen, nämligen att vi är motståndare till kommunala bolag. Det är den dramatiska förändring som skulle orsaka den instabila situationen för medborgarna. Notera också att Jan Bergqvist inte har någon kommentar till varför socialdemokraterna är mot att man sätter sjukhus på kommunala bolag, medan Folkpartiet – vilket jag kanske inte tycker var helt lämpligt – gick med på detta i landstinget.

Sedan, fru talman, kan jag notera att det också är så att i Jan Bergqvists värld är det tydligen den som är störst som bestämmer, och den som är störst är då också i det här fallet Socialdemokraterna. Alla som inte tycker exakt likadant tycker något helt annat eller har kapitulerat för andra osv.

Folkpartiet driver på för höjda barnbidrag. Barnkontot är ingenting annat än höjda barnbidrag, fast i klump, så att man kan använda dem lite mer som man själv vill över tiden. Barnbidragen är en del av skattesystemet. Det borde väl Jan Bergqvist veta som har varit med så länge! Därför är det inte konstigt om man utformar det som en skattereduktion eller som bidrag – med skattekontot blir det samma sak.

Folkpartiet föreslår också en växling av de inkomstprövade och konsumtionsstyrande bostadsbidragen, en växling till det generella barnstödet. Detta är ni emot. Detta sänker marginaleffekterna inte bara för dem som har de minsta barnen, när man kanske ändå inte hinner och orkar jobba mer, utan för dem som har barn hela vägen upp till 18 års ålder, vilket jag tror har en mycket större betydelse. Dessutom sänker det marginaleffekterna för dem med de riktigt låga inkomsterna, medan er tekniskt trubbiga och centralstyrda maxtaxa allra mest sänker för dem med de högsta lönerna. Det är också viktigt, men där är inte problemet med marginaleffekter för småbarnsföräldrar som störst, utan problemet med marginaleffekter för småbarnsföräldrar är som störst för dem med låga inkomster, små marginaler och stora marginaleffekter.

Vår syn på familjepolitiken är glasklar. Vi tycker att människor måste få bestämma mer själva. Det ska vara bra barnomsorg av god kvalitet!

Fråga hur det är i Göteborg, apropå hur bra det är med socialdemokratiskt styrda kommuner! Där har man stora barngrupper och långa köer. Det är alltså inte den bana för barnomsorgen som vi vill slå in på.

Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN:

Talartiden är slut.

Anf. 32 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Det har blivit väldigt mycket bättre med barnomsorgen i Göteborg med en socialdemokratiskt ledd kommunpolitik, det kan jag försäkra!

Karin Pilsäter säger att Folkpartiet har en glasklar familjepolitik. Men vi hörde också att Karin Pilsäter inte kunde ge besked. Alla vi som läser tidningar vet ju att det har varit en intern debatt i Folkpartiet: Vågar och kan vi verkligen gå till val på en politik som innebär att vi vill höja dagis-

Prot. 2001/02:31

21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

avgifterna? Den debatten har ju förts internt i Folkpartiet. Karin Pilsäter har för dagen inget svar på den fråga som jag ställde, men hon säger att hon återkommer. Vi får väl se hur det blir då.

Men det är ju ingen tvekan om att Folkpartiet har en stolt tradition när det gäller barnbidragen. Under Bengt Westerbergs tid var Folkpartiet pådrivande för höjda barnbidrag. Nu väljer man andra former, skattere- duktion osv. som jag tycker är betydligt sämre ur familjernas synvinkel – men det kan vi ha olika uppfattning om.

När det sedan gäller de kommunala bolagen och företagen har ju Folkpartiet en närmast extrem ståndpunkt där: I stort sett ska allt avskaf- fas. Antingen ska det föras in i förvaltningsform eller också ska det pri- vatiseras. Det är en oerhört långtgående uppfattning, och vi tycker att det ändå måste vara kommunerna själva som får avgöra detta. Kommunerna har gjort en bedömning, och i dag finns det uppemot 1 500 kommunala företag. Det finns många goda skäl för de här företagen, och det finns ingen anledning att drastiskt göra förändringar i den kommunala före- tagsstrukturen. Det får varje kommun bestämma i lugn ordning när de tycker att det finns anledning att göra förändringar.

Anf. 33 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! De här replikskiftena liksom Jan Bergqvists anförande har varit rätt intressanta, därför att de visar en mycket enkel sak, och det är att när finansutskottets ordförande intar talarstolen är det inte med stolthet han presenterar med vilken politik socialdemokraterna vill an- gripa en rekordhög arbetslöshet från högkonjunkturen, hur han vill se till att det blir tillväxtkraft i ekonomin och hur han vill se till att bända ned den sjukfrånvaro som han under fyra fem års tid har misslyckats med att hantera med just de recept man nu talar om igen.

I stället ställer han ett tjugotal frågor till oppositionen och försöker hitta på lite grann – fabrikationer av vad andra tycker – men han redovi- sar faktiskt ingen politik. Skälet, fru talman, är att vänsterkoalitionen, trots att man har kommit överens om en budget, om att öka utgifter och subventioner inom olika områden, saknar en ekonomisk politik. Vi bor- gerliga har gemensamt en aktiv ekonomisk politik som bygger på att stärka företagandet och på att stärka enskilda människors möjligheter att bestämma, som angriper segregationen och där det finns en vilja att möta sjukfrånvaron med olika typer av verksamheter. Men Jan Bergqvist har bara frågor och lite teknikalitetsresonemang; det är oerhört avslöjande.

Jan Bergqvist nämnde inte med ett ord det faktum att vi har en re- kordhög arbetslöshet och ovanpå detta en sjukfrånvaro som bara den motsvarar i ökning 5 % av arbetslösheten. Vad vill ni göra? Vad vill ni samt Vänsterpartiet och Miljöpartiet, som antingen är emot privat företa- gande eller som vill strypa tillväxten, gemensamt göra? Ska ni införa kortare arbetstid för att jobba Sverige ur krisen? När hade ni ett program gemensamt med Vänsterpartiet, med Miljöpartiet eller med några andra inför ett val? Vi har det därför att vi har en politik, men ni ställer frågor till oss därför att ni inte har någon politik.

Svara på frågorna och tala om vad ni vill göra och säg också hur det kan komma sig att det är i de delar av landet där Jan Bergqvists fränder har varit mest framgångsrika i att motarbeta alternativ som köerna är

Anf. 34 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag är stolt både över den politik som Socialdemokraterna för i Göteborg – kommunpolitik – och över den politik som vi har haft möjlighet att föra under den tid som det varit socialdemokratisk regering. Det betyder inte att jag är nöjd med hur det i dag ser ut i Sverige; det finns många brister och många saker som vi måste ta itu med och rätta till. Men jag tycker att vi kan vara glada över de framgångar som finns. När det gäller fortsättningen finns det faktiskt en beskrivning i detalj, både i budgeten och i finansutskottets betänkande, av hur vi fortsätter på olika områden.

Jag sammanfattade den politiken genom att säga: Det handlar inte om att rusta ned arbetsmarknadspolitiken utan om att stärka den och göra den bättre, inte om att lättsinnigt släppa loss ofinansierade skattesänkningar utan om att värna välfärden och se till att vi kan betala, inte om att vidga klyftorna utan om att se till att vi aktivt arbetar för jämlika villkor och mot orättvisorna.

Den som lyssnade på Gunnar Hökmark men inte hörde mitt inledningsanförande skulle jag vilja rekommendera att titta i protokollet därför att den beskrivning som Gunnar Hökmark gav är inte korrekt. Han påstår att jag har ställt ett tjugotal frågor till de borgerliga. Jag ställde en direkt fråga till var och en av er. Sedan hade jag, eftersom ni hade varit uppe i debatten och gjort en mängd angrepp, anledning att kommentera de angreppen och att rätta till en del felaktigheter som ni spred omkring er.

Gunnar Hökmark talar om en rekordhög arbetslöshet. Ja, men för några år sedan sade ni att det var över 1 miljon personer som stod utanför arbetsmarknaden. Nu har ni kommit ned till 650 000, så även ni själva saknar förmåga att upprätthålla bilden av att det inte händer någonting positivt – ni själva kan inte heller förneka att det har skett en dynamisk utveckling på arbetsmarknaden.

Anf. 35 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Här har finansutskottets ordförande sagt att han är stolt över en politik som leder till att vi nu möter lågkonjunkturen genom att ta med oss en rekordstor arbetslöshet – precis som ni själva räknat med. Samtidigt refererar han till att framgångarna på arbetsmarknaden bottnar i att man under högkonjunktur har kunnat anställa fler. Men, som vi tidigare sagt här och som var och en kan kontrollera: Tillväxten vad gäller nya jobb är till största delen uppäten av att sjukfrånvaron har ökat med mer än 240 000 personer per år. Det är en gigantisk ökning. Arbetslösheten, som ni redovisar den, och ovanpå den sjukfrånvaron beskrivs som en dynamisk arbetsmarknad. Detta, fru talman, är ett av de största misslyckandena. Jag vill gärna be kammaren att notera att dessa faktum är något som Bergqvist hela tiden kringgår.

Det är klart att arbetslösheten har sjunkit under högkonjunkturen, men vad som är anmärkningsvärt är att sysselsättningsökningen just under denna högkonjunktur till en så överväldigande del blivit uppäten av en växande sjukfrånvaro. Som tidigare påpekats här i dag har den faktiska sysselsättningsandelen bara ökat med 8 %. Räknat i antalet

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

personer – om vi exkluderar ökningen av sjukfrånvaron – rör det sig om ungefär 60 000 personer. Detta är ett gigantiskt misslyckande. Men det stora misslyckandet, Jan Bergqvist, är att ni nu står med offentliga finanser som ni måste tricksa kring för att kunna klara utgiftstaken. Ni står med en arbetsmarknad som ni kan hantera enbart genom att förtiga den. Ni står utan en ekonomisk politik och är uppenbart oroade och irriterade över att vi borgerliga har en politik för företagande, för tillväxt och för välfärdens förnyelse – en politik som dessutom visar sig fungera i de delar av landet där den genomförs.

Anf. 36 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Jag vet inte riktigt hur debatten ska föras. Om Gunnar Hökmark gång på gång upprepar felaktiga siffror och påståenden blir det väldigt svårt att debattera.

I mitt inlägg försökte jag hänvisa till att finansutskottet har tagit upp frågan om ökningen på arbetsmarknaden – 320 000 fler jobb har redovisats från år 1997 och fram till nu. Sedan redovisas vad detta innebär, exklusive den sjukfrånvaro som inträffat under tiden. Det handlar om 63 000. Det betyder alltså att det varit en ökning av antalet jobb, exklusive ökad sjukfrånvaro, som ligger betydligt över 200 000.

Om Gunnar Hökmark säger att det är fel måste han på något sätt visa vad som är fel i de här siffrorna. Vi har tagit fram siffrorna, och de har legat på bordet, Gunnar Hökmark! Ändå har jag inte hört Gunnar Hökmark invända och säga att det är felaktiga siffror som finansutskottet här tar fram.

För övrigt har moderaterna gång på gång sagt att nu kommer politiken att leda till det och det – nu blir det fråga om det och det, ingenting händer osv. Men gång på gång har ni haft fel. Ni har svartmålat och svartmålat, och till sist har ni fått svart färg på er själva.

Anf. 37 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Bland många olika problemområden skulle jag vilja ta upp tre områden med finansutskottets ordförande. Det första problemområdet handlar om de sociala klyftorna och de ensamstående mammorna – lågt betalda, högt beskattade och med dålig hälsa; allt redovisat i Välfärdsbokslutet av Joakim Palme. Följaktligen är det här den största gruppen som får socialbidrag.

Vi föreslår rejäla förändringar på inkomstskattesidan för att hjälpa den här gruppen ur fattigdomsfällorna. Vad tänker socialdemokraterna göra för att hjälpa den här gruppen och andra låginkomsttagargrupper på ett reellt sätt?

När det gäller företagarna är tillväxten och jobben ofantligt viktiga. Jobben växer ur företagandet, särskilt ur småföretagen. Detta är extra viktigt i en känslig konjunkturrell period som den vi nu går emot, med nedgång och bekymmer.

Diskrimineringen av företagarna i sociala frågor tycker jag är allvarlig. Vad anser finansutskottets ordförande om att föräldraersättningen för småföretagare är mycket lägre än för andra människor? Den räknas ut på årets alla dagar i stället för på 220 dagar, som gäller för löntagare.

Slutligen: Vi har föreslagit en analys av budgeten och de olika förslag som kommer; detta ur ett barnperspektiv och i en barnbilaga till budge-

ten. Har familjerna en anständig ekonomi? Genomför vi reformer som gör föräldrarna mindre stressade? Har vi ett barnvänligt arbetsliv? Hur fungerar skolan osv.?

Vårt förslag avstyrks av socialdemokraterna med den motivering som finns på s. 304 i betänkandet: "Kravet på att barnfrågorna skall redovisas i en särskild bilaga till budgetpropositionen måste dock anses underordnat kravet på att redovisningen blir så aktuell och genomarbetad som möjligt." Vad menar ni med det?

Anf. 38 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! För att ge ett exempel kan jag säga att regeringen under våren enligt planerna kommer att presentera en utförlig beskrivning av barnens situation. Varför vänta till budgeten med att redovisa den – och i en särskild bilaga?

Det är inte det som är det avgörande, utan det avgörande är att riksdagen får en fullödig, god och aktuell information om barnens situation, grundad på ett bra statistiskt material vad gäller utredningar och dylikt. Det har vi anledning att ställa krav på, för det är oerhört viktigt. Men om det till varje pris måste ske i form av en barnbilaga till budgeten eller i form av en särskild skrivelse eller både–och är faktiskt underordnat kravet på att informationen och redovisningen blir så fullödig som möjligt.

Vi skiljer oss alltså inte – det vill jag understryka – i något slags uppfattning om hur viktigt det är att ge en bra redovisning. Det är inte där skillnaden går. Om riksdagen nu bifaller motionen, vad händer i praktiken? Då säger man så här: Vi väntar med den här skrivelsen i vår och lägger den till budgeten i stället. Då tappar vi några månader i onödan.

Vi skiljer oss inte när det gäller behovet av redovisning, det är väldigt stort och viktigt, men i fråga om formerna. Det kan vara en bilaga. Vi är inte motståndare till att det blir en bilaga, men vi säger inte att det till varje pris måste vara en bilaga. Gör inte teknik av det här när vi är överens i själva redovisningsfrågan.

Föräldraförsäkringen förbättrar vi på olika sätt. I det reformarbete som vi gör försöker vi att successivt allteftersom vi får resurser göra förbättringar. Jag hoppas att det kan komma förbättringar även för småföretagare. Men när det kan bli kan jag inte säga, för vi måste först ha pengarna. Vi ställer inte ut några löften innan vi har pengar.

Anf. 39 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Allra först frågan om barnbilagan. Jag satt i barnkonventionsutredningen, som lade fram sitt resultat för åtta år sedan. Där fanns det förslaget. Sedan dess har vi inte sett någon särskild vare sig regelbunden eller genomgående analys av barnens situation. Att det av en händelse nu råkar komma någonting i vår är faktiskt ingenting att hänga upp försvaret på. Enda sättet att få en förändring och verkligen ha en diskussion om barnens utsatthet och vad som händer med de olika politiska förslagen är att regelbundet analysera de frågorna och se till att det finns med i materialet, att det redovisas tydligt, öppet och ärligt så att alla kan se det, diskutera det och göra de prioriteringar som behövs. Jag hävdar fortfarande att om man menar allvar med barnfrågorna ska det vara en barnbilaga till budgeten.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Sedan undrar jag på tal om barn: Varför har inte småföretagarnas barn samma rättigheter till sina föräldrar som andra barn? Varför ska småföretagarna ha så mycket lägre ersättning som det blir om årsinkomsten delas på 365 i stället för på 222? Varför diskriminerar ni just den gruppen? Det finns egentligen ingen logisk förklaring till det, om det inte är så att man rent allmänt inte tycker om företagande och företagare. När vi har en skyddsförsäkring som är till för barnens bästa, och som vi alla är överens om är bra, varför ska man utesluta en grupp och ge dem så mycket sämre villkor än alla andra? Ge företagarna samma rättigheter till föräldrapenning som alla andra grupper.

Slutligen till det som Jan Bergqvist inte hann svara på: de ensamstående mammorna med sina låga löner, ökande löneskillnader – skillnaden mellan män och kvinnor har tydligt ökat under de här tre åren enligt alla rapporter – och den höga beskattning som ligger på dem. Vad ska ni göra för att rejält lyfta ut den här gruppen ur fattigdomsfällorna?

Anf. 40 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Den som läser finansutskottets betänkande när det gäller behovet av en redovisning om barnens situation måste säga att här finns utomordentligt starka skrivningar, med dubbla streck understruket att det är oerhört viktigt att det sker en omfattande, aktuell och bra högkvalitetsredovisning för riksdagen. Den ska ske så fort som möjligt och i så stor omfattning som möjligt. Det finns utomordentligt starka skrivningar på den punkten.

Det är inget som hindrar att det också kan bli en bilaga till budgeten, men det är inte bilagan som är det viktiga, utan det är att informationen blir så fullödig, aktuell, snabb och bra som möjligt. Det är det som är det viktiga. Det är därför som Lena Eks motion inte har vunnit stöd av en majoritet. Men vi skiljer oss inte när det gäller behovet – jag vill än en gång understryka det.

När det gäller olika socialförsäkringar till stöd för företagare finns i dag en skillnad på många håll som kan bero på att det finns olika avgiftssystem. Jag har varit med om många diskussioner om varför inte småföretagarna är med. Många gånger har det berott på att de inte heller betalar de avgifter som går till systemet. Men låt oss diskutera det och se vad vi kan göra åt det.

Sociala klyftor är en jättefråga som jag ska kommentera på 30 sekunder. Där har vi satt upp ett mål att vi ska halvera socialbidragsberoendet fram till 2004. Det kommer att kräva en massa insatser. Det kommer att kräva att vi stärker arbetsmarknaden ännu mera. Men jag måste säga att det behövs bidrag – bostadsbidrag, barnbidrag, studiebidrag osv. Man ska inte tro att man löser den dåliga ekonomiska situationen för ensamstående mammor, ensamstående föräldrar, enbart genom att sänka skatten, utan det måste till bidrag. Vi kan inte avskaffa bidragen för att möjliggöra en skattesänkning.

Anf. 41 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s):

Fru talman! Häromdagen fick jag ett brev från Adde, 9 år. Han berättade att han forskar om framtiden. Han forskar om framtidens ekonomi. Så ställde han några frågor till mig. Han ville veta hur ekonomin i framtiden ska vara, om 50 år, om 500 år, om 5 000 år. Han skriver: Om du

inte vet hur det är kan du i alla fall gissa hur det är om 50 år, 500 eller 5 000 år.

Jag tycker att det var ganska spännande. Jag har skrivit ett svar till honom om vad jag tror om framtiden. Jag uppskattar väldigt mycket att Adde verkligen funderar på framtiden, för han är en del av vår framtid i Sverige. Det är Adde och hans kompisar som vi egentligen talar om när vi talar om framtiden för Sverige, vår ekonomi och hur våra barn ska ha det.

Jag tycker att det är viktigt – i det perspektiv vi befinner oss nu när vi i Sverige har några väldigt goda år bakom oss med en fantastiskt bra tillväxt då vi har kunnat satsa mer på barnen och höjda barnbidrag, inför maxtaxan för nästa år och gör en hel del andra saker för våra ungdomar och barn, gör stora satsningar, 5 nya miljarder, på skolan – att då också fundera på vad det är som i vår omgivning kan ge oss möjligheter att stärka framtidstron och ekonomin.

Jag blev glad när jag i går exempelvis såg att den senaste arbetskraftsundersökningen visar att vi kommer att ha kanske 70 000–80 000 fler jobb i år än vad vi hade förra året. Det är en fantastisk utveckling trots att det här året ur tillväxtskympunkt kanske inte har varit lika bra som vi trodde för ett år sedan. Det är 70 000–80 000 nya jobb som vi har fått under det här året jämfört med tidigare. Jag är glad över att vi fortfarande kan hålla en relativt sett låg arbetslöshet, 4 % enligt den senaste mätningen, även om jag som socialdemokrat aldrig kommer att vara nöjd så länge det finns det minsta mått av arbetslöshet kvar. För mig som socialdemokrat gäller målet full sysselsättning. Därför kommer vi alltid i budgetpropositioner, i vårpropositioner och andra sammanhang från socialdemokratiskt håll att presentera nya förslag som kan ge fler människor jobb och som kan ge Adde och hans kompisar i framtiden en chans att få ett bra jobb på arbetsmarknaden.

Jag är också glad över att se att prisutvecklingen är bra. Vi ser att vi har en lägre prisutvecklingstakt, t.o.m. lägre än vad många hade trott, enligt den senaste undersökningen. Jag kan se att många andra länder i Europa också får en lägre prisökning. Det är ett tecken på att vi har en funktion när det gäller ekonomin som är under kontroll och som gör att vi kan se att nästa år kan bli ett bättre år helt enkelt.

Jag har också observerat att kronan har stärkts under senare tid. Vi har i dag en kronkurs som t.o.m. är bättre än vad den var när kronan noterades mot euron när euron noterades den 1 januari 1999. Vi har ett halvår bakom oss då kronan har varit betydligt svagare. Det har skett en väldig återupphämtning under senare tid för kronan. Vi har haft nytta av den kronkurs som vi har haft det senaste året. De svenska exportföretagen har varit mycket mer framgångsrika. De har kunnat sälja i USA, England, Tyskland och i många andra länder och naturligtvis sålt mycket mer än om kronkursen hade varit annorlunda. Det finns både plus och minus. Men kronkursen har definitivt återhämtat sig under den senaste tiden.

Det finns naturligtvis ett samband mellan denna kronkursutveckling och den börsutveckling som har skett under de senaste fem sex veckorna. Inte bara den svenska börsen, utan också många börser i Europa och i USA har utvecklats mycket mer positivt än tidigare.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Jag ska göra en jämförelse med förra hösten. Då var många oerhört bekymrade i vårt land över kraftigt stigande bensinpriser, dieselpriser och oljepriser. Nu har vi relativt sett de lägsta priserna på bensin, olja och diesel som vi har haft under ganska lång tid. Förra året låg bensinpriset på 10 kr och däröver. Nu ligger bensinpriset en bit under 9 kr. Det hänger naturligtvis ihop med den internationella oljeprisutvecklingen. Oljan kostar nu 17–19 dollar per fat och inte 30–32 dollar som den gjorde för något år sedan.

Det som händer i USA efter den fruktansvärda terroristattacken den 11 september är nu att man försöker att stimulera ekonomin via ett antal räntesänkningar. President Bush, som gick till val på att de offentliga utgifterna skulle minska, gör nu allt vad han kan för att övertyga den amerikanska kongressen om att man ska öka de offentliga utgifterna för att bedriva en traditionell konjunkturpolitik. Hans administration är uppenbarligen lätt irriterad över att man inte får fram tillräckligt med pengar för att spåda på den ekonomiska expansionen i USA. Det är ju tvärt emot hans vallöften. Trots att han är republikan och konservativ har han nu tvingats att överge sina vallöften därför att han inser att det är detta som amerikansk ekonomi behöver, dvs. ännu mer stimulans utöver den som kan ske via räntesänkningar.

Den senaste månaden hade vi inte bara en positiv utveckling i Sverige av den privata konsumtionen. På årsbasis uppgick den privata konsumtionsökningen till något över 4 %. I oktober hade amerikanerna en ännu snabbare privat konsumtionsökning. Den var t.o.m. uppe i 7 %. Det hängde ihop med att många av de amerikanska stora biltillverkarna tog tillfället i akt att bidra till en ökad ekonomisk aktivitet.

Det finns ett antal saker som är viktiga att observera inför nästa år. De flesta bedömare, oavsett vilket läger de tillhör, förutspår att 2002 kommer att bli ett bättre år än 2001. Det är klart att vi alla känner stor oro för att den amerikanska konjunkturdämpningen, som nu har varat i ett års tid, kommer att hänga kvar i världsekonomin – internationellt, i Europa och även i Sverige – och för att den kan påverka vår situation under en lång tid framöver. Men det finns också andra hoppningivande tecken som kan bidra till att konjunkturdämpningen blir lite kortvarigare.

Jag har hört debatten här under förmiddagen. Jag funderar över dessa ständiga rop på att man måste göra en ny konjunkturbedömning. Det hörde vi den här veckan, förra veckan och förrförra veckan. Man måste alltid göra en ny konjunkturbedömning. Jag har läst de borgerligas reservation för att se om de kan göra en ny, säkrare och bättre konjunkturbedömning. Svaret är att det står ingenting om det. Det finns definitivt ingen sådan konjunkturbedömning i den borgerliga reservationen.

Den konjunkturbedömning som vi gjorde i budgetpropositionen står sig gott. Ingen kan göra en säkrare och mer tillförlitlig konjunkturbedömning i dag. Läget är fortfarande osäkert. Det är fortfarande inte möjligt att med exakthet säga om det var vid det första, vid det andra kvartalet eller vid vilken tidpunkt som vi kan konstatera att det definitivt skedde en vändning i den internationella ekonomin.

Det centrala resonemanget i budgetpropositionen var att vi har en sund svensk ekonomisk utveckling. Vi har stabila ekonomiska finanser. Vi har ett överskott som gör att vi har ett visst manöverutrymme för att möta en arbetslöshet. Det bidrar också till en bra tillväxt under kom-

mande år. Det finns mycket som talar för den bedömning som många gör, att vi kommer att få ett bättre 2002.

När jag hör de borgerliga tala om att arbetslösheten är allvarlig kan jag instämma i att det alltid är allvarligt med arbetslöshet. Men när jag studerar deras förslag blir jag lätt chockad. Den arbetslöshet på 4 % som Sverige har just nu skulle, om de borgerliga hade majoritet i kammaren, kunna bli 7 %. På några månader skulle arbetslösheten nästan kunna fördubblas. Om de borgerliga fick igenom sina förslag om att ta ifrån kommuner och landsting en massa pengar skulle tusentals sjuksköterskor, lärare, hemtjänstpersonal bli arbetslösa. Det är det som de borgerliga föreslår.

De människor som i dag får en utbildning för att kunna ta sig ur sin arbetslöshet skulle inte få någon utbildning. Om man föreslår nästan en halvering av arbetsmarknadspolitiken bidrar man ju till att öka arbetslösheten. Det är bra att de borgerliga känner oro för den, men dra då inte den slutsatsen som ni gör, att så snabbt som möjligt försöka att fördubbla arbetslösheten. Det är faktiskt det som ni föreslår i era reservationer.

Vi från socialdemokratiskt håll är angelägna om att ha en hög privat konsumtion nästa år. Det är inte bara för att det kan bidra till att många äldre, pensionärer och barnfamiljer ska få en bättre levnadsstandard. Vi vet också att detta är en livlina för företagen, inte minst för småföretagen. Småföretagens främsta möjlighet i år och nästa år är att hushållen har ett bra ekonomiskt utrymme.

Under nästa år har de svenska hushållen mer än 5 % till sitt förförande för privat konsumtion. Det är väldigt bra för företagen, inte minst för småföretagen. Det utrymme har skapats via en socialdemokratisk ekonomisk politik i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Denna ekonomiska politik har ständigt bekämpats av de borgerliga partierna. Vi hade inte haft det utrymme som vi nu har och som ger småföretagen, barnfamiljerna och pensionärerna större konsumtionsmöjligheter nästa år om de borgerliga hade fått igenom sina förslag. Det är faktiskt ett väldigt viktigt stöd till vår företagsamhet och vår tillväxt.

Det står i den borgerliga reservationen att det är viktigt att göra någonting åt de höga sjuktalerna. Vi har presenterat ett elvapunktsprogram i budgetpropositionen just i syfte att pressa tillbaka de höga sjuktalerna. Det står beskrivet på få rader i den borgerliga reservationen vad de borgerliga vill göra, om de föreslår någonting nytt. Om jag läser väldigt noga och länge är det enda nya som jag kan hitta att de skriver att det vore bra om man kunde pröva idén om att den som är sjuk ska betala ännu högre sjukavgift. Ju sjukare du är, desto högre avgift ska du betala till systemet. Det är raka rör: Är du frisk ska du betala mindre, är du sjuk ska du betala mer. Om det är det borgerliga sättet att komma till rätta med höga sjukförsäkringskostnader vill jag betacka mig för den typen av insatser. Det är ett oerhört slag mot hela vårt sjukförsäkringssystem och framför allt mot dem som drabbas av sjukdom och har höga kostnader för det.

En del av de synpunkter som förts fram i de borgerliga reservationerna har här under debatten på ett värtaligt sätt diskuterats från Jan Bergqvist, Yvonne Ruwaida och Siv Holma sida. Jag har ingen anledning att upprepa den diskussionen. Men jag kan till sist göra en summering av

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

situationen och konstatera att Sverige befinner sig i dag i det läget att vi stimulerar vår ekonomi kanske mer än vad något annat land i Europa gör.

Nästa år kommer vi att ha över 40 miljarder, – 2 % av vår bruttonationalprodukt, 2 % av hela vår ekonomi – till stimulansåtgärder: sänkta skatter, ökade utgifter, reformer för barnfamiljer och andra. Det finns nästan inget annat land i Europa som har en så expansiv ekonomisk politik för att möta just arbetslösheten. Det är inget som vi har uppfunnit under hösten, utan det har vi jobbat för att få till stånd under hela mandatperioden. Det är viktigt att vi nu har en buffert mot arbetslösheten.

Sett till de offentliga överskotten är Sverige och Finland bland de länder som har de största offentliga finansiella överskotten i EU. Det hade vi inte heller haft om de borgerliga hade fått utrymme för sina skattesänkningssidéer och allt annat. Det hade kunnat ge oss en påminnelse om det som de borgerliga sysslade med under 90-talet: skenande statsutgifter, minskade statsinkomster och växande statsskuld. Dit ska vi inte igen.

Tack vare det offentliga överskottet har vi nu möjlighet att föra en expansiv politik och se till att barnfamiljerna och pensionärerna får mer pengar nästa år. Det som inte minst jag själv är stolt över är att även pensionärer som inte betalar skatt – dvs. de pensionärer som har de allra lägsta inkomsterna, som tjänar 50 000 kr per år, oftast äldre kvinnor 75–85 år – får någon form av skattesänkning nästa år, trots att de inte betalar skatt. De får också 1 300 kr till ökad konsumtion nästa år genom ett särskilt förslag som vi har lagt fram i budgetpropositionen. Det tycker jag är ett gott mått på traditionell socialdemokratisk fördelningspolitik, eller rättvisepolitik om ni så vill.

Till sist: Jag tror att Adde gör rätt i att fundera över framtiden. När Adde säger att han forskar om framtiden är det ett gott betyg som visar att vi har många ungdomar i vårt land som vill fundera på hur deras insatser i utbildning, arbetsliv, familj och annat ska se ut i framtiden. Jag tycker att vi ska bidra till Addes framtid genom att se till att vi har en bra tillväxt och att vi kan göra de insatser som föreslås i budgetpropositionen. Vi ska öka tillväxten och se till att 2002 blir ett bättre år än 2001, så att vi därmed kan få arbeta för ett mer rättvist och solidariskt Sverige både i år och nästa år.

Anf. 42 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Paradoxalt nog är det så att den expansiva finanspolitik som finansministern nu berömmar sig av ligger rätt i tiden hade varit katastrofal om det hade gått så som ni förutsatte i finansplanen, att vi hade haft en stark tillväxt. Men nu räddas ni, tragiskt nog, av terroristattackerna i USA och den recession som följer i spåren av dessa så att ni nu plötligt har en politik som även i konjunkturhänseende ligger mer rätt än vad ni någonsin visste när ni utformade den.

Finansministern läser lite konstigt. Vi kristdemokrater har i vårt budgetalternativ 4,25 miljarder mer än vad Bosse Ringholm och hans stödpartier har till kommunsektorn nästa år. Jag vill bara notera detta.

Sedan är det också så att det som nu händer är att åtta av tio kommuner, enligt en enkät i Kommunaktuellt, inte klarar av sin äldreomsorgsbudget under innevarande år, trots det höga skattetrycket och trots den tillväxt som Bosse Ringholm nu gläder sig åt. Därför skulle jag vilja fråga

om alla de som nu rekommenderar strukturella åtgärder – EU-kommissionen, OECD, IMF m.fl. – är helt fel ute. Eller finns det någon reform som finansministern tycker att de har rätt i borde genomföras, och när skulle den i så fall komma?

Han avslutade med att tala om Adde som funderar över framtiden och sade att nu måste vi se till att det blir en bra tillväxt. Är finansministern då beredd att genomföra några av dessa reformer, som inte alltid är politiskt populära? Det kan vara bättre, trots allt, att patienten läggs på operationsbordet än på obduktionsbordet till slut. Det kan göra ont att genomföra de här reformerna, men när får vi se någonting av detta?

Nu fick vi också veta av Jan Bergqvist att sänkningarna av arbetsgi-varavgifterna kommer i tilläggsbudgeten. Då vill jag fråga: Innebär det att kommunerna ska betala fulla avgifter fram till halvårsskiftet och sedan få tillbaka dem retroaktivt? Hur ska de då kunna tidigarelägga sina anställningar, frågar man sig.

Anf. 43 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Mats Odell säger att den expansiva politik som vi för är riktig. Jag tackar för det betyget. Det är så sällan man får ett så positivt omdöme från en borgerlig politiker. Det beror inte på, säger Mats Odell, att vi har varit skickliga utan enbart på att vi haft tur.

Gå tillbaks till de senaste årens debatter! När vi har hävdat att det är viktigt att skapa just ett utrymme, ett överskott, för lite sämre tider har vi faktiskt fått kritik för det från borgerligt håll. Ett av Mats Odells samarbetspartier, Moderaterna, tycker t.ex. inte att vi ska ha något överskott över huvud taget. De lägger inte heller fram några sådana förslag. Det är en realitet att om vi hade följt era riktlinjer hade vi inte haft den buffert som vi nu har mot arbetslöshet och mot internationell konjunkturdämpning.

Jag tycker att det är viktigt att hålla i minnet att man måste kunna sköta sin ekonomi så att man har mer inkomster än utgifter över tiden. Det kunde inte Mats Odell och hans borgerliga regeringskollegor göra i början av 1990-talet. Det ledde till en mindre ekonomisk katastrof för Sverige som det har tagit många år att reda upp. Därför är det naturligtvis viktigt att vi när vi nu har pengar använder pengarna som en del i arbetslöshetsbekämpningen. Men vi ska inte överutnyttja våra resurser, utan vi ska se till att ha en balans i ekonomin.

Den andra frågan som Mats Odell tog upp handlade om att genomföra reformer av olika slag. Han säger att det är bättre att göra ett antal operationer nu, även om de är svåra och besvärliga. Då kan man säga att om operationerna i största allmänhet leder till att patienten – ekonomin – blir friskare är det väl positivt. Men efter att ha tittat på de reformer som Mats Odell föreslår betvivlar jag att någon blir friskare av att få höjd akassa exempelvis.

Anf. 44 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Finansministern poängterar att det är viktigt att hålla ordning på inkomsterna. Jag har tidigare resonerat med Jan Bergqvist om det faktum att regeringen nu, på Bosse Ringholms förslag uppenbarligen, i förtid, innan Riksbanksfullmäktige har gjort den analys som förutsätts

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

ske efter budgetårets slut har lagt in de extra 20 miljarderna i budgeten. Hur ser finansministern på detta? Är det verkligen rimligt att göra det?

Här kritiserar varje tänkbar svaghet i våra genomförandetider, men här lägger ni själva vantarna på 20 miljarder och smyger in dem i budgeten. Finansutskottet har heller inte på ett rimligt och konkret sätt tagit ställning till detta, för ni har ju inte gjort någon särskild hemställanspunkt om denna stora och viktiga post av inkomsterna utan smugit in dem i en allomfattande klumphemställan om att godkänna beräkningarna av inkomsterna.

Jag tycker att detta att man inte har låtit utvärderingen göras av Riksbanksfullmäktige också väcker konstitutionella frågor som det ansvariga utskottet nog borde ta sig en titt på.

Det stärker nog inte heller förtroendet för den svenska penningpolitiken när man *ad hoc* och på ganska lösa grunder för andra året i rad plockar 20 miljarder kronor från Riksbankens guld- och valutareserv.

Tycker finansministern att det är rimligt att pengarna den här gången, inte som förra året, går till amortering av statsskulden? Nu går de ju som i ett rakt rör rakt in i den utgifts- och löfteskarusell som ni har arrangerat inför valrörelsen. Är detta verkligen en ansvarsfull politik, Bosse Ringholm?

Anf. 45 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag sade i mitt förra inlägg att ingen kan ha glädje av en höjd avgift till a-kassan som ett slags strukturreform, om det är det som de borgerliga förespråkar. Mats Odell eftersträvar ett antal strukturreformer. Men samtidigt som vi från socialdemokratiskt håll diskuterar hur vi kan förbättra a-kassan föreslår de borgerliga församlingar i form av höjda avgifter till a-kassan.

De föreslår också församlingar för barnfamiljerna. Maxtaxan, som infördes den 1 januari, innebär ju en betydande strukturreform för barnfamiljer, inte minst för kvinnor, som därmed kommer ifrån en del av de marginaleffekter som finns i dag i vårt barnomsorgstaxestystem. Det är en viktig strukturreform för att ge fler möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden. Det är den omvända typen av strukturreformer som Mats Odell förespråkar. Operationer i form av höjda avgifter till a-kassan, höga avgifter till barnomsorgen och andra strukturreformer bidrar inte på något vis till svensk tillväxt.

Statsskulden, som Mats Odell är oerhört intresserad av, har vuxit lavinartat i början på 1990-talet. Det innebar att vi tvingades använda en stor del av våra statliga inkomster till att betala räntor och amorteringar på statsskulden. De senaste åren har vi från den socialdemokratiska regeringens sida dessbättre kunnat betala av på den borgerliga regeringens skulder. Bara under den här mandatperioden kan vi betala av ungefär 350 miljarder kronor. Det är klart att vi gärna vill försöka fortsätta att amortera ned statsskulden, eftersom vi i annat fall skulle skjuta över skulden till kommande generationer. Jag tror inte att Adde och andra barn skulle vilja ha en situation med växande statsskuld på nytt.

Anf. 46 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Finansministern hade tydligen inte möjlighet att ta del av våra anföranden tidigare. Det var tur att vi inte hade lika bråttom i väg

härifrån som finansministern var sen hit, för då hade det inte blivit någon debatt alls i dag.

Jag tog i alla fall som en liten bakgrund upp en översikt över de senaste tusen årens ekonomiska utveckling. Man kan ju också lära sig en del av att titta på historien. Analysen är att det handlar väldigt mycket om att det är ökade möjligheter till livsmedelsförsörjning, handel och öppenhet samt tekniska innovationer som har fört oss till vårt välstånd i dag från den situation som var för tusen år sedan. Min slutsats är att ungefär samma faktorer nog kan ha stor betydelse även för framtiden.

Då handlar det väldigt mycket om större öppenhet, mer företagande och bättre villkor för skatter och företagsetablering för att kunna omsätta tekniska innovationer i praktisk handling. Det kanske Bosse Ringholm skulle kunna ta som ett tips att skriva i det här brevet till Adde.

Det är för övrigt lite lustigt att han skriver brev till just Bosse Ringholm och undrar hur ekonomin kommer att bli om 500 år med tanke på att Bosse Ringholm inte kan tala om hur den ekonomiska politiken ska skötas de närmaste fem månaderna. Vi får vänta på tilläggsbudgeten för att få reda på vad som ska hända till i vår, om fem månader, alltså vad som ska hända den första januari.

En ny konjunkturbedömning? Nej, några nya konjunktursiffror är det väl ingen som har krävt av regeringen. Däremot gäller det att man tar konsekvenser. Där tycker jag väl att man borde ha dragit slutsatsen att man måste ha betydligt större handlingsberedskap. Jag skulle vilja fråga Bosse Ringholm om han tycker att 0,2 % av utgifterna är en bra och lagom budgeteringsmarginal, alltså i fråga om utrymme för oförutsedda händelser.

Framför allt undrar jag om man har handlingsberedskap för att kunna lägga fram förslag som innebär att jobb och företagande kan växa. Det är ju det som betalar för den offentliga sektorn. Kanske kommer ett förslag om sänkt skatt från staten till kommunerna, det vet vi inte. Men har Bosse Ringholm några idéer om hur företagen, som betalar in pengarna till det här, ska kunna få bättre villkor att växa?

Anf. 47 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Det allra viktigaste för de svenska företagen är ju att det finns en efterfrågan på deras varor och tjänster. Och hur får man efterfrågan på varor och tjänster? Jo, självfallet genom att det finns hushåll, personer, individer, löntagare, pensionärer, företagare och andra som kan köpa företagets varor och tjänster.

Därför är det så oerhört viktigt att de 5 % som vi har för ökad privat konsumtion nästa år också kan bli en realitet genom att vi har en stabil prisutveckling så att inte ökningen äts upp av höjd inflation och att vi inte på annat sätt riskerar den. Därför är jag glad över att arbetsmarknadens parter under det här året har träffat långsiktiga löneuppgörelser som har varit på en sådan nivå att vi kan räkna med bra reallöner och därmed få det här privata konsumtionsutrymmet i fortsättningen.

Det är därför, Karin Pilsäter, som vi har kunnat presentera en ekonomisk politik, inte bara för fem månader utan för hela perioden fram till december nästa år. Det gällde med andra ord snarast 15 månader när det presenterades i september i år. Vi gör bedömningen att det bör finnas

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

möjligheter att förbättra den svenska ekonomin och få mer tillväxt under nästa år med de förslag som vi har lagt fram.

Jag vet att Karin Pilsäter våndas med den fråga som hon har fått ställd till sig men inte har kunnat svara på, nämligen: Ska vi fördärva för barnfamiljernas konsumtionskraft genom att exempelvis höja taxorna för dem som Karin Pilsäter umgås med i barnomsorgen och inte anta det förslag till maxtaxa som socialdemokraterna nu driver igenom i hela landet? I sista hand handlar det helt enkelt om att om man sköter sin ekonomi som vi har gjort de senaste åren får man också ett offentligt överskott. Det kan vi använda både för hushållens konsumtionskraft och för att stödja företagens tillväxt.

Anf. 48 KARIN PILSÄTER (fp) replik:

Fru talman! Det här var väl ett bra skolexempel på talesättet ”god dag – yxskaft”. Jag har redan svarat i dag, precis som jag har gjort hundra gånger tidigare tror jag, när det gäller de här centralistiska taxekonstruktionerna kontra andra marginaleffekter för låginkomsttagare. Jag förväntar mig inte att Bosse Ringholm ska svara i dag, för han har aldrig svarat, på varför han tycker att det är så viktigt att ha bostadsbidrag i stället för barnbidrag för låginkomsttagare och folk som har barn som är lite större. Jag ställer inte ens den frågan i dag, men någon gång kanske han kunde åstadkomma ett litet tankearbete omkring detta.

Nu pratar han om att samla i ladorna, om överskott och efterfrågan. Men det är inget svar på själva frågeställningen om hur man har en bättre beredskap för ekonomins funktionssätt. Budgeteringsmarginalen är för liten. Jag kan svara på den frågan: Den *är* för liten. Framför allt gäller det att skapa en bättre beredskap för en mer långsiktig utveckling. Därför har vi föreslagit en socialförsäkringsreform.

Både Bosse Ringholm och tidigare Jan Bergqvist, och även finansutskottet, attackerar gång på gång de principer vi föreslår. Det är bara det att det är exakt samma principer som vi har tagit varandra i hand på kring pensionsreformen. Då blir man väldigt orolig. Är det så att socialdemokraterna egentligen tycker att en av de allra viktigaste stukturreformerna för Sverige i framtiden, för Adde, mig och alla andra, är dålig?

Det är nämligen precis så vi vill fortsätta att reformera fler försäkringssystem så de blir robusta och stadiga. När folkpensionen infördes 1930 var pensionsåldern tio år högre än medellivslängden. I dag skulle vi ha en pensionsålder på runt 90. Medellivslängden har stigit med två år bara under den här tiden, då vi har jobbat med det. Det handlar om arbetsutbud – inte samlade pengar i ladorna. Det handlar om arbetsutbud, arbetsmarknadens funktionssätt och villkor för företagande långsiktigt.

Det är det som är viktigt i den ekonomiska politiken, inte hur vi kortsiktigt kan samla i några lador eller se till att skicka ut pengar. Den offentliga sektorn kan aldrig finansiera sig själv, och framtiden kan vi inte organisera med hjälp av sparpengar. Fundera lite på det och berätta vad Adde och vi andra kan få för besked om hur detta med arbetsutbud och de andra frågorna ska lösas lite mer långsiktigt!

Anf. 49 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag tror att de flesta ganska enkelt inser att om vi har en ekonomisk tillväxt har vi också bättre möjligheter att driva en rättvis och

solidarisk politik för barnfamiljer och andra grupper i vårt samhälle. Vi har också haft en tillväxt. Vi har en tillväxt. Vi kommer att få en tillväxt nästa år också. Vi kommer sannolikt att få en bättre tillväxt nästa år än i år. Det är naturligtvis grunden för våra socialförsäkringssystem, vare sig det gäller pensioner, sjukdom eller något annat i framtiden. På den punkten känner jag bara oro i ett avseende, nämligen om de borgerligas klåfingrighet, som vi såg i början av 90-talet, på nytt skulle få möjlighet att bestämma i svensk politik och att vi på nytt skulle erodera den offentliga ekonomin. Då skulle jag verkligen känna oro för svensk ekonomi och svensk ekonomis framtid.

Nu är det så, Karin Pilsäter, att när ni talar om att reformera socialförsäkringssystemen talar ni faktiskt om principer som innebär att den som är sjuk mer ska betala högre avgifter. Om det är ert sätt att få ned kostnaderna tycker jag att det är ett ganska orättvist, osolidariskt, sätt att få ned kostnaderna på. Det är inte det sättet som vi ska bekämpa orsakerna till långtidssjukfrånvaron på. Vi vill i vårt elvapunktsprogram i stället lyfta fram frågan om hur vi kan skapa bättre arbetsplatser för att förhindra stress och för att ge oss i kast med orsakerna till den långtidssjukfrånvaro som vi har. Det är en helt annan diskussion än att straffa sjuka människor med högre avgifter, vilket tycks vara principen bakom de borgerligas s.k. nytänkande när det gäller socialförsäkringsavgifterna.

Till sist vill jag säga att beredskapen för framtiden har man framför allt i en ordentligt skött ekonomi med offentliga överskott. Det är en annan situation, som vi har i dag, än den som de borgerliga åstadkom i början av 90-talet.

Anf. 50 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja ta upp tre saker med finansministern. Den första gäller de sociala klyftorna och de ensamstående mammorna. Det är ju mest kvinnor som jobbar i offentlig sektor. Där är lönenivåerna lägre. Trots det är beskattningen av de här grupperna extremt hård. Det drabbar särskilt ensamstående, eller enastående, mammor och pappor, som ju också har en stor försörjningsbörda. Löneklyftorna mellan män och kvinnor har ökat under den här treårsperioden, och vi ser att de ensamstående föräldrarnas situation har blivit mycket sämre. Det visas också väldigt tydligt i välfärdsboks slutet och i Joakim Palmes siffror som presenterades för några veckor sedan.

Vi föreslår rejäla skattesänkningar för de här grupperna. Först föreslår vi avdrag på skatten med 10 000 kr och sedan förvärvsavdrag med 10 800 kr för att i en rejäl åtgärd lyfta de här grupperna ur fattigdomsfällan. Denna innebär inte bara diskriminering och dålig ekonomi utan också mycket sämre hälsa, något som också drabbar barnen i de här familjerna. Vad vill socialdemokraterna göra för att ge den här gruppen rejäl hjälp att kliva ur fattigdomsfällan?

Den andra sak som jag ska ta upp handlar också om barn. Jag fick inget svar från finansutskottets ordförande på den förra frågan. På den här frågan fick jag kanske ett litet svar. Det handlar om föräldraersättning, om föräldraförsäkringsnivåerna för företagare. För småföretagare räknar man ut ersättningen och delar på 365 dagar medan man för en löntagare delar på 220 dagar. Det ger 40 % sämre ersättning för föräldrar som är småföretagare. Varför ska barnen till småföretagare diskrimineras?

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

ras? När är socialdemokraterna beredda att ge de här grupperna samma möjligheter och samma rättigheter som andra?

Den tredje frågan handlar om detta: När kommer det rehabiliteringspengar till försäkringskassorna? De tar ju slut första halvåret varje år.

Anf. 51 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Ensamstående mammor är i allra högsta grad betjänta av att den maxtaxa som riksdagen har fattat beslut om att erbjuda kommunerna också kommer att genomföras i alla kommuner. Är det några som kommer att tjäna på maxtaxan är det just de ensamstående mammorna. Därför är jag förvånad över att Lena Ek och Centerpartiet, liksom övriga borgerliga partier, gör allt de kan för att förhindra maxtaxans genomförande i olika kommuner. Det är märkligt att man å ena sidan talar sig varm för de ensamstående föräldrarna, å andra sidan gör allt för att bekämpa det som mest av allt i dagens läge skulle kunna stärka de ensamstående föräldrarnas ekonomi.

Maxtaxans konstruktion är sådan att det är den sammanlagda hushållsinkomsten som man ska betala maximalt 3 % av. Per definition har ensamstående en lägre sammanlagd hushållsinkomst än gifta eller sambor har. Därför är det i allra högsta grad viktigt att kunna ta ned avgifterna för ensamstående och kunna ha låga avgifter för dem. Jag har väldigt svårt att förstå varför Lena Ek ägnar sådan energi åt att bekämpa just detta stöd på 5 miljarder kronor till ensamstående mammor och till andra föräldrar.

Ofta är det så med Lena Ek att hon pläderar för enstaka sociala reformer som kostar mer pengar. Jag har förstäelse för att det finns ett reformbehov på olika områden när det gäller rehabilitering eller någonting annat. Det måste naturligtvis alltid vägas mot någonting annat, och jag utgår från att Lena Ek då är angelägen om att se till att vi också får utrymme i framtida budgetar för en fortsatt expansion av offentlig verksamhet och att hon inte längre stöder de försök som hennes samarbetsparti Moderaterna ständigt gör att minska statsinkomsterna. Det ger faktiskt inget utrymme för att vare sig stödja ensamstående mödrar, företag eller den som behöver rehabilitering.

Anf. 52 LENA EK (c) replik:

Fru talman! Det som driver mig är nog ett rättvisepatos. Därför undrar jag varför inte barn till småföretagare har samma rätt till sina föräldrar som barn till löntagare. Föräldraförsäkringens idé och tanke är ju bra, varför får inte alla samma chans? Varför bevarar ni den orättvisan? Varför gör ni inte någonting åt detta?

Det är tragiskt att höra att enda svaret när det gäller de ensamma mammorna är maxtaxan. Min granne och vän, ensamstående tjej, sjuksköterska, fyra barn, tjänar 100 kr i månaden på maxtaxan, för hon hade redan innan en väldigt låg avgift. Nere i centrum i Valdemarsvik träffade jag en annan ensamstående mamma som är höginkomsttagare. Hon tjänar 2 ½ tusen på maxtaxan.

Det är därför som jag diskuterar om det verkligen fördelningspolitiskt är rätt sätt att använda det reformutrymmet. Jag tycker ärligt talat inte det. Jag tycker att just hon som har lägst inkomst skulle tjäna mest på

mactaxan, inte 100 kr. Hon skulle verkligen behöva en tusenlapp mer i månaden.

Man kan lösa det på annat sätt. Man kan t.ex. göra ett förvärvsavdrag på skatten, som vi har föreslagit. Men någonting borde man ändå kunna komma fram med när det gäller de här enastående föräldrarnas situation.

Det är väl också rättvisepatos som gör att jag tycker att det är hemskt att rehabiliteringspengarna på försäkringskassorna tar slut någonstans runt sommaren och att de som inte har hunnit få en vinstlott och får hjälp med sina ryggbesvär, förslitningsskador eller vad det nu kan vara får vänta till årsskiftet. Prata om samarbete, samtal och grupper som tillsätts, elvapunktsprogram hit och dit, en väldigt praktisk och omedelbar grej skulle kunna vara att se till att det kommer fram rehabiliteringspengar. Det tjänar alla på. En satsad krona, nio tillbaka, enligt forskningen, plus livskvaliteten.

Anf. 53 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag har respekt för Lena Eks engagemang för de ensamstående föräldrarna, för företagare och andra grupper som hon kräver mer offentliga utgifter för. Jag tycker naturligtvis att det finns skäl att diskutera mer offentliga utgifter för olika angelägna ändamål. Men jag har väldigt svårt att förstå varför Lena Ek samtidigt samarbetar med andra borgerliga partier vars enda uppgift är att försöka minska inkomsterna för staten, dvs. minska möjligheterna att hjälpa de ensamstående mammorna, minska möjligheten att hjälpa företagare, minska möjligheten att hjälpa dem som behöver rehabilitering.

Det går inte ihop, Lena Ek, att å ena sidan kräva ökade offentliga utgifter, å andra sidan liera sig med krafter som vill minska möjligheten att skapa utrymme för de offentliga utgifterna. Man kan faktiskt inte ha båda uppfattningarna samtidigt. Jo, om man är centerpartist möjligen. Annars kan man inte ha det om man ska få det att gå ihop på något vis.

Som svar på Lena Eks frågor vill jag säga att alla grupper, oavsett om man är löntagare eller företagare, naturligtvis ska ha rätt att vara hemma med sina barn via det föräldraförsäkringssystem som vi har. Det sker naturligtvis på de försäkringsmässiga villkor och med den ersättning som vi har i dagsläget.

Men möjligheten att förbättra de här systemen hänger helt ihop med om vi också lyckas skapa en bättre tillväxt åren framöver och håller emot mot de krafter i svenskt samhälle – där skulle Lena Ek kunna göra en insats – som vill minska det offentliga åtagandet. Moderata samlingspartiet, Folkpartiet, Kristdemokraterna och ibland också Centerpartiet, tycker att vi ska minska den offentliga inkomsten. Om de skulle bli framgångsrika kommer det inte att finnas mycket resurser för de ensamstående mammorna kvar.

Anf. 54 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! När jag har lyssnat till finansministern tycker jag att det låter som om han inte har varit närvarande under denna förmiddagsdebatt. Det är också sant. Det har han inte varit. Det ansvariga statsrådet har inte följt den budgetpolitiska och ekonomiska debatt som handlar om hans fögderi. Det leder också till att när han väl kommer hit verkar det som om han är relativt opåverkad av det som har sagts och tyckts.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det här är lite av ett bekymmer, fru talman, därför att det leder till att den debatt som ska försöka visa på skiljelinjer och visa att vi kan identifiera hur de olika alternativen ser ut blir rätt allvarligt lidande till förmån för påståenden om vad andra tycker som saknar grund. Jag tror att det kan finnas en tanke i att talmännen inför kammarens fortsatta arbete tar upp denna fråga. Det handlar inte bara om respekt för kammaren, utan också om hur debatten ska kunna föras så att den blir meningsfull och innehållsrik.

Fru talman! Jag skulle också vilja peka på några andra saker när det gäller det som finansministern har sagt. Ett uttalande är att det viktigaste för svenska företag är att det finns en efterfrågan bland svenska konsumenter. Så enkelt är det inte i en modern ekonomi. Det är viktigt, men än viktigare är att de är konkurrenskraftiga i en internationell öppen ekonomi, att det finns ett utbud av arbete, ett utbud av företagande, ett utbud av investeringar.

Det är här de stora bristerna finns, som vi har påpekat under denna förmiddags debatt. Det har att göra med den rekordhöga arbetslösheten – som finansministern kallade relativt låg –, med den växande sjukfrånvaron, med de växande förtidspensioneringarna och med hur arbetsmarknaden som sådan fungerar.

En annan sak som jag skulle vilja ta upp är det paradnummer som finansministern hade inför partikongressen, men som han inte har nämnt här alls, nämligen subventioner av kommunala anställningar. Det är vad jag skulle vilja kalla en omvänd strukturpolitik, och det är en omvänd konjunkturpolitik. Den kommer uppenbarligen inte att få någon effekt förrän någon gång nästa år. Då kommer den inte att ge ens den konjunkturpolitiska effekt som Bosse Ringholm har talat om, och den kommer att verka i fel strukturpolitisk riktning. Det är faktiskt ett misslyckande att i ett enda slag lyckas förena dessa två.

Anf. 55 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Jag uppskattar mycket ordningsman Gunnar Hökmarks inlägg om hur viktigt det är att vi diskuterar skiljelinjer i politiken. Jag ville också peka på det i mitt anförande. Den stora skiljelinjen i den ekonomiska politiken går faktiskt mellan det förslag som i dag finns i budgetpropositionen, som vill se till att vi också nästa år får en tillväxt som vi kan använda för fortsatta sociala reformer, för ett fortsatt solidaritetsarbete både internationellt och nationellt, och en borgerlig politik, vars uppgift är att försöka krympa den offentliga ekonomin, krympa statens resurser, minska möjligheterna att just driva rättvisepolitik på olika områden.

Jag tycker att det är viktigt att peka på de skiljelinjerna därför att jag alldeles nyss fick i min hand ett material som visar att EU-kommissionen gör en bedömning av den ekonomiska tillväxten nästa år, som man offentliggjort alldeles nyss, där man säger att Sverige väntas klara den globala avmattningen bättre än många andra EU-länder. Det återspeglas framför allt i kommissionens prognos där Sveriges tillväxt förutsätts överstiga EU-genomsnittet nästa år.

Om det är som kommissionen bedömer det, kommer det naturligtvis att vara möjligt för oss att hålla emot det som är det viktigaste i den internationella utvecklingen, nämligen arbetslösheten. Med de skiljelinjer

som finns, där vi från socialdemokratiskt håll jobbar för att öka möjligheterna att bekämpa arbetslösheten och för att förbättra a-kassan, har jag svårt att se att Hökmarks alternativ att öka avgifterna till a-kassan, dvs. försämra a-kassan, skulle kunna vara något bidrag till svensk tillväxt nästa år eller ett bidrag till rättvisa. Det är precis tvärtom. Där ligger våra skiljelinjer.

Anf. 56 GUNNAR HÖKMARK (m) replik:

Fru talman! Bosse Ringholm försöker beskriva några enskilda inslag i en samlad politik för att föra över mer utrymme, fler förutsättningar och mer resurser till enskilda människor när de formar sin välfärd och till förutsättningar för företagande och investeringar i Sverige.

Detta bottnar i en enkel och grundläggande utgångspunkt som förenar oss borgerliga, nämligen att vi anser att det är bättre att de enskilda människorna har större kontroll över den egna välfärden. Vi tror också att välfärden kan spela en mer dynamisk roll för ekonomins utveckling om den präglas av mångfald och valfrihet.

Jag har tidigare i dag i kammaren pekat på det enkla faktum att i de delar av landet där socialdemokrater har haft makten under lång tid har de hindrat, stoppat och motverkat mångfald och privata alternativ och utsträckt de offentliga verksamheterna mest. Där står också Sverige som svagast. Där är jobben färre, nyföretagandet mindre, mångfalden självklart sämre och köerna till sjukvården längre. Där har vi de allra tydligaste problemen.

Av detta enkla faktum skulle man kunna dra en slutsats, nämligen att ni hela tiden motverkar de reformer som öppnar upp enskilda människors inflytande och bestämmande men också öppnar för utvecklingen av företagande.

Jag pekade tidigare på den omvända konjunktur- och strukturpolitik som Bosse Ringholm talade om inför partikongressen men som uppenbarligen inte var värd att ta upp här. Det är ett exempel på en politik som innebär att man långsiktigt urholkar förutsättningarna för tillväxt i privat företagande genom att förstärka strukturproblemen. Vi vill minska utgiftskvoten, precis som finansministern pekade på. Men det var bara ett halvår sedan som finansministern skröt inför riksdagen att utgiftskvoten hade sjunkit även i Sverige i högkonjunktur utan att välfärden rimligtvis hade blivit mindre.

Det handlar om att se till att ekonomin kan växa och att det offentliga kan stå för sina åtaganden – inte genomföra åtaganden på andra människors bekostnad. Människor ska själva bestämma om de vill ha ett vitalt företagande. Det är det som vår gemensamma politik handlar om.

Anf. 57 Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik:

Fru talman! Facit av den ekonomiska utvecklingen är att vi har haft en mycket bra tillväxt de två senaste åren – runt 4 %. Vi har en hygglig tillväxt i år, och vi förväntas få en bättre tillväxt nästa år.

Vi har olika uppfattningar om hur denna tillväxt ska fördelas och utvecklas. Jag önskar Gunnar Hökmark all framgång i hans pedagogiska uppgift att övertyga Lena Ek om att det är bättre om det finns mindre pengar i den offentliga ekonomin, om det finns mindre pengar för samhället att disponera, för att hjälpa den ensamstående mamman. Det torde

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

nog vara en övermäktig pedagogisk uppgift, men jag önskar honom all framgång i försöket.

Det är oerhört svårt att förstå hur Gunnar Hökmark kan föreställa sig att den enskildes valfrihet, den enskildes frihet, ökar om han eller hon får betala mer för sin arbetslöshetsförsäkring, om han eller hon får betala mer till sin sjukförsäkring. Ju sjukare jag blir, desto mer får jag betala till sjukförsäkringen. Då ökar min valfrihet, säger Gunnar Hökmark. Jag tror att de flesta har svårt att se det sambandet.

Gunnar Hökmark vill inte heller ha någon maxtaxa. Ju mer jag betalar till barnomsorgen, desto mer ökar min valfrihet. Det är upp-och-nedvända-världen. Jag tror att ju mer vi kan stärka det gemensamma och använda de gemensamma resurserna, desto rättvisare, desto mer solidariskt, samhälle kan vi ha. I sista hand blir det mer frihet för den enskilde individen och en omfördelad frihet så att de med små inkomster får en växande frihet. Då fordras det ett starkt samhälle med en stark ekonomi, inte en krympande ekonomi och en krympande offentlig verksamhet – som Gunnar Hökmark förespråkar.

Anf. 58 ANNA ÅKERHJELM (m):

Fru talman! Vi övergår nu till tilläggsbudgeten som i dag debatteras samtidigt som FiU1. Till denna har vi fogat en reservation och ett särskilt yttrande tillsammans med de andra borgerliga partierna.

Tre områden berörs för vår del, nämligen storleken på omfördelningen inom försvarsanslaget, den galopperande sjukfrånvaron och regeringens tuvhoppning när det gäller arealersättningen.

Det omedelbart största, mänskliga problemet – och det en stor del av dagen ägnats åt – är att sjukfrånvaron fortsätter att öka så snabbt. Härondagen kom Riksförsäkringsverkets senaste siffror. Antalet långtidssjukskrivna i augusti i år uppgick till 106 000 personer!

Under perioden januari–oktober har 30,1 miljarder kronor betalats ut i form av sjukpenning. Det är en bra bit över Riksförsäkringsverkets prognos. Det är inte bara en galopperande utveckling, det är en skenande utveckling. Alla som har varit med om att skena vet att då är det mesta utom all kontroll. Då krävs kraftfullare insatser än käcka informations-satsningar.

Mellan maj 2000 och samma månad i år har antalet sjukskrivna ökat med 28 %. För år 2002 beräknar regeringen att kostnaderna ska uppgå till den svindlande summan 50 miljarder kronor. Det är 50 miljarder kronor som skulle kunna användas till något mycket bättre någon annanstans.

Men det handlar inte enbart om dessa direkta kostnader utan det handlar om bortfall i produktion, problem med bemanning på arbetsplatsen och ökad belastning på de andra arbetskollegerna. Siffrorna talar sitt tydliga språk, och de pekar åt helt fel håll.

För att ytterligare beskriva allvaret var andelen sysselsatta 1997 74,6 % och sjukfrånvaron 3,9 %, dvs. en faktisk sysselsättning strax över 70 %. Motsvarande siffra förra året var 77,8 % med en sjukfrånvaro på 6,3 %. Den faktiska sysselsättningen var alltså 71,5 %.

Under denna tid har den faktiska sysselsättningen ökat endast marginellt trots högkonjunktur. Uttryckt på ett lite annorlunda sätt var bara en av fyra nya sysselsatta verkligen sysselsatta i arbete, resterande tre fjärdedelar var sjukskrivna. Så kan det naturligtvis inte fortsätta.

Den högsta sjukfrånvaron har personal som arbetar inom den kommunala sektorn. Därefter följer anställda som arbetar inom landstingen – en typiskt kvinnlig arbetsmarknad – och sedan de som arbetar i privat näringsliv. Kommunals egna medlemmar föredrar att arbeta för privata arbetsgivare har vi fått läsa i tidningarna. Det är alltså här vi ska söka efter lösningarna och möjliggöra förändringarna.

En annan varningssignal är att antalet personer som har gått i förtidspension – vilket många gör efter en lång sjukskrivning – har ökat med ungefär 25 % de senaste tio åren. Än allvarigare är att alltfler unga män pensioneras. Var sjunde som är långtidssjukskriven och under 35 år slås ut från arbetsmarknaden och hänvisas till ett liv med knagglig ekonomi och dåliga framtidsutsikter.

Detta är dagens situation. Den långa sjukfrånvaron leder till växande utanförskap och sämre ekonomi för de enskilda hushållen. Det leder också till minskat arbetsutbud och snabbt växande offentliga kostnader. Därför krävs det handling snarare än kampanjer och många ordrika sammanträden mellan parterna. Därför avvisar vi den föreslagna informationssatsningen i tilläggsbudgeten. Vad som i stället behövs är handling nu, dvs. konkreta förslag som åtgärdar problemen, inte förslag som beskriver problemen.

Vi har redovisat ett sådant alternativ i vårt 13-punktsprogram som omedelbart skulle bidra till att fler kan återvända i arbete. Bl.a. gäller det förslag om nationell vårdgaranti, ökade resurser till rehabilitering, resurser för uppföljning av sjukskrivna, bättre utbildning av läkare i frågor som rör sjukskrivning, och i samarbete med försäkringskassan.

Nu, fru talman, övergår jag till något helt annat. I tilläggsbudgeten behandlas även frågan om arealersättning, och här föreslås att anslaget höjs med 3,5 miljarder kronor. Utskottet tillstyrker regeringens förslag om höjd ram för utgiftsområde 23.

Som vi ser det är det ytterligare ett sätt att frisera räkenskaperna och kasta grus i maskineriet. Effekten blir att arealersättningen, som skulle ha betalats ut 2002, utbetalas redan i år. Man kan fråga sig varför.

Ja, orsaken är inte i första hand principfasthet, utan snarare motsatsen till detta. Regeringen fruktar nu i elfte timmen att utgiftstaket för 2002 inte kommer att klaras och måste i sista ögonblicket tillgripa nya principer – precis som man har gjort tidigare, fast åt andra hållet. Det är inte lätt att hinna med i turerna. Vilket ben kommer regeringen att stå på nästa gång, och hur ska Sveriges lantbrukare förhålla sig till dessa upprepade förändringar? Lantbrukarnas likviditet torde vara ett större problem än riksgäldens. Detta friserande ska ses som ännu ett exempel på hur enskilda näringsidkare godtyckligt utsätts för skrivbordsnissars nycker utan att kunna göra ett vittnen – än hit, än dit.

Kontentan för vår del är följande. Vi godtar liggande förslag, men inte med majoritetens motivering. Vi anser, liksom tidigare innan man började ändra förra gången, att utbetalningarna av EU-ersättningar ska utbetalas samma år som de avser. Det ger klara spelregler och konsekvent handlande. Vi anser dessutom att denna tidigareläggning ska utnyttjas till att återgå till den ursprungliga principen att medlen ska betalas ut före slutet av respektive år. Som en följd av detta står vi fast vid vårt förslag i FiU1 avseende år 2002. Medel för detta finns reserverade i vårt

budgetförslag, men hur kommer regeringen att ställa sig? Det är som i tidskrifternas noveller: fortsättning följer i nästa nummer.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1.

Anf. 59 PER LANDGREN (kd):

Fru talman! Till det här betänkandet har vi kristdemokrater fogat två särskilda yttranden. Det första har vi tillsammans med de övriga oppositionspartierna, och det handlar, som vi hörde alldeles nyss, om arealsättningarna och att man inte ska omotiverat flytta pengar från det ena året till det andra.

Det andra särskilda yttrandet handlar om sjukförsäkringen, och där har vi ställt oss bakom Gerhard Larsson-utredningen om en ny rehabiliteringsorganisation. Det skulle kunna sjösättas i stort sett omedelbart, men i stället väljer regeringen att återigen tillsätta en arbetsgrupp och utreda frågan vidare. Det är en senfärdighet som inte är värdig de människor som det nu handlar om, och det stora problemet med sjukskrivningarna och deras ökande frekvens.

Sedan har vi en reservation, som jag vill yrka bifall till nu. Det är reservation 2, som handlar om tilläggsanslag till försvaret.

Vi vet alla att det är den säkerhetspolitiska situationen som måste ligga till grund för vår säkerhetspolitik och sedan i sin tur för dimensionering och struktur på vårt försvar.

Vi har, som alla vet, en annorlunda hotbild. Det handlar i större utsträckning om internationella fredsfrämjande insatser än tidigare. Fokus är nu på samverkansförmåga inom försvaret och även samverkan inom andra länders försvars- och insatsstyrkor.

Då har regeringen och vi, och naturligtvis försvaret, upptäckt en felbudgetering när det gäller förbandsverksamheten. Vi vet att regeringen i budgetpropositionen bedömer att Försvarsmaktens operativa förmåga utifrån de huvuduppgifter som man har anses vara godtagbar. Samtidigt anges att övningar med kompletta förband, fru talman, har inskränkts till samövning av funktioner och att officerarnas förmåga att leda sammanställa större förband i komplexa stridssituationer inte har förbättrats.

En sådan här brist kräver resurser, och regeringen har föreslagit att 300 miljoner ska tillföras dit. Men det prognostiserade underskott som man nu gör täcker inte detta, och vi menar att detta bör täckas. Kraven är så pass stora i den nya säkerhetspolitiska situation som vi nu har att vi vill ta från utgiftsområde 2 och göra detta från ett nytt anslag där.

Jag yrkar, som sagt var, bifall till reservation 2.

Anf. 60 BENGT SILFVERSTRAND (s):

Fru talman! Det är inte bara vi socialdemokrater som har synpunkter på det borgerliga svartmåleriet. Tidigare under debatten kunde vi höra Jan Bergqvist citera den borgerliga tidningen Expressen som, inte utan anledning, utnämnde borgerligheten till mästare när det gäller eländesbeskrivningar.

Jag kan bidra med ytterligare ett citat, också det hämtat ur en borgerlig källa, nämligen Sydsvenska Dagbladet. Under rubriken "Vartåt, kamrater?" skriver de följande i ett ledarstick den 19 november:

"I samlad tropp verkar nu de borgerliga ha lagt sig till med moderatledaren Bo Lundgrens ansträngda radikalitet. Den anas i anklagande

formuleringar om att socialdemokratin representerar 'ett ängsligt vaktslä-
ende kring det bestående' och om att den avslutade s-kongressen 'var en
traditionalismens triumf'."

De slutar: "De borgerliga kamraterna är fortfarande bättre på att re-
dogöra för vad de är emot än att visa på vad de är för."

Den förutsägelsen av en borgerlig tidning har sannerligen till fullo
bekräftats under debatten hittills. Så långt är man enig. Sedan spretar det
åt olika håll.

"Det spretar, men det spretar åt samma håll." Så karakteriserade
kristdemokraten Mats Odell den gemensamma borgerliga reservationen
till finansutskottets betänkande över statsbudgeten. Hur förhåller det sig
egentligen med detta borgerliga spretande?

Jo, om vi går till skrifterna, och närmare bestämt till tilläggsbudget 2,
som jag i huvudsak ska uppehålla mig kring, finner vi på s. 58–60 i be-
tänkandet tre borgerliga reservationer.

I reservation nr 1 vill moderaterna omfördela 500 miljoner kronor
inom Utgiftsområde 6 Totalförsvaret, dvs. 200 miljoner utöver vad rege-
ringen föreslår och vad utskottsmajoriteten ställt sig bakom. Bakgrunden
till denna omfördelning av medel mellan förbandsverksamhet och
materialanskaffning är den ekonomiska obalansen inom försvarsområdet.
Kristdemokraterna hakar som så ofta på i sin reservation nr 2. Det är
samma belopp de vill omfördela, men de föreslår en annan finansiering.

Folkpartiet, däremot, ikläder sig gossen Rudas roll och yrkar avslag
på regeringens förslag att omfördela 300 miljoner.

Här spretar det onekligen ordentligt inom det borgerliga blocket, och
det spretar uppenbarligen åt olika håll.

Men härmed är det inte slut på knakandet i den borgerliga framtidsal-
liansens fogar. När moderaterna vid gårdagens morgonkaffe slog upp s.
22 i liv- och husorganet Svenska Dagbladet hälsades de med orden
"Godmorgon, moderater" i en Brännpunktsartikel: "Moderaterna har inte
förstått att världen förändrats – – – I ett drygt decennium har moderater-
na ägnat sig åt en förvirrad och isolerad försvarspolitisk ökenvandring."
Moderaterna anklagas vidare i artikeln för att hysa vilsna tankar och
bedriva ett dubbelspel i försvarspolitiken. Det hela avslutas med denna
salva: "Lika klart är att moderaterna virrar vidare i gammeldags för-
svarspolitik." Artikelförfattare är förutom två socialdemokrater center-
partisten Erik Arthur Egervärn och folkpartisten Runar Patriksson – båda
värderade kolleger i denna kammare.

Det spretar, sade Mats Odell. Ja, men åt olika håll, säger Egervärn
och Patriksson.

Gammaldags var ordet. Det rimmar onekligen illa med dagens retorik
och de skönmålningar om förnyelse och systemskifte som präglade sön-
dagens borgerliga fyrklöverartikel på DN Debatt.

Fru talman! Den borgerliga framtidsalliansen har uppenbarligen pro-
blem både med framtiden och med alliansen.

Den snabbt ökande ohälsan i arbetslivet kräver kraftfulla åtgärder,
och utvecklingen när det gäller antalet sjukskrivningar måste vändas.
Regeringen har nyligen redovisat ett elvapunksprogram för att komma
till rätta med problemen. För att kunna åstadkomma konstruktiva resultat
krävs att samsyn uppnås mellan det politiska systemet och arbetsmark-

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

nadens parter. Därför måste insatserna i strategin för att motverka ohälsa i arbetslivet samordnas.

I en Temoundersökning utförd på uppdrag av Arbetsmiljöverket anser 55 % av arbetsgivarna att verksamheten vid deras arbetsplats i hög grad karakteriseras av högt arbetstempo och stor arbetsmängd. Av samma undersökning framgår att 63 % av arbetsgivarna och 80 % av skyddsombuden anser att de har otillräckliga kunskaper i arbetsmiljöfrågor. Det finns uppenbarligen ett mycket stort behov av kunskapsspridning och information inom detta område. Det är med andra ord på arbetsplatserna och i arbetsorganisationen som de stora möjligheterna föreligger att komma till rätta med ohälsoproblemen. Mot denna bakgrund är de trepartssamtal som regeringen inlett med arbetsgivarna och facket ett viktigt led i arbetet för att motverka ohälsa i arbetslivet.

Arbetsmiljöverket har en inte oväsentlig roll att spela i arbetet med att ta fram relevanta föreskrifter för hur man systematiskt kan arbeta med arbetsmiljöfrågorna ute i arbetslivet. Samsynen i dessa frågor tycks omfatta alla utom moderaterna.

Moderaterna reserverar sig nämligen mot förslaget att finansiera en informationskampanj om ohälsan i arbetslivet med medel från anslaget för Arbetsmiljöverket och yrkar på en sänkning av anslaget jämfört med regeringens förslag. I motionen som ligger till grund för reservationen går man ett steg längre och kallar samtalen mellan regeringen och arbetsmarknadens parter för kafferep.

Är det verkligen seriöst att använda en sådan term när man innerst inne måste inse att det finns problem med ohälsa, stress osv. på arbetsplatserna? Det första steg man tar måste rimligen vara att se till att arbetsmarknadens parter – i första hand arbetsgivarna – tar sitt ansvar så att man kommer till rätta med problemet. Termen kafferep säger väldigt mycket om att moderaterna inte tar dessa saker på så stort allvar.

Det spretar i det borgerliga lägret, och det spretar uppenbarligen även här åt olika håll.

Till sist, fru talman, vill jag kommentera utskottets förslag att höja anslaget 43:5 Arealersättning och djurbidrag m.m. med 3,5 miljarder kronor innevarande år. Genom denna åtgärd kan utbetalningarna av de för år 2002 avsatta medlen för arealersättningar helt eller delvis tidigare-läggas till år 2001. Samtidigt bör förstås ramen för utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar höjas med 3,5 miljarder.

De borgerliga partierna ansluter sig i ett särskilt yttrande till själva åtgärden men kritiserar utskottsmajoritetens argument för förslaget. De kan inte acceptera synsättet att åtgärden är ett led i att klara utgiftstaket för 2002.

Detta resonemang haltar en hel del. Den moderatstyrda oppositionen anklagar regeringen för inbyggda stelheter i de ekonomiska systemen. Det har vi fått höra i dag, och det fick vi också veta i den omnämnda DN-artikeln.

Regeringen tar fasta på det rådande läget, osäkerheten i vår omvärld och svårigheterna att hitta exakt rätt när det gäller prognoser. När regeringen visar flexibilitet och skapar det handlingsutrymme som vi behöver i en osäker tid är detta också fel.

Det spretar i den borgerliga framtidsalliansen, och det spretar åt olika håll. Det gäller både de inbördes relationerna och den retoriska logiken.

Fru talman! Jag yrkar med detta bifall till finansutskottets förslag i betänkande nr 11 och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 61 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Bengt Silfverstrand uppehåller sig ganska lång tid kring eländesbeskrivningar. Det är nu ändå så att det är oppositionens roll att opponera. Silfverstrand vet naturligtvis att det blir ett massmedialt intresse när det är opposition och konflikt. Bengt Silfverstrand vet också att konflikt internt i det egna partiet också är intressant massmedialt.

Det är mycket som spretar under den socialdemokratiska hatten. Det är som en punkfrisyr. Jag minns när Bengt Silfverstrand m.fl. i finansutskottet besökte Kommunförbundet. Då upptäckte vi att socialdemokratin bestod av minst två partier: kommunpartiet och ett statsbärande parti.

Fru talman! Jag tycker att det räcker att hålla sig till verkligheten för att beskriva sådant som inte är bra, som Bergqvist sade tidigare.

I stället för att gräla om vad som spretar mest vill jag fråga Bengt Silfverstrand om tilläggsbudgeten, som det handlar om. Det finns ett nytt anslag där. Detta anslag under utgiftsområde 2 är på 500 miljoner. Det råkar vara lika stort år 2003 och 2004, men det saknas år 2002.

Jag tycker att det kan vara av intresse att Bengt Silfverstrand, fru talman, förklarar för kammaren varför det saknas år 2002. Vad kallar Silfverstrand en sådan budgetmanöver?

Anf. 62 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Självklart är det ingen, allra minst vi som nu råkar sitta i regeringsställning, som förmenar oppositionen rätten att opponera.

Jag har givit konkreta exempel ur tilläggsbudgeten. Det finns områden – försvarspolitiken, arealersättningarna och de ökade sjukskrivningarna – som anknyter både till finansutskottets betänkande nr 1, dvs. budgeten, och tilläggsbudgeten. Det är rimligt att peka på de olikheter som föreligger och på skillnaderna mellan den borgerliga retoriken i en söndagsbetraktelse i Dagens Nyheter och den praktiska politik de borgerliga vill föra. Det är det jag har pekat på.

När det gäller anslagen är det rimligt att det också i en tilläggsbudget finns handlingsmarginaler, som vi kan behöva i en osäker tid.

Anf. 63 PER LANDGREN (kd) replik:

Fru talman! Att det finns olikheter mellan fyra partier torde inte vara unikt vare sig i världens eller i Sveriges historia. Det som möjligtvis är unikt är den partibildning som finns inom socialdemokratin. Man utgår då just från hur verkligheten ser ut, från eländesbeskrivningar i kommuner och landsting. Men det, fru talman, förstår jag att inte Bengt Silfverstrand vill uppehålla sig vid.

Men vad kallar nu Bengt Silfverstrand den här typen av manöver? Det borde han väl ändå kunna svara på, fru talman. Plötsligt har vi ett nytt konto i tilläggsbudgeten. Det finns inte år 2002. Samma summa dyker upp 2003 och 2004. Vad kallar Bengt Silfverstrand en sådan manöver, och hur förklarar han detta? Han nämnde inte det, och det kan man ju förstå.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 64 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Det talas om eländesbeskrivningar och verklighet. Då är det väl rimligt att peka på de skillnader som självklart också kan finnas i fråga om synsättet ute i kommunerna. Det gäller inte minst ambitionerna och kraven på större resurser. Precis samma förhållanden måste ju råda mellan de borgerliga partierna. Inte minst säger kristdemokraterna här i riksdagen att man först ska sänka skatterna tillsammans med moderaterna. Sedan ska man höja utgifterna och insatserna i sjukvården. Hur är det ställt, Per Landgren, i Stockholms läns landsting? Titta på detta! Lär av erfarenheterna!

När det gäller posten i tilläggsbudgeten, som Per Landgren pekar på, finns det ingen anledning att förlänga den debatten. Jag konstaterar att man även i en tilläggsbudget självklart har rätt till handlingsberedskap.

Anf. 65 ANNA ÅKERHIELM (m) replik:

Fru talman! Jag hade inte omedelbart väntat mig att Bengt Silfverstrand skulle vara överens med den borgerliga sidan. Det enda som jag just nu kan komma på som Bengt Silfverstrand och jag kanske skulle kunna vara eniga om är att det är bra om det går bra för HIF, vårt hemmalag.

Sedan ondgör sig Bengt Silfverstrand över borgerlighetens eländesbeskrivning. Men det är ingen eländesbeskrivning. Det är en verklighet, och det är ett faktum. Ta bara frågan om 106 000 personer som är sjuk-skrivna och den situation som de befinner sig i! Det tycker jag är värt att lyfta fram, och man ska också använda ord som beskriver den verklighet som de lever i.

När det gäller omfördelningen av försvarsanslaget och försvarsbudgeten knakar det tydligen där också. Men jag vill påminna om vem det är som har försatt försvaret i den här situationen, nämligen regeringen. Vi kan lyfta ned frågan på ett lokalt plan, Bengt Silfverstrand. Vi kan ta en sådan fråga som F 10-frågan. Det är ett lokalt begrepp i Skåne att göra en silfverstrandare, nämligen säga en sak och göra en annan. Vem har försatt försvaret i den situation som man nu är i? Det är regeringen själv.

Det gäller, som sagt, eländesbeskrivningen och elvapunktsprogrammet. Jag har roat mig med att gå in på regeringens hemsida. Jag konstaterar att vad man föreslår i elvapunktsprogrammet kan beskrivas som ord, projekt, information och utredning. Mot detta ska då ställas våra borgerliga motioner och framför allt den moderata med konkreta åtgärder. Man ska arbeta bort köerna genom en nationell vårdgaranti. Det ska vara en satsning under de kommande tre åren med 7 miljarder för att understödja försäkringskassans arbete.

Till sist, fru talman, ska jag bara ta upp frågan om arealersättningen. Vi har tidigare i dag hört att den offentliga sektorn inte finansierar sig själv, utan det är det privata näringslivet som gör det. Vad är det för signaler som man ger bönderna och näringsidkarna genom att hela tiden ändra?

Anf. 66 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Som framgår av förutsättningarna är det ju i en gemensam debatt som vi diskuterar både statsbudgeten och tilläggsbudgeten.

Vi är säkert överens, Anna Åkerhielm, när det gäller Helsingborgs idrottsförening, HIF. Vi är väl också överens om att spelarna har röda tröjor och blå byxor och att tröjan upptar ungefär två tredjedelar av kroppen. Möjligen finns det sedan inte särskilt mycket av enighet.

Men jag skulle i alla fall vilja säga att jag tror att vi är ganska överens när det gäller verklighetsbeskrivningen, situationen ute i arbetslivet, ohälsan och de ökande sjukskrivningarna. Vi bör också vara överens om att man måste satsa mer på rehabilitering. Det har sagts här också från borgerligt håll. Då är det bara att hänvisa till detta årets budget och vad som kommer att ske för nästa budgetår, nämligen kraftfulla satsningar på rehabilitering. Men det är inte bara ekonomiska resurser som måste skjutas till. Vi måste också ta krafttag ute på arbetsplatserna, i arbetsmiljön. Det ansvaret faller väldigt tungt på arbetsgivaren.

Sedan drar Anna Åkerhielm in offentligt och privat i debatten, och det tackar jag henne för. Då vill jag erinra om vad som nu pågår inte bara i Stockholm och i Stockholms län – det blir lätt en debatt som handlar om att man ska ha en storstadspolitik – utan också ute i landet. En gräddfil var med moderaternas goda minne på väg att införas i sjukvården i Helsingborg. Nu försöker man göra om samma grepp. Vissa resursstarka personer ska nämligen kunna gå före i kön också på Ängelholms lasarett. Kommentera gärna detta, Anna Åkerhielm, för det är ett jättestort problem!

Anf. 67 ANNA ÅKERHIELM (m) replik:

Fru talman! Jag tänker ta upp den fråga som Bengt Silfverstrand inte svarade på, nämligen frågan om signalerna till landets privata näringsidkare, som faktiskt också bönderna är. Att hela tiden ändra reglerna, principerna för utbetalning, innebär en påfrestning på böndernas likviditet.

Detta är en signal som också kan överföras till de problem som alla andra små och större företagare har genom det regelverk som de lyder under. Detta har vi också kunnat få uttryckt i pengar. Administrationen för företagen kostar 30 000 kr i månaden per anställd. Det är alltså ett enormt regelverk. Och det här fintandet med arealersättningen, att man flyttar utbetalningarna fram och tillbaka, gör det inte lättare för det privata näringslivet att sedan bli underlag för att finansiera den offentliga sektorn.

Anf. 68 BENGT SILFVERSTRAND (s) replik:

Fru talman! Moderaterna brukar stå i främsta ledet när det gäller att framhålla betydelsen av budgetdisciplin. Vi skulle verkligen få höra en veklagn, från moderat håll inte minst, om vi inte hade klarat utgiftstaket.

Nu lever vi i en besvärlig tid; det inser alla. Osäkerheten i vår omvärld är stor. Vi måste ha en handlingsberedskap. Den handlingsberedskapen utnyttjar nu regeringen – och det blir säkert ett bifall till detta också i riksdagen – för att man ska ha de marginalerna, så att vi klarar de åtaganden som vi har för nästa år. Bl.a. moderaterna har varit uppe och sagt att vi måste satsa mer på sjukförsäkringen. Vi måste satsa mer för att få ned ohälsotalen. Det är rimligt att man har den handlingsmarginalen. Man kan inte kritisera regeringen för stelbenthet och samtidigt förmena den rätten att utnyttja handlingsmarginalen.

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Jag noterar att jag inte har fått svar på frågan om hur moderaterna nu kan bryta igenom vällen ute i landet och acceptera att penningstarka personer får gå före i sjukvårdskön, att det systemet är på väg att tränga igenom. Lägg därtill att man har föreslagit s.k. platt skatt, slopad stats-skatt. Detta har gjorts för att man, som Företagarnas Riksorganisation som instämmer i detta förslag uttrycker det, ska åstadkomma ett utrymme med den här sänkta skatten, så att människor kan köpa sig frivilliga försäkringar i sjukvården. Detta är moderat politik och säkert också borgerlig politik. Det här kommer att bli en stor fråga framöver, givetvis också i den kommande valrörelsen.

Anf. 69 CARL FREDRIK GRAF (m):

Fru talman! För mig handlar den debatt vi nu för om enskilda människors möjlighet att skapa välfärd för sig själva och för andra. Det gäller den ensamförsörjande föräldern med två barn som jobbar alla dygnets vakna timmar, varav en del i form av lönearbete, för att skapa en bra situation för sin familj och sig själv. I dag är den mamman eller pappan inte bara beroende av sina egna insatser för att försörja sig. Framför allt finns ett beroende av konsekvenserna av politiskt fattade beslut. Jag vill att man ska kunna leva på sin lön, och för den delen på sin pension när man kommit upp i den åldern.

Det handlar också om den som är beredd att satsa ett eget kapital och kunnande i drömmen om att starta ett företag och få det att växa och utvecklas. Viljan och möjligheten för enskilda människor att omsätta de egna idéerna i form av företagande är centralt om man vill få tillväxt i ekonomin och därmed välfärd.

Enligt de rapporter jag kunnat läsa från den socialdemokratiska kongressen saknades där en debatt om företagandets villkor. I den mån jag har fel går det naturligtvis i dag att tala om vilka konkreta förslag regeringen har, eller kongressen kom fram till, när det gäller beskattning av företag och företagare.

Det genomgående draget i regeringens budgetproposition är för övrigt avsaknaden av en tydlig strategi. Det är förslag för att tillfredsställa så många som möjligt, utan närmare analys av vilka de långsiktiga behoven är när det gäller skatter och skattepolitik.

Det finns flera skäl, fru talman, att kritisera dagens högskattesamhälle. Låt mig nämna några punkter.

- Mångfalden går förlorad. Det märks tydligast inom de sektorer där politiken har störst inflytande och som därigenom är monopoliserade.
- Bidragsberoendet ökar. Det är inte rimligt att den som uppbär en heltidslön och betalar skatt för det samtidigt ska ha bidrag.
- Svartsektorn ökar, särskilt i vissa branscher. De höga skatterna är väl det troligaste skälet till att folk är beredda att jobba svart, vilket många gör enligt de undersökningar som är gjorda. Något annat skäl är väl svårt att se.
- Höga skatter leder också till att det blir svårt för enskilda att bygga upp en bristbuffert – en buffert som hade varit bra att ha när en plöts-

lig extra utgift uppstår på grund av att bilen går sönder eller att huset behöver repareras.

- Tillväxtkraften i ekonomin hämmas också av höga skatter. Det är kanske den tyngsta invändningen. Därmed hindras också fler jobb.

Bosse Ringholms förslag på s-kongressen visar tydligt, om jag tolkar det hela rätt, att han tror att det blir fler jobb, i varje fall inom kommuner och landsting, om man sänker skatterna för dem som arbetar där i form av sänkta arbetsgivaravgifter. Om han nu accepterar det resonemanget kan jag inte förstå vari den principiella skillnaden ligger mellan kommun- och landstingssektorn och t.ex. den statliga sektorn och inte minst den privata sektorn. Då borde det ju vara rimligt att sänka arbetsgivaravgifterna också för de sektorerna, om man nu tror på den metoden att skapa nya jobb.

Jag vill, fru talman, tydligt upprepa några av de värderingar som jag tycker ska ligga till grund för skattepolitiken. Jag har visserligen talat om dem tidigare här i kammaren, men de är lika viktiga och lika aktuella och behöver därför upprepas.

- Det ska löna sig att arbeta. Gör man en extra ansträngning – man kanske byter jobb och därigenom får en högre lön, samtidigt som ens kompetens kommer ännu bättre till pass – ska det naturligtvis löna sig och inte straffas genom höga skatter.
- Den som vill skaffa sig en utbildning eller som tillägnat sig lång erfarenhet ska känna att det är mödan värt.
- Det privata sparandet är den tredje punkten. Det är centralt för enskilda människors möjligheter att bygga upp en buffert, men också för att samhällsekonomin mår bra av ett stort privat sparande.
- Skattesystemet måste tydligt tala om och i sina konsekvenser vara utformat så att det uppmuntrar till företagande.

Med detta som utgångspunkt vill jag nämna några av de förslag som vi har lagt fram i samband med årets budgetproposition.

Vi vill höja den skattefria inkomsten. Sverige har världens högst beskattade låginkomsttagare. Vårt mål är att de först tjänade 50 000 kronorna ska vara skattefria. I ett första steg höjer vi dagens gräns från 10 000 kr till mellan 30 000 och 40 000 kr. Läger vi därtill att den beskattningsbara inkomsten ska minskas med 13 % genom förvärvsavdraget och en nedtrappning av den statliga inkomstskatten får vi ett skattesystem som på ett betydligt bättre sätt än dagens gör det möjligt för människor att genom egna insatser påverka sin vardag. Det uppmuntrar också de fyra värderingar jag nyss talade om – arbete, utbildning, sparande och företagande.

Men allra tydligast märks effekterna av våra förslag för dem som har en större försörjningsbörda, nämligen barnfamiljerna. Kombinationen av höjda grundavdrag och ett extra grundavdrag för barn gör att t.ex. en ensamstående förälder med en genomsnittlig inkomst får ett grundavdrag på 70 000 kr i stället för dagens 10 000 kr. Det gör skillnad, fru talman, när det gäller möjligheterna att påverka sin egen vardag.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Fru talman! Boendet är centralt i människors vardag. Om någon vecka kommer Riksskatteverket i enlighet med gällande lagstiftning att fatta beslut om nya omräkningstal för år 2002. Dessa kommer enligt preliminära rapporter att leda till höjda taxeringsvärden – inte bara i de områden där vi tidigare främst har sett detta, dvs. i storstadsområdena och i vissa områden där fastigheterna är särskilt eftertraktade, utan det sprider sig också till andra håll i landet. Det hade därför varit bra om det gemensamma borgerliga förslaget om frysta taxeringsvärden för 2002 hade vunnit kammarens gehör. Det hjälper ju föga att enbart sänka skattesatsen eller införa begränsningsregler när den redan höga skatten likväl blir ännu högre. Och det blir den ju för i stort sett alla nästa år – skattesatsen sänks ju avseende årets fastighetsskatt, som bekant.

Boendebeskattningen uppfattas av många som mycket orättvis. Den är ett exempel på en beskattning där den enskilde har väldigt små möjligheter att påverka sin skattekostnad. En del tvingas flytta. Flytta ska man dock göra av andra skäl, inte för att skatten tvingar en att göra det.

Det finns emellertid anledning för dagens opposition i riksdagen och den allmänna opinionen ute i landet att fortsätta att driva den här frågan. Regeringen har ju nu trots allt tvingats att sänka skattesatsen – mot sin vilja, som jag uppfattar det. Även om skattebasen har höjts är det likväl ett bevis för att opinionsbildning kan sätta spår även i Rosenbad.

Fru talman! Sverige har alla förutsättningar att återta den plats i välfärdsplanen som vi en gång hade. Vi har ingen anledning att acceptera att vårt land ska befinna sig på mellan 15:e och 25:e plats när det gäller tillväxt, välfärd m.m. – lite beroende på vad man mäter och hur man mäter det – men ändå ligga i topp när det gäller skattetryck. Men då krävs det förändringar. Sverige ska vara ett land som låter människor ta till vara sina inneboende krafter och vilja att ta ansvar och bestämma över sina egna liv. Men det ska också vara ett land där det offentliga ger stöd och står starkt när det verkligen behövs.

De skattesänkningar vi föreslår är ett steg på vägen. Med våra förslag hamnar vi på en nivå som motsvarar nivån efter valet 1994 – detta sagt som en påminnelse till dem som brukar påpeka att vi sänker skatterna i en utsträckning som är fullständigt orimlig.

Fru talman! Frågan om frihet, valfrihet och egenmakt tror jag kommer att stå i centrum i valrörelsen. Jag har varit ute och besökt en hel del orter i landet under hösten, stora kommuner som Malmö men också Hallsberg, Falköping, Karlskoga, Grästorp – och för den delen även Borås, Arne Kjörsberg – och en rad andra orter.

På de mindre orterna är det ofta den mer traditionelle företagaren jag bl.a. möter – en företagare med ett relativt moget företag som har produkter som bygger på en lång tids utvecklingsarbete. Där finns också ett tydligt generationsperspektiv och därmed ett långsiktigt tänkande. Företagaren vill gärna kunna utveckla sitt företag och fungera vidare på orten. Företagaren vill spela en roll i samhället genom att bidra med sitt företagande. Företagaren vill ofta att firman ska gå vidare till nästa generation.

Jag talar om människor som kan och vill ta samhällsansvar men som sedan länge tröttnat på löften från regeringsunderlaget om sänkta skatter och förenklingar för företagen. Det är förvisso inte alltid den exakta skattesatsen som är det viktiga, men väl kombinationen av olika skatter och de signaler som detta sänder ut om hur man ser på företagandet.

Ett exempel är att om den egna företagarens barn arbetar i företaget och tar emot en ersättning för arbetet, ska föräldrarna skatta för inkomsten. Ekonomiskt kanske detta inte har så stor betydelse, men signalen är ju: Familjeföretag är dåligt. Det ställer vi inte upp på.

Ett annat exempel på diskriminering av småföretag är att om en småföretagare säljer sitt företag, ska större delen av inkomsten beskattas som löneinkomst i stället för som inkomst av kapital. Säljer man däremot en andel i ett börsbolag och det uppstår en vinst, beskattas denna alltid inom inkomstslaget kapital.

Slopas man den statliga inkomstskatten slipper man dessa snedvridande effekter. Innan detta görs behöver de diskriminerande fämansbolsreglerna slopas till förmån för ett skattesystem som gör det lönsamt att ta risker i egna och andra företag. Det är vad Sverige behöver.

I Falköping har jag talat t.ex. med Carl-Erik Landén. Han berättade om sitt familjeföretag Ce Pe Plast AB, ett företag med 15 anställda. Han redogjorde för hur 50–60 timmars arbete i veckan belönas med en beskattning om över 70 % genom en kombination av företagsskatt, inkomstskatt, kapitalinkomstskatt och förmögenhetsskatt. En nyinvestering om 8–10 miljoner i medicinteknik blir ej av. Så ska det inte behöva vara, fru talman. Det visar också att det när man gör förändringar på skatteområdet är viktigt att se till helheten i skattesystemet och att inte rycka ut en liten bit ur sitt sammanhang.

Fru talman! Med de moderata förslagen får vi ett samhälle där ansvarstagande stimuleras, där arbete uppmuntras och där människors frihet och valfrihet får ett reellt innehåll. Vi får också en offentlig sektor som står stark och som finns tillgänglig för människor när den verkligen behövs.

Anf. 70 MARIE ENGSTRÖM (v):

Fru talman! I vårt trepartisarbete står vi i Vänsterpartiet naturligtvis bakom de skatteförslag som läggs fram här i dag och likaså bakom syftet med betänkandets förslag att finansiera välfärd, arbete och investeringar, att minska de ekonomiska och sociala klyftorna och att stimulera omställningen till ett ekologiskt hållbart samhälle.

Vi framhåller också att det behövs ett högt skattetryck för att kunna erbjuda en bra skola, en bra vård och en bra omsorg. Vi är från Vänsterpartiets sida väldigt medvetna om den pågående internationaliseringen liksom om det tryck som den utövar på de skattebaser som vi har i vårt land. Den bidrar också till en ökad jämförelse mellan länderna. Visst finns det skillnader mellan länder, men de olika skatteuttagen avspeglar många gånger olika ambitionsnivåer när det gäller välfärdsåtaganden. Det handlar också om rent tekniska förhållanden, som att en förmån i ett land kan ha formen av en skattereduktion medan den i ett annat land kan vara en skattepliktig ersättning. Det senare är ju ofta förekommande i Sverige.

Skatteutskottet och finansutskottet besökte i våras OECD, och vårt bestående minne därifrån var att man nu inom OECD arbetar för att förbättra statistikinsamling och statistikmaterial för att kunna få till stånd bättre jämförelser mellan länderna. Jag hoppas att det i sin tur kan bidra till en lite mer sansad debatt vad gäller jämförelserna mellan Sverige och andra länder.

Det pågår apropå internationaliseringen också en skattebasutredning där man har som målsättning att vidmakthålla de välfärdspolitiska ambitionerna. Vi från Vänsterpartiet tycker att det är bra. Vi tycker inte att vi i vårt land måste lägga oss platt i debatten och sänka skatterna bara därför att man i andra länder har lägre skatter. Vi tycker att vårt land har bra ambitioner och en bra utgångspunkt för vidare diskussioner i de här frågorna.

Vi är från Vänsterpartiets sida mycket medvetna om att det i dag finns stora klassorättvisor kvar och att det finns mycket kvar att göra. Om detta vittnar om inte annat det nyligen framlagda välfärdsbokslutet. Det gör att vi från Vänsterns sida tycker att skattesystemet hela tiden måste utvecklas, anpassas och förbättras. För vårt partis del handlar det här om ett liv också efter år 2002. Vi tycker att det är viktigt att se över systemet för inkomstbeskattningen i vårt land. Vi vill ha en tydligare fördelningsprofil, och vi vill även så långt möjligt komma ifrån marginaleffekter, som i många fall verkar hämmande.

Vi tycker att man skulle kunna se över och ta bort dagens s.k. LO-puckel. Man skulle också kunna avskaffa den särskilda skattereduktionen och i stället föra en diskussion om möjligheterna att eventuellt höja grundavdraget ytterligare, dock inte i den statliga taxeringen. Som jag tidigare vill vi nämligen också ha en bättre fördelningsprofil på skattesystemet.

Vi har vidare i betänkandet över budgetpropositionen framhållit att det ska göras en översyn av både förmögenhetsbeskattningen och fastighetsbeskattningen. Vi tycker att det är bra att förmögenhetsskatten ses över. Den har i flera fall för många människor blivit en skatt också på boende, vilken enligt vår mening har tagits ut på ett orättfärdigt sätt. Detta måste ses över.

Förmögenhetsskatten ska drabba stora förmögenheter. Vi ska dessutom inte ha börsmiljardärer som inte betalar någon skatt alls.

Socialdemokraterna har hållit kongress, och där presenterades ett antal skatteförslag som rör de mindre företagen. Det handlade dels om skatten på expansionsmedel, dels om uppskov för nystartade företag med inbetalning av skatt. Jag vill här vända mig till Arne Kjörnsberg. När det gäller senareläggning av skatteinbetalningar tycker jag att det redan i dag finns möjligheter till sådana genom inlämning av en preliminärdeklaration. Företaget har då möjlighet att betala in skatt när det har fått inkomster.

Möjligheterna till sänkning av skatten på expansionsmedel infördes 1993–1994 i syfte att likställa beskattningen av handelsbolag, enskilda firmor och aktiebolag. Kanske kan Arne Kjörnsberg i sitt anförande svara på om socialdemokraterna också planerar att sänka bolagsskatten till 25 %.

När det gäller företagsbeskattningen tycker vi från Vänsterpartiets sida att det är viktigt att påtala de onödiga skillnader som finns mellan små och stora företag. 3:12-reglerna är under utredning, och vi väntar på resultatet. Vi har från vår sida försökt föra fram tankegångar om sjablonbeskattning. Det finns tack och lov skrivningar också om detta i budgetpropositionen. Riksskatteverket ser nu över de metoder som kan tänkas bli använda. Vi får anledning att återkomma till detta i och med rapporten i början på nästa år. Det kan vara ett sätt dels att förenkla för den lille

företagaren, dels att stävja svart företagande. Vi tror att detta kan vara en hjälp inte minst för skattemyndigheterna.

Som andra har sagt från denna talarstol i dag tycker vi också att det är viktigt att se över tryggheten för småföretagare. En viktig utgångspunkt måste vara att de som driver ett eget företag med F-skattsedel ska ha samma rätt till social trygghet som anställda har i vårt land. Vi tror oss veta att det finns en del att göra på det området.

Till sist vill jag kommentera moderaternas skatteförslag som de är utformade i avvikande mening och i reservationer. Moderaterna föreslår som bekant ganska stora skattesänkningar: 42, 63 respektive 80 miljarder kronor under de kommande tre åren. Neddragningarna gäller framför allt arbetsmarknadspolitiken och kommunsektorn. Det handlar om bidragen till näringslivsutveckling och om rejäla försämringar inom sjukförsäkringen.

Moderaterna föreslår att inkomstskatterna ska sänkas i fyra olika delar. Jag behöver inte gå in så djupt på var och en av dem, för det har Carl Fredrik Graf gjort. Ni skriver att tyngdpunkten i era skattesänkningar ska ligga på låg- och medelinkomsttagarna. Jag undrar hur ett borttagande av statsskatten stämmer överens med den tes som ni för fram och som går ut på att om man tjänar en halv miljon kronor får man en rejäl sänkning. Då betalar man ju nu en statsskatt om 50 000 kr. Den som har en årsinkomst under 200 000 kr betalar i praktiken 0 kr i statlig skatt.

Ni skriver att skattesystemet inte tar hänsyn till försörjningsbördan. Håller ni på att gå ifrån principen om likformighet och enkelhet i beskattningssystemet? Ska vi gå ned på individnivå när vi utformar skattesystemet? Det är en ganska intressant fråga.

Jag skulle vilja att Carl Fredrik Graf lite mer utvecklar det som han inledde sitt anförande med angående ensamstående mammor. Jag förstod det som att Carl Fredrik Graf tyckte att de skulle tjäna på moderaternas skattealternativ. Att ta bort alla bidrag och sänka skatterna skulle gynna ensamstående mammor. Det vore intressant om Carl Fredrik Graf kunde utveckla den tesen lite mer.

Anf. 71 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! När man gör förändringar i skattesystemet måste man se till helheten. Våra skatteförslag ger självklart störst verkningsgrad för låg- och medelinkomsttagare. De får i procent en större skattesänkning än andra. Därför får det också störst betydelse för dem.

Sedan till några av de andra frågorna. Marie Engström nämnde de ensamstående mammorna. Jag talade om ensamstående föräldrar för att försöka ha ett neutralt perspektiv. Får en ensamstående förälder med två barn en höjning av grundavdraget till 70 000 kr innebär det en substantiell möjlighet att försörja sig själv på ett helt annat sätt än om grundavdraget ligger kvar på 10 000 kr.

Fru talman! Marie Engström talade en hel del om olika typer av skattesänkningar. Jag välkomnar tanken på att höja grundavdraget. Min fråga är: Hur tänker sig Marie Engström med de samarbetspartner hon har i dag att komma vidare med detta?

Moderaterna föreslog lindringar av arvsskatten redan i höst. Vänsterpartiet sade nej när frågan kom till utskottet men talar om det i andra sammanhang. Moderaterna har vid ett flertal tillfällen föreslagit slopad

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

sambeskattnings. Vänsterpartiet har sagt att det tycker också att den ska slopas men att det ska ske någon gång i framtiden. Vänsterpartiet tycker att man ska ändra 3:12-reglerna. Men när vi lägger fram konkreta förslag tycker det att det ska ske någon gång i framtiden.

Hur hänger detta ihop? Med vilket regeringsunderlag tänker sig Marie Engström att komma fram med de förslagen? Tidigare har det talats om sprickor i den borgerliga alliansen. Men det är oceaner och inte bara sprickor mellan det Vänsterpartiet säger sig vilja göra och de möjligheter det har att genomföra detta i regeringsunderlaget.

Fru talman! Jag misstänker att det Vänsterpartiet säger inte återspeglas i det de konkreta förslag som läggs fram. Det är ett sätt att fånga in en opinion för att framstå som skattesänkarparti. Det är bra om man väljer den inriktningen. Men då gäller det också att välja samarbetspartner.

Om ni ska sänka skatterna tror jag att det är bäst att göra det tillsammans med originalet, dvs. Moderaterna.

Anf. 72 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag har sagt att Vänsterpartiet helt och hållet står bakom det betänkande som vi diskuterar i dag. Det var det första jag sade. Det andra är att Vänsterpartiet är för ett högt skattetryck. Vi tycker att endast det kan garantera välfärden. Det tredje jag sade var att vi vill ha en bättre fördelningsprofil i beskattningen. Jag har angivit ett antal områden för det. Det är viktigt att vårt parti också för framtiden kan ange den inriktning som vi som självständigt parti vill arbeta efter. Det är oerhört viktigt.

Carl Fredrik Graf säger att moderaterna vill förändra 3:12-reglerna. Ni vill ta bort 3:12-reglerna. Det kan man i och för sig också tycka är en förändring. Men det är inte att ändra regelsystemet som sådant.

Sedan handlar det om ensamföräldrar. Moderaternas förslag om att ge ut familjebidrag osv. och om att sänka skatter får mig att tänka på en nationalekonom i ert parti, Anne-Marie Pålsson, som nu också kandiderar till riksdagen nästa period. Hon framför precis samma kritik som ni mot skattesystemet. Hon framför också liknande lösningar, dvs. att man ska ta hänsyn till försörjningsbördan.

Jag läste en intervju med henne i GP i somras, det var bestämt den 3 juli. Där säger hon att ensamföräldrar förlorar på hennes förslag, som liknar det förslag som Carl Fredrik Graf nu för fram. Hon menar på att om man är en ensamförälder har man gjort det valet och får stå sitt kast. Det har inte moderaterna någon politik för.

Hur kommenterar Carl Fredrik Graf det uttalandet?

Anf. 73 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Om Marie Engström blir omvald – och det får hon gärna bli, även om jag tycker att Vänsterpartiet ska ha färre mandat till riksdagen under nästa valperiod – får hon ta den debatten med Anne-Marie Pålsson.

Marie Engström nämnde att hon hade tittat i våra förslag i betänkandet. Det har jag. Låt oss ta en ensamförälder med en årsinkomst som är ganska låg, exempelvis 144 000 kr, dvs. 12 000 kr i månaden. En sådan person får 1 420 kr mer i disponibel inkomst per månad med Moderater-

nas förslag jämfört med regeringens förslag och därmed också Vänsterpartiets förslag. Det är ett konkret besked om den politik som vi har i dag.

Marie Engström blev förskräckt över att jag delvis berömde henne för att hon talat om lägre skatter och sade: Visst är vi för höga skatter, fru talman. Det är bra att det inte råder något missförstånd på den punkten. Hon har naturligtvis rätt. De gånger vi moderater lägger fram förslag om konkreta skattesänkningar säger Vänsterpartiet: Inte nu, men kanske sedan, någon gång i framtiden.

I vilken konstellation avser Vänsterpartiet att försöka driva igenom en lindrad arvsskatt, slopad sambeskattnings på förmögenheter och förändrade regler för småföretagen? Den ambitionen finns inte bland de partier som ingår i regeringsunderlaget. Det är Marie Engströms problem. Det gör också att trovärdigheten i de argument som hon lägger fram krackele- rar och faller platt till marken.

Anf. 74 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Svaret på den frågan, Carl Fredrik Graf, är inte att Vänsterpartiet ska bli ett mindre parti utan att det ska bli ett större parti med större möjligheter att påverka. Det finns stora möjligheter för oss att också inom den konstellation vi har i dag vara med och ännu tydligare påverka framtidens skattepolitik. Det är jag fullständigt övertygad om. Annars skulle jag inte stå och tala om de frågor jag här tar upp.

Jag återgår till ensamföraldrarna, Carl Fredrik Graf. De förslag som Carl Fredrik Graf nu läser upp för mig är utifrån perspektivet att frånvaron av skatter fixar allting i er värld. Men ni tar samtidigt bort bidragen. Jag tror inte att skatter eller brist på skatter fixar allting.

Vi kan ha ett högt skatteuttag men samtidigt ha olika sociala system som underlättar för människor. Olika grupper behöver detta olika mycket under olika delar av sitt liv. Det är precis detta som är innehållet i en solidarisk välfärdspolitik. Men det förstår inte Carl Fredrik Graf.

Anf. 75 KENNETH LANTZ (kd):

Fru talman! Jag ämnar inte yrka bifall till några andra reservationer eller göra några andra yrkanden än vad Mats Odell gjorde tidigare. Jag ställer mig bakom våra tidigare framförda reservationer.

I Sverige är skatterna bland de högsta i världen. Företag betalar hög skatt. Människor som arbetar och konsumerar betalar också hög skatt. Man betalar skatt för att bo. Man betalar nära nog skatt på allting som det går att sätta en siffra på.

Den socialdemokratiska regeringen är i skattepolitiskt hänseende vänd 180 grader åt fel håll. Den frågar sig inte: Hur ska vi få ihop resurser till vårt gemensamma bästa? Den lägger i stället bevisbördan på de olika skatteobjekten, dvs. människor och företag och frågar sig: Varför ska hon eller han inte beskattas? Varför ska det ena eller andra företaget inte beskattas? När då dessa skatteobjekt inte kan argumentera för sin sak blir de överkörda av regeringen. Starka argument mot vissa skatter har t.ex. inte saknats. Men tydligen har de drabbades röst inte varit tillräckligt stark.

Fru talman! Jag tänker t.ex. på fastighetsskatten och arvsskatten. Människor ser sig tvungna att sälja sitt hem som de under de senaste

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

decennierna sparar till med ambitionen att bo i ett eget finansierat hem. Änkor eller änklings har med de nya taxeringsvärdena inte längre råd att arva sin makes eller makas del av bostaden utan måste sälja den.

Fru talman! Företrädare för regeringen har vid ett flertal tillfällen konfronterats med fall där arvsskatten på grund av just de höjda taxeringsvärdena sexdubblats för en maka eller make. Vår finansminister svarade vid ett sådant tillfälle att han inte har noterat några sexdubblade intäkter från arvsskatten. Jag frågar mig: Är det allt som medborgarna är för finansministern – bara skatteobjekt som i medeltal inte betalar skatt? Även om dessa orimliga effekter i arvsskatten drabbar endast ett fåtal människor så är det illa nog.

Regeringen fortsätter att diskriminera t.ex. äkta makar och sambor med barn. Den vidhåller att fribeloppen i förmögenhetsskatten ska vara lägre för just dessa grupper. Fru talman! Varför ska ett familjeliv straffbeskattas på det här sättet? När man nu konstruerar en ny begränsningsregel i fastighetsskatten så diskriminerar regeringen återigen även de gifta och samborna med barn.

Andra orimliga skatter som drabbar de flesta i vårt land är de inkomstskatter som medborgarna dras med. Det är ett olustigt sammanträffande att just det parti som kallar sig arbetarpartiet uppnått bland de högsta beskattningarna i vår värld av just arbetare.

Höginkomsttagare i Sverige betalar hög skatt. Men höginkomsttagare i andra länder betalar också hög skatt. Skillnaden mellan höginkomsttagares skattetryck i Sverige och i andra länder är inte alls så påtaglig som skillnaden mellan låginkomsttagare i Sverige och i andra länder. Skattetrycket i Sverige är inte alls så progressivt som regeringen vill få oss att tro att det är.

Vad är det då som sker, fru talman? Är det så att låginkomsttagarnas skatter transfereras till höginkomsttagarna i något slags omvänd Robin Hood-manöver? Som vi nyss hörde slipper Sveriges aktiemiljardärer skatt, och utländska experter subventioneras också. Men höginkomsttagarna betalar tillräckligt med skatt.

Fru talman! Snarare är det så att låginkomsttagarna sent omsider får tillbaka en del av sina skattepengar på omvägar i form av bidrag. Man får tillbaka sina pengar, men man förväntas samtidigt med tacksamhet ta emot de pengar som man själv har tjänat in och betalat i skatt. Med dessa bidrag kan politiker styra människor. Man kan styra hur människorna ska bo och hur de ska arrangera sin barnomsorg.

Ska vi politiker bestämma över människors vardag? Ska politiker bestämma hur heltidsarbetande människor ska bete sig för att kunna få ihop en inkomst som tillsammans med bidrag kan utgöra en fullgod sådan? Naturligtvis inte.

Ändå är det så i Sverige i dag att ett stort antal heltidsarbetande människor inte kan leva på sin egen lön. För många upplevs detta som direkt förnedrande, när man t.ex. behöver förklara för sina barn att pengarna inte räcker till. Paradoxalt nog tjänar just dessa människor gott och väl ihop tillräckligt mycket pengar för att kunna leva ett gott liv på egen lön. Men inkomstskatt och arbetsgivaravgifter reducerar deras disponibla inkomst så till den grad att friheten berövas dem. Med de hårt beskattade arbetsinkomsterna ska man sedan betala även för mat och kläder, som i sin tur beskattas.

Fru talman! I Schweiz har en tvåbarnsfamilj över 50 % större disponibel inkomst än i Sverige. I ytterligare 15 av världens länder har barnfamiljer mer att röra sig med än i Sverige. Svenska bostadsbidrag och barnbidrag är således i detta sammanhang små plåster på såren.

Kristdemokraterna föreslår en omfattande inkomstskattesänkning redan år 2002 bestående av ett höjt grundavdrag till 24 000 kr, en skattereduktion för låg- och medelinkomsttagare och ett förvärvsavdrag på 5 %.

Kristdemokraternas förslag om höjda grundavdrag kommer även pensionärerna till del fr.o.m. år 2003, då det nya pensionssystemet träder i kraft. Det ger därmed samtliga pensionärer en skattesänkning på 250 kr i månaden. Under år 2002 föreslår vi därför också ett höjt pensionstillskott med 200 kr för de pensionärer som har lägst pension.

Fru talman! Sverige kan ha en tuffare period framför sig än landet någonsin haft. Kristdemokraterna anser därför att viktiga skattesänkningar behöver ske för att den svenska ekonomin ska kunna bli mer dynamisk. Regeringens åtgärder för att möta en lågkonjunktur är i dagsläget helt otillräckliga.

Anf. 76 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag ska bara ställa en kort fråga i anslutning till den ganska intressanta inledning som Kenneth Lantz hade här. Han tycker att vi beskattar arbetare – som han sade – i det här landet orimligt högt. Men det gäller inte höginkomsttagare, sade han, utan för dem är det mer jämförbart i andra europeiska länder.

Jag vill ställa en fråga till Kenneth Lantz – ni vill ju ändå avskaffa den s.k. värnskatten – och skulle vilja ha en kommentar till det. Varför lägger ni fram den typen av förslag, och hur ser ett eventuellt framtida samarbete med Moderaterna ut? Moderaterna vill ju verkligen ta bort hela statsskatten inom loppet av några år.

Anf. 77 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Det råder ingen tveksamhet i mitt parti om att vi vill ha en total beskattning på 50 %. I det sammanhanget är det för oss en självklarhet att ta bort den högre värnskatten.

Ett samarbete med Moderaterna skulle inte besvära oss nämnvärt mycket, utan det skulle snarare kännas som en glädje. Vi ser gärna att ännu fler partier kommer med i en eventuell borgerlig regering framöver. Det råder absolut ingen tveksamhet om att vi ska kunna samarbeta.

Anf. 78 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag blev kanske inte så klok på det svaret.

Kenneth Lantz tog upp exempel från Schweiz, och menar att en barnfamilj där får si och så mycket mer kvar av sin lön jämfört med vårt land. Men hur är det med trygghetssystemen? Hur stor del av lönen måste man använda för att ta privata försäkringar och betala sjukvårdskostnader och andra saker? Det var ju detta som jag berörde i mitt anförande – det är svårt att bara använda *en* variabel när vi ska jämföra situationen i olika länder.

Vad har Kenneth Lantz för kommentar till detta? Och vad händer med trygghetssystemen i vårt land? Kenneth Lantz hänvisade förut till

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

t.ex. bostadsbidrag och barnbidrag. Vad händer med de trygghetssystemen vid en eventuell fyrpartikoalition?

Anf. 79 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Även om jag inte varit mantalsskriven i Schweiz så har jag åtminstone ganska god erfarenhet av landet efter att ha varit där ett bra tag. Den kontakt jag har med landet vittnar inte på något sätt om att befolkningen, oavsett om man är hög- eller låginkomsttagare, lider någon större nöd av den låga beskattningen. Det är rimliga nivåer. Man har råd att betala både en privat sjukförsäkring och pensionsförsäkring i landet. Jag tycker att det är någonting som också vi borde eftersträva. Det ska finnas utrymme för mer privatisering inom sjukvården.

Avslutningsvis vill jag säga till Marie Engström att vi inte ser något samröre mellan hög skatt och hög välfärd. I replikskiftet med Graf fick vi höra att hög skatt är någonting som Vänsterpartiet kan ställa sig bakom. Vi ser absolut inget samband mellan hög skatt och hög välfärd. Det finns ingenting som på något säger att det blir en god skola därför att man plockar in höga skatteintäkter. Vi tycker att det ska vara de enskilda medborgarnas rätt att själva välja detta. De får också råd att finansiera det genom att vi sänker skatten. På det sättet tror jag att en borgerlig regering kommer att vara mer välbehövlig för det svenska folket i framtiden.

Anf. 80 ROLF KENNERYD (c):

Fru talman! De sociala och regionala klyftorna har ökat väsentligt i Sverige under senare år. Detta har skett under en period då vi har haft en god konjunkturrell utveckling både i vårt eget land och i vår omgivning. Det torde väl inte råda någon som helst tvekan om att det är regeringspartiet och samarbetspartierna som bär huvudansvaret för denna utveckling.

Nu befinner vi oss av allt att döma i ett läge där högkonjunkturen viker. Vi är på väg in i någonting som förefaller kunna bli en lågkonjunktur vars djup och längd vi naturligtvis ännu inte vet så mycket om, men som ändå är lite illavarslande.

Vi har bittra och värdefulla erfarenheter från 90-talets krisår. Den krisen grundlades i allt väsentligt under 80-talet, men den hade också rötter både i 60-talet och i 70-talet. Jag tror att det är väldigt viktigt att vi är medvetna om detta. Om vi inte hanterar den närmaste framtiden med ödmjukhet och försiktighet och bär oss förnuftigt åt riskerar vi att hamna i en situation som kan komma att likna 90-talet.

Därför präglas Centerpartiets politik av måttfulla skattesänkningar. Det leder till en hård prioritering mellan alla de förslag till skattesänkningar som framförs i den allmänna debatten. Vi strävar framför allt efter att sänka skatter som hämmar tillväxten. Vi vill också använda skatteinstrumentet för att komma till rätta med de sociala och regionala klyftorna. Det här står i överensstämmelse med vår allmänna strävan att använda de begränsade möjligheter som nu står till buds till förbättringar för dem som bäst behöver det och inte för dem som enskilt eller via starka organisationer skriker högst i den allmänna debatten.

Lena Ek har tidigare under den här debatten exemplifierat detta. Jag ska bara ge ett exempel på utgiftssidan som belyser den principiella strävan som vi har. Det är att vi i första hand höjer golven i socialförsäkringssystemen innan vi använder resurser för att höja taken i samma

system. Det är ett exempel på förbättringar för dem som bäst behöver det.

På skattesidan har våra prioriteringar lett fram till tre stora sjok. Det är sänkt och rättvisare fastighetsskatt. Den ska bli rättvisare framför allt genom att man gör förfarandet för att bestämma taxeringsvärdet rättvisare.

Det andra är sänkta arbetsgivaravgifter för småföretag enligt samma modell som vi genomförde under den förra mandatperioden.

Det tredje är sänkt inkomstskatt för låg- och normalinkomsttagare.

Juvelen bland dessa tre prioriteringar är inkomstskatteförslaget. Det tar sin utgångspunkt i att Sverige av allt att döma har världens högsta skattetryck för låga arbetsinkomster. Det är inte ovanligt att det i låga inkomstlägen ger marginaleffekter, dvs. den sammantagna effekten av högre skatt och missade bidrag vid en inkomstökning, på 70–80 %. Det är ganska naturligt att det hämmar arbetsviljan om man ser att man har 20–30 kr kvar per hundralapp i ökad inkomst brutto. Till det ska läggas att när man går från bidragsinkomst till arbetsinkomst leder det i de allra flesta fall per automatik också till ökade kostnader i form av mathållning, resor till och från arbete och slitage i olika hänseenden. Vi kan konstatera att av dessa 20–30 kr har åtminstone hälften, ibland kanske mer än så, försvunnit. Det är alldeles uppenbart att detta hämmar arbetsviljan, och därmed också tillväxten.

Det är därför vi har valt att satsa så hårt på just detta inkomstskatteförslag där huvudingredienserna är tre komponenter. Det handlar om en skatterabatt på 10 000 kr lika för alla, oavsett om det gäller inkomst från förvärvsarbete, pension eller från andra bidragssystem. Därtill lägger vi en förvärvsrabatt på upp till 10 800 kr. Jag talar nu om ett fullt genomförande av det här systemet. Det här tillkommer alltså enbart dem som har en inkomst ifrån förvärvsarbete, antingen det är från lönearbete eller från näringsverksamhet. Den tredje komponenten är en barnrabatt på 1 200 kr per barn och år.

Det här ökar självbestämmandet för den enskilde. Det minskar de sociala klyftorna. Det är delvis självfinansierande eftersom det minskar bidragsutgifterna för samhället för såväl arbetslöshetsförsäkringen som sjukförsäkringen, bostadsbidragen och socialbidragen. Det här medverkar också på ett väldigt effektivt sätt till att motverka de regionala klyftorna eftersom det är i utsatta regioner som de sociala klyftorna är som störst. Om vi motverkar de sociala klyftorna motverkar vi med automatik också de regionala klyftorna. Det ökar dessutom det kommunala självbestämmandet eftersom det kommunala skatteunderlaget ökar. Det är alltså mycket medvetet utformat framför allt på individnivå, men också på kommunnivå, för att leva upp till devisen: Ge åt dem som bäst behöver och inte åt dem som skriker högst!

Anf. 81 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Jag hörde Rolf Kenneryd bl.a. säga att måttfullhet skulle vara Centerpartiets ledstjärna när det gäller skattesänkningar. Då tänkte jag ställa några frågor på temat den tänka fyrpartikoalitionen som ni pratar om.

Sedan något år tillbaka skriver ju ni gemensam reservation i det här betänkandet angående den ekonomiska politiken – inte angående skatte-

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

politiken, men den ekonomiska politiken. I söndags läste vi också på DN Debatt vad man skulle kunna kalla en gemensam programförklaring.

Rolf Kenneryd poängterar ju här väldigt ofta orättvisorna mellan stad och land. Jag skulle vilja fråga: Tror Rolf Kenneryd att er politik över huvud taget kommer att få några avtryck vid en eventuell koalition mellan era fyra partier när det gäller satsningar på glesbygdsområden och när det gäller satsningar enbart på låginkomsttagare? Jag ställer frågan, därför att i debattartikeln i söndags var det inte speciellt mycket som skrevs om just regional obalans eller om låginkomsttagare. Det var andra saker som man skrev om. På något sätt skulle man kunna sätta en rubrik på era gemensamma skrivningar, nämligen: Sänk skattetrycket. Jag skulle vilja ha Rolf Kenneryds kommentar till dels den reservationen och dels den debattartikeln.

Anf. 82 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Jag ska gärna bidra med det.

Det korta svaret på den framställda frågan om vi kommer att sätta något avtryck i en eventuell gemensam borgerlig politik är: Ja.

Men med ett lite längre svar är jag naturligtvis medveten om, precis som jag utgår från att Marie Engström är – med den erfarenhet vi båda har från samarbete med andra partier – att det allra bästa för att få igenom våra respektive idéer naturligtvis vore att vi har egen majoritet. Och Marie Engström och jag torde kunna bli överens om att det torde vi inte uppnå, vare sig från Vänsterpartiets sida eller från Centerpartiets sida.

Jag har emellertid hyggliga förhoppningar om att det som jag har kallat juvelen i våra skatteförslag, nämligen inkomstskatteförslaget, kommer att relativt omgående kunna realiseras efter ett regeringsskifte nästa år vid den här tiden. Det tar sin utgångspunkt i att det ju faktiskt är det som vi mellan de fyra partierna är mest ense om behöver göras. Vi har olika tekniker för detta, och jag har mycket goda förhoppningar om att när vi väl får detaljstudera det här gemensamt kommer den teknik som vi har valt att vara stommen i det som kommer att bli det gemensamma förslaget.

Det framgår ju av den här reservationen till det betänkande som vi diskuterar nu, att det är det första som ska göras. Sedan står det om saker som ytterligare behöver göras, men då har vi ju tid på oss.

Anf. 83 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Bara för att förtydliga lite vad jag pratar om ska jag ta två konkreta exempel, eller kanske snarare ställa två konkreta frågor.

För det första: Kommer Centerpartiet att bidra till att statsskatten sänks?

För det andra: Det här med sänkta arbetsgivaravgifter var en av de viktigaste bl.a. regionalpolitiska frågorna, som Rolf Kenneryd sade förut. Tror Rolf Kenneryd att den sänkningen ska kunna finansieras genom höjda skatter på utsläpp av kväveoxid och koldioxid i industrin och höjd skatt på förbränning och deponi, som det står i er avvikande mening? I och för sig kan jag ha all respekt för det miljöengagemang som visas upp, men tror Rolf Kenneryd att det kommer att bli en framkomlig väg att utforma miljöskatterna på det sättet inom ramen för den här fyrparti-koalitionen?

Anf. 84 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! När det gäller den fråga vi just diskuterade har jag redan angivit att förstahandsåtgärden kommer att bli att sänka inkomstskatten för låg- och normalinkomsttagare. Om det därutöver och inom rimlig tid finns utrymme för en sänkning också av statsskatten har vi sagt oss att det är möjligt att vi kan medverka till det, men vi driver inte den frågan.

När det gäller möjligheterna att i en borgerlig regering åstadkomma den arbetsgivaravgiftssänkning som vi har föreslagit ska jag ärligt medge att det ser jag inga förutsättningar för inom den närmaste mandatperioden, om jag ska basera denna bedömning på de motioner som mina borgerliga kolleger har avgivit. Vi driver det ändå, därför att vi tror att det är rätt och därför att vi tror att vi kommer att få rätt och att vi kommer att få förutsättningar för en politisk majoritet i denna kammare på lite längre sikt, hur nu än denna majoritet ska kunna komma att se ut.

Jag har avslutningsvis noterat att Marie Engström har ett genomgående tema i sina repliker till de borgerliga företrädarna i den här talarstolen, och det är hur vi ska kunna samarbeta – eller rättare sagt, hur vi inte ska kunna samarbeta. Jag vill bara poängtera att det ju är ett dilemma som vi alla lever med. Jag har också kunnat notera att det är ett problem som Marie Engström, och för den delen även Per Rosengren och andra partikamrater, lever med även i Vänsterpartiet. Icke desto mindre har vi ju anledning att driva våra egna frågor, både i den här kammaren och i den kommande valrörelsen.

Anf. 85 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! I går kväll var vi ett antal som besökte IVA för att bl.a. lyssna på några intressanta föredrag, och innan föredragshållarna kom beskrev ordföranden i RIFO i sitt inledningsanförande hur våra inlägg här i kammaren borde kunna förbättras genom att vårt tal förstärks med vackra bildspel på väggen här bakom, och det är väl ingen tvekan om att det skulle förhöja framställningen. När vi är ute i landet och håller föredrag på olika ställen är det väl fler än jag som använder sådana hjälpmedel för att lätta upp tillställningen. Nu får ni i stället tänka er bilderna och rubrikerna för Folkpartiets skattepolitik.

Den är en skattepolitik som vi vill ska leda till att titeln på en bok som skrevs för många år sedan av en skattetjänsteman i Halmstad ska bli verklighet. Den boken hette *Skatta och var glad*.

Det är då ett skattesystem som vi tror accepteras av befolkningen. Politik handlar ju om att prioritera, och det gäller både i valet mellan olika offentliga utgifter och hur vi ska få in pengarna. Det är ju självklart, eller borde åtminstone vara det, att alla var för sig många gånger väl motiverade önskemål om fortsatta, nya eller höjda offentliga utgifter inte kan tillgodoses, och det är ju då vår skyldighet som politiker att redovisa vad vi vill. Det gäller ju också de offentliga inkomsterna, det vi pratar om nu; skatterna. Det finns många väl motiverade önskemål om sänkta skatter.

Det är inte så konstigt i ett land med industrivärldens högsta skatt att där snart sagt varje bransch, varje företag och varje verksamhet kan visa att de bär på en ryggsäck av högre skatter än motsvarande verksamhet i andra länder, och det missgynnar ju Sverige i konkurrenshänseende.

Det är inte minst viktigt att kunna prioritera nu när vi går in i en sämre konjunktur med lägre skatteintäkter och risk för högre utgifter.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Högkonjunktursens glada dagar är över, och regeringen har inte i tid förberett svensk ekonomi för sämre tider. När konjunkturerna gick upp och skatteintäkterna ökade lovade regeringen glatt ut nya åtaganden, åtaganden som blir svåra – möjligen omöjliga – att infria nu när lågkonjunkturen står för dörren. Inte minst s-kongressen var väl en köpfest som kan komma att stå oss dyrt om de förslagen får genomföras.

Folkpartiets skatteprioriteringar är klara. Vi prioriterar skattesänkningar som ger tillväxtstimulans, en skattepolitik som stimulerar arbete, sparande och risktagande.

Det är bl.a. därför som Folkpartiet fäster stor vikt vid att det ska löna sig att arbeta. Vi vet att för att vi ska klara av de utmaningar som den framtida demografiska utvecklingen innebär måste fler vara i arbete. Då måste arbete löna sig. Då måste marginalskatterna ned och marginaleffekterna angripas.

Det är mot den bakgrunden som vi föreslår att värnskatten ska bort och att den s.k. LO-puckeln ska jämnas ut. Dessutom vill vi höja brytpunkten. Därför vill vi ha förändringar som är sådana att bostadsbidragen kan minska. Därigenom minskas ju marginaleffekterna.

Slutsumman av det här resonemanget är att den gamla kända folkpartidevisen, att det måste löna sig att arbeta, står sig mycket bra nu också och kommer att kunna vara en bra valslogan i det kommande valet. Jag hoppas att ni ser bilden framför er: Det måste löna sig att arbeta – Folkpartiet.

Om våra förslag genomförts fullt ut kommer inte mindre än 1,9 miljoner löntagare att ha fått lägre marginalskatt år 2004 än som skulle bli fallet med regeringens förslag. Det är ett kraftigt bidrag till att få behålla mer av sitt arbetsresultat.

Det är också viktigt att stimulera arbetsgivare till att skapa arbeten, till att våga anställa folk. Det ska kännas lönsamt att arbeta och att vilja vidareutveckla sig och sitt företag. Vi har ett antal sådana förslag som gynnar företaget.

Vidare är det viktigt att ha ett skattesystem som så lite som möjligt gynnar svartjobb. Det finns olika beräkningar av hur mycket samhället förlorar på svartjobb. Jag ska inte ge mig in i en siffermässig diskussion om det, men det är många miljarder kronor som försvinner. Vi kan säkert vara eniga om att det inte är till gagn för samhället. En sektor där detta i stor utsträckning förekommer är, som bekant, hushållssektorn. Vi vet ju alla att svartjobb förekommer i stor utsträckning, till förfång inte minst för den som utför arbetet – en person som då inte får rätt till pension, som inte kvalificerar sig för a-kassa och som inte är underställd andra förmåner som en anställd har.

Vi i Folkpartiet tycker att det är rimligt att avlasta den som inte vill eller kan utföra arbete i hemmet genom en möjlighet att till en lägre kostnad anställa någon och faktiskt därmed fördela sin inkomst till någon annan. Det är för mig obegripligt att majoriteten inte kan tänka sig någon form för det här. Så gjorde man ju egentligen med de s.k. ROT-avdragen, och vårt förslag går i princip i samma riktning.

En annan sak som föreslås och som enligt vår uppfattning hör till kostnader för att kunna arbeta och som dessutom är jämställdhetsbidragande är avdrag för reskostnader när det gäller att till och från arbetet ta vägen via dagis. Barnomsorg är en företeelse i samhället som är nödvän-

dig för att föräldrarna ska kunna arbeta. Då är det också rimligt att få göra avdrag för de kostnaderna.

Vi har andra skattefrågor som kräver en annan lösning än den som regeringen ger uttryck för. Fastighetsskatten är en del; den saken har ju redan varit uppe här.

En koppling mellan inkomna pengar och skatten finns ju inte, inte heller när det gäller moms och andra punktskatter – dvs. skatten taxeras ut i samma ögonblick som den enskilde gör inhandlandet. För den sortens skatt finns det enligt min mening i stort sett förståelse, men sedan kan man alltid diskutera nivån. Fastigheten ger ju inte pengar – det går inte att leva på mursten eller trä. Därför känns fastighetsskatten tämligen orättfärdig. Men det finns faktiskt också en fördel: Fastigheten kan inte flyttas utomlands.

Allt är inte svart eller vitt, men till övervägande del är fastighetsskatten mörk, så som den har slagit. En skatt i sammanhanget som jag inte hört ifrågasättas särskilt mycket är reavinstskatten i samband med försäljning av en fastighet. Då finns det ju pengar att tillgå, och därför kan det vara rimligt att avsätta skatt till samhället.

Nu kommer regeringen med ett väldigt krångligt förslag om hur man ska så att säga klara undan de mest absurda resultaten av fastighetsskattens konstruktion. Men varför ta vägen över krångligheter som gör att det blir nästan omöjligt att räkna fram sin skatt, när det hade varit fullt möjligt att titta på Folkpartiets förslag? Vårt förslag är enkelt. Det ger resultat och är ett bra steg mot att på sikt slopa fastighetsskatten.

Jag erkänner gärna att även med regeringens förslag minskar de totala skatteintäkterna för fastigheterna, men det är för krångligt och går för långsamt. Vårt förslag är enkelt: Frys taxeringsvärdena på 1997 års nivå och sänk skattesatsen till 1 % för villor och ½ % för hyresfastigheter! Vi lär få återkomma till den diskussionen i samband med att vi behandlar propositionen.

Fru talman! Jag är ju ny här i skattedebatten. Jag har tittat lite grann i protokollet från förra årets debatt och fann då att Arne Kjörnsberg ondgjorde sig över att Johan Pehrson tog upp begreppet skadliga skatter och vad det kan syfta till. Jag har funderat över definitionen av begreppet skadliga skatter. För mig betyder det skatter som får andra konsekvenser än detta med att få in pengar till vårt gemensamma samhälle.

Vissa skatter kan få konsekvenser som vi inte tycker om. Ändå händer det – kapitalflykt, bristande investeringsvilja, kvalificerade personers flytt utomlands på grund av skattetrycket m.m. Dessa delar oroar oss. I en marknadsekonomi och i ett fritt samhälle kan vi inte ålägga invånarna i Sverige att inte flytta utomlands och att inte flytta kapital utomlands. Att tvingas investera sina tillgångar är något som bara kan ske i en planekonomi av kommunistisk modell. Största delen av världen har också insett vådan av det och lämnat det bakom sig.

Av den anledningen påtalar vi t.ex. att förmögenhetsskatten på sikt också måste bort. Det är inget konstigt med det. Majoriteten anser att det bara är rika personer som gynnas. Naturligtvis finns det en logik i det; det är ju kontentan av förmögenhetsskatten. Majoritetsföreträdaren undviker nogsnamt att tala om baksidan av en förmögenhetsskatt – kapitalflykt från Sverige och udda investeringar i konst och annat i stället för i företag. Det handlar alltså om en skatt som till sin art är sådan att t.o.m.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

regeringen kommit fram till att det måste finnas särregler för dem som har en väldigt stor förmögenhet. Dessutom handlar det om en skatt som till på köpet inte lämnat sambeskattningen bakom sig.

För övrigt gäller detsamma fastighetsskatten och det förslaget. Det finns inslag av sambeskattnings där – inte bara mellan makar, utan det gäller hela hushållet i bostaden. Det är väl ändå märkligt att vi år 2001 inte har kommit längre än till att vi ska ha kvar sambeskattningen och inte låta jämställdheten slå fullt ut. I dag är det ju alls inte ovanligt att äkta makar eller samboende har skild ekonomi, av olika skäl – skäl som varken majoriteten eller jag har med att göra. Ändå tvingas man till sambeskattnings just genom att regeringen inte kunnat förmå sig att ta sådana steg i jämställdhetens namn, utan man inför t.o.m. nya regler i den andan.

Fru talman! Det finns en mängd andra skatter som vi behöver diskutera. I höst får vi många tillfällen till det med anledning av alla de skattepropositioner som kommit i spåren av budgetpropositionen. Jag ser fram emot de diskussionerna.

Anf. 86 GUDRUN LINDVALL (mp):

Fru talman! Jag tycker att ni som åker bil till Södertälje ska titta på en skylt vid infarten till stan. Förut stod det: Astra investerar 5 miljarder och anställer – tror jag; jag minns inte den exakta siffran – 1 100 nya människor. Nu har man ändrat texten på skylten. Det finns en liten raket med nu, och det står: Astra investerar 6 miljarder i Södertälje.

Det här är också en del av verkligheten – ett stort företag som investerar stort och som anställer oerhört mycket folk. Man tänker inte flytta.

För någon månad sedan var det en omröstning i Kalix om kommunalskatten. Från den politiska majoriteten, som leds av Miljöpartiets Peter Eriksson, ville man titta på hur folk egentligen vill ha det. Många deltog och röstade. Mer än 50 % ville *inte* att kommunalskatten skulle sänkas. Många har kommenterat det och sagt att det var oerhört nyttigt att verkligen få sätta sig in i hur pengarna används och se vad som kunde sparas på. Det var inte så mycket.

Detta utslag visar att om människor får börja räkna på det här med skatter inser de att skatteintäkterna faktiskt går till sådant som man tycker är väsentligt och viktigt.

För några år sedan anställde vi i Miljöpartiet en utredare i Bryssel. Hon var ekonom och kunde räkna pengar. Hon började räkna på hur hög hennes lön behövde vara för att hon skulle klara sjukförsäkringar osv., det som normalt tas via de s.k. höga skatterna i Sverige. När hon var färdig med sin beräkning insåg hon att den lönen kunde hon inte kräva, för då blev det riktigt mycket pengar som måste till.

Jag tror att man måste nyansera skattedebatten lite grann för att se att för många människor är det en fördel att betala skatt. Då vet man att man inte behöver sätta undan pengar för ett eventuellt benbrott som man inte känner till, inte behöver sätta undan pengar för en förlossning som man kanske inte hade planerat, utan man vet att det finns en trygghet i samhället. Det tycker jag inte att man får glömma när man diskuterar skatten. I USA använder läkare mindre tid till patienter än i Sverige därför att de måste ragga pengar till sina sjukhus. Det finns undersökningar som visar att det skiljer ganska rejält vilken tid man lägger ned på patienterna.

Det finns fördelar med beskattning.

Från Miljöpartiets sida är vi nöjda med den proposition som läggs fram för riksdagen. Vi menar att den tar upp många skatter som behöver förändras när det gäller enskilda människor, fastighetsskatten osv. Vi är mycket glada för att vi har fått igenom en grön skatteväxling, där vi höjer grundavdraget med 900 kr och i stället ser till att vi bekostar det med höjda miljöskatter. Det finns en del skatter som jag förstår att i alla fall Centerpartiet tycker är bra, t.ex. höjd avfallsskatt som finns med som ett förslag bland Centerpartiets förslag.

En annan bild av världen är nämligen en värld som går mot en klimatiförändring som går ganska snabbt. FN:s klimatpanel har visat att de tidigare beräkningar som gjorts av hur snabbt temperaturen ökar på jorden var alldeles för låga. Det finns en stor risk att det här kommer att bli ett så svårt problem framöver att det kommer att påverka våra demokratiska system och ge oerhört stora påfrestningar på dem och på hela jorden. Det gäller att försöka vända skutan så att vi kan börja hantera en klimatiförändring. Från Miljöpartiets sida menar vi att vi måste knyta ihop den ekonomiska politiken och den ekologiska politiken, dvs. att miljöpolitiken måste också styra och styras av den ekonomiska politiken.

Vi menar att den skatteväxling som genomförs på 2 miljarder är en del i det vi ska göra, och vi förutsätter att det kommer att fortsätta. Vi har sagt 30 miljarder under de närmaste tio åren, och det är helt rätt. Vad vi gör nu är att vi höjer koldioxidskatten, energiskatten och skatten på osorterade hushållsavfall.

Det finns annat i det här förslaget som jag tycker är mycket bra och som inte har kommenterats över huvud taget från talarstolen. En sådan sak, som jag vill ta upp, är bokmomsen. Från Miljöpartiets sida tycker vi att det är helt rätt att böcker ska stå för 6 % i stället för 25 %. Kulturen ska vi gynna, och boken har inte alls försvunnit i och med datorns inträde utan är väl så aktuell som någonsin tidigare.

Det här är en av mina första debatter i skatteutskottet. Tidigare har jag varit i miljö- och jordbruksutskottet, och där brukade vi alltid diskutera återföring av bekämpningsmedel och kväve i handelsgödsel, en av de s.k. ryggsäckar man diskuterar. Från Miljöpartiets sida har vi varit kritiska till att göra en återföring av skatten på bekämpningsmedel och kväve i jordbruket till näringen. Men när vi har tittat på olika modeller inser vi att det kanske finns fördelar i att göra på det sättet. Det står i budgeten att vi ska göra den här typen av återföring om vi bara får godkänt av Bryssel. Vi måste ha godkänt av Bryssel för att få lägga fram de ekonomiska förslag som vi tidigare var fria att bestämma över själva. Nu kommer det att gå ned en skrivning till Bryssel som innebär att återföringen av kväve till handelsgödsel kommer att ske individuellt till lantbrukare. Det förslag som tidigare behandlades i Bryssel hade inte en tillräckligt god miljökoppling, ansågs det. Men den skrivning som nu kommer att gå ned – möjligtvis redan har gått ned – har en, som vi hoppas, tillräckligt god miljökoppling.

Skatten på bekämpningsmedel kommer att återföras till forskning och utveckling, helt enligt vad som tidigare sagts. Den frågan borde härmed vara avförd från dagordningen.

Fru talman! I den mån Yvonne Ruwaida inte redan yrkat bifall till reservationerna så gör jag det.

Anf. 87 ARNE KJÖRNSBERG (s):

Fru talman! Velfärden ska betalas solidariskt genom rättvisa skatter. Löntagarnas uppoffringar under de svåra år vi har bakom oss ska inte användas till att finansiera skattelättnader för höginkomsttagare. Detta är ett citat från de riktlinjer som den socialdemokratiska partikongressen förrförra veckan antog.

Som många talare sagt tidigare möter vi en internationell nedgång i konjunkturen. Men – och det är inte många som sagt det utom finansministern och Jan Bergqvist – vi gör det på stabil ekonomisk grund. Eftersom vi har denna stabila ekonomiska grund kan riksdagen i höst fatta en lång rad beslut på skatteområdet. Jag vill ge några exempel på sådana som finns med i den budgetproposition vars budgetramar vi i dag ska fatta beslut om.

Men dessförinnan: Skatternas värde ligger i vad vi använder skatte-medlen till. Vi vill utforma skattesystemet så att inkomst- och förmögenhetsklyftorna minskar och så att vi kan betala en välfärd som omfattar alla. Alla – inte bara några. Skattesystemet ska dessutom, som jag sagt så många gånger tidigare, bidra till effektivitet i det ekonomiska livet. Dessutom ska vårt sätt att ta ut skatter medverka till att skydda miljön och jämna vägen mot det vi socialdemokrater kallar Det hållbara Sverige. Andra säger någonting annat, men vi menar nog i det avseendet precis samma sak.

Det finns partier, vi har hört det mer eller mindre direkt här i dag, som hävdar att klyftorna i samhället minskar om man genomför jättelika skattesänkningar. Jag påstår att det är precis tvärtom. Stora skattesänkningar tar bort medel från vården och skolan, från äldreomsorgen och barnomsorgen. Det tycker jag är fel. Det drabbar främst dem som behöver vårt gemensamma ansvarstagande. Det leder till ökade klyftor i stället för minskade. Jag är alldeles övertygad om att ökade klyftor inte är rationella ens ur ekonomisk synpunkt, och jag är faktiskt lika övertygad om att det går att få förståelse för detta synsätt även hos dem som har det relativt bra ekonomiskt. Ökade klyftor är inte bra för någon, i varje fall inte på lite längre sikt.

Det jag nu har sagt innebär att vi socialdemokrater är beredda att genomföra skattesänkningar om de tas ur de ökade resurser som tillväxten ger, men vi är inte beredda att göra det om skattesänkningarna äventyrar välfärden eller om de ska finansieras med lån. Om den ekonomiska utvecklingen medger det kan vi alltså sänka skatterna, men då på ett sätt som gynnar rättvisan. Låt mig understryka ”Om den ekonomiska utvecklingen medger det”. Dynamiska effekter – det har skymtats i debatten i dag – säger en del. Jag påminner om statsministerns formulering från partiledardebatten i oktober: ”Vällustingens uttåg ur politiken heter dynamiska effekter.” Så sade Göran Persson då.

Velfärden måste, om den ska bestå och om man ska kunna lita på den, finansieras och finansieras fullt ut. Den ska finansieras med pengar som kommer från arbete och inte genom lån, varken från utländska bankirer eller från banker hemma i Sverige.

Det finns de som i denna kammare ofta säger: Åter till den stora skattereformen. När jag har lyssnat i dag undrar jag, fru talman, om det finns någon mer än vi socialdemokrater som vill återvända till den stora skattereformen och som verkligen står upp för det.

Jag förstår nämligen inte den kritik som mer eller mindre outtalat framförs mot att vi vill fortsätta kompensationen för egenavgifterna. Såvitt jag kan se finns det ingen annan väg att återvända till den stora skattereformen än att göra just detta.

Förresten, jag ler en smula i mjugg när jag hör detta med åter till skattereformen från moderaterna, vilkas dåvarande skattepolitiska talesman hade 68 reservationer mot den reform som Folkpartiet och Socialdemokraterna stod bakom.

Vad är det då som utskottets majoritet föreslår på skatteområdet?

För det första: Fortsatt kompensation för del av egenavgifterna. Vi började med 25 % år 2000, ytterligare 25 % i år och vi föreslår nu 25 %, alltså ytterligare en fjärdedel, nästa år. När detta är genomfört har vi kompenserat för 75 % av egenavgifterna. Varje fjärdedel betyder i kronor räknat för en genomsnittlig heltidsarbetande medlem i Landsorganisationen ca 250 kr i månaden. Vi anser att det av fördelningspolitiska skäl är viktigt att fortsätta på den inslagna vägen. Om det finns samhällsekonomiskt utrymme – men bara under den förutsättningen – vill vi fortsätta med den sista fjärdedelen år 2003.

För det andra: Vi anser att det är viktigt, framför allt från fördelningspolitisk synpunkt, att alla grupper får del av det förbättrade ekonomiska läget. Därför tycker vi det är bra att alla pensionärer får skattesänkningar. Därför uppskattar vi finansministerns innovation med negativ skatt som innebär att också de pensionärer som inte betalar någon skatt – som bara får folkpension, pensionstillskott och bostadstillägg – får en summa pengar inbetald på sitt skattekonto, så att de också får ta del av detta.

För det tredje: Vi höjer grundavdraget från 10 000 kr till 11 200 kr.

För det fjärde: Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag att justera såväl den nedre som övre skiktgränsen för uttag av statlig inkomstskatt. När detta är genomfört beräknar vi att ca 17 % av inkomstagarna betalar statlig inkomstskatt. Målet är att när utrymme finns – lägg märke till det – återgå till de 15 % som var riktmärket, Lennart Kollmats, i den skattereform som i huvudsak Folkpartiet och Socialdemokraterna stod bakom.

För det femte: Vi inför en skattereduktion för en del av fackföreningsavgiften och avgiften till arbetslöshetskassan.

För det sjätte: De 200 kr som alla betalar i statlig skatt ska också nästa år gå till kommunerna.

För det sjunde: De nuvarande jämningsreglerna för miljövänliga bilar kommer att bli förmånligare.

För det åttonde: Fastighetsskatten sänks för småhus till 1 % och för hyreshus till 0,5 % av taxeringsvärdet. Detta ska gälla retroaktivt från den 1 januari i år. I ett särskilt betänkande som kommer att behandlas i kammaren om några veckor föreslår utskottet att en begränsningsregel – det var den som Lennart Kollmats tyckte var så besvärlig – för fastighetsskatteuttaget ska införas.

För det nionde: Fribeloppen i förmögenhetsskatten höjs till 1,5 miljoner kronor för ensamstående och till 2 miljoner kronor för sambeskattade par.

För det tionde: Mervärdesskatten på böcker och tidskrifter sänks från 25 % till 6 %.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

För det elfte: Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om en fortsatt grön skatteväxling.

För det tolfte: Företagen i Norrlands inland får sänkta arbetsgivaravgifter. Investmentbolagen får sänkt skatt och byggbranschen får stimulans i form av ett statligt investeringsstöd. Men framför allt – och detta är viktigare än någonting annat – kommer hushållen nästa år att ha betydligt mer pengar i sina portmonnärer. Dessa pengar kan hushållen använda för att konsumera, alltså köpa de produkter eller tjänster som företagen producerar. Det är närmast avgörande för företagens framgång.

Fru talman! Jag tänkte kommentera något av det som har sagts tidigare.

Jag börjar med det som Carl Fredrik Graf sade. Han talade om den traditionella företagaren.

Jag hoppas förresten att Carl Fredrik Graf blev väl mottagen i Borås. Det är jag nästan säker på, för i Sjuhäradsbygden blir man alltid väl mottagen.

Som man ropar i skogen får man svar. När Carl Fredrik Graf besökte olika företag tyckte man att skatten var för hög. Arbetsgivaravgifterna var säkert också för höga. Men när jag är ute i Sjuhäradsbygden och i andra delar av landet diskuterar man nästan alltid efterfrågan. Folk måste ha råd att köpa grejer. Folk måste ha mer pengar i portmonnären. Jag påstår inte att Carl Fredrik Graf inte har hört det som han berättade, men det kan vara ett utslag av att vi ställer olika frågor. Carl Fredrik Graf kallar detta för den traditionella företagaren.

En sak till som Carl Fredrik Graf talade om var den s.k. välfärdsligan. Det är ödets ironi – i alla fall för Carl Fredrik Graf – att när vi föll ned på listan nästan som en sten i vatten var det under åren 1976–1982, 1991–1994. När det blev socialdemokratisk ledning knatade vi sakta uppåt. Ta och studera välfärdsligan lite närmare!

Marie Engström: Jag är inte främmande för att sänka bolagsskatten med någon eller några procentenheter. Jag tycker att man kan diskutera det. Schablonbeskattning för vissa branscher kan man också diskutera. Jag är tveksam, men det parti som jag representerar har ett öppet sinne för att diskutera en sådan konstruktion.

Kenneth Lantz låter som en äkta, mörkblå, konservativ företrädare. Carl Fredrik Graf framstår som knappt ljusblå vid en jämförelse. Jag vet inte vem av er som ska ta till sig detta. Båda blir kanske missnöjda. Men Kenneth Lantz är verkligen mörkblå. Han sade t.o.m. att skatten skulle sänkas så att man själv kan finansiera sina barns skolgång – förutom detta med sjuk- och pensionsförsäkring.

Sedan samarbetar Kenneth Lantz med glädje med moderaterna. Gäller det också sloandet av den statliga skatten? Efter Kenneth Lantz uppvisning här kan man fråga sig om Carl Fredrik Graf är så angelägen om ett samarbete. Det måste i så fall bli åt höger.

Rolf Kenneryd talade om de sociala och regionala klyftorna. Några ord om detta med regionala klyftor. De har vuxit under den senare hälften av 90-talet. Självfallet tar vi ansvar för det, men framför allt beror det på – och det är Rolf Kenneryd väl medveten om – att marknadskrafterna i en högkonjunktur är oerhört starka. De strävar hela tiden mot centrum, inte bara i vårt land utan det gäller alla industrialiserade länder. Det innebär problem, men det problem som Rolf Kenneryd, jag och alla andra har

är att vi inte vet vilka medel som vi ska använda mot dessa starka marknadskrafter.

Lennart Kollmats påstod att s-kongressen ägnade sig åt köpfest. Jag har försökt att räkna på de beslut som vår kongress beslutade om, och det gäller i storleksordningen 15 miljarder. Men det blir inte aktuellt i morgon eftermiddag och inte ens nästa år. En tillväxt på 1 % innebär 20 miljarder, 2 % tillväxt innebär 40 miljarder, 4 % tillväxt, som vi har haft under de senaste åren, innebär 80 miljarder. Då är 15 miljarder utslaget över ett antal år inte så mycket.

Sedan säger Lennart Kollmats att fastighetsskatten är orättfärdig. Jag ska bara anföra ett kort citat – sedan ska jag tala om vilka som har skrivit under det: ”Ett motiv för att ta ut fastighetsskatt har varit att denna ersätter en inkomstbeskattning av det i fastigheten nedlagda kapitalet. Fastighetsskatt för privatbostäder i form av småhus kan således ses som en skatt på implicit avkastning på eget kapital motsvarande den tidigare schablonintäkten.”

Skäll inte på mig om ni tycker att citatet är trägt. Det är taget från kompletteringspropositionen våren 1992. Det var alltså det teoretiska skälet till att man skulle ha fastighetsskatt. Undertecknarna var en moderat statsminister, en folktopartistisk finansminister och en moderat skatteminister.

Till sist: De rättvisereformer som finansministern och finansutskottets ordförande tidigare redovisat och det som jag nu har sagt om skattesänkningar ger, som jag också har sagt tidigare, mer pengar i portmonnän för i stort sett alla. Vi räknar med att hushållens konsumtionsutrymme, som man brukar säga på nationalekonomiskt språk, nästa år ökar med 5 % jämfört med i år.

I början av det här inlägget sade jag att för oss socialdemokrater finns det ingenting som är viktigare än att slå vakt om välfärdssamhället. Det bästa sättet att klara det är att se till att man har egna pengar som kommer av arbete. I längden kan vi inte finansiera välfärd med lån.

Jag tror att det var Mats Odell som talade om att regeringen nu har en sådan tur. Men vi har sett till att vi har den där bufferten. De tolv punkterna som jag har talat om är alla av det slaget att de kallas konjunkturstimulerande åtgärder, och nu är det rätt tid att sätta in dem.

Till allra sist, fru talman, vill jag i likhet med finansutskottets ordförande yrka bifall till finansutskottets förslag och avslag på de reservationer som är fogade till samma betänkande.

Anf. 88 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! De två gånger två minuterna räcker inte till för att kommentera allt det som Arne Kjörnsberg tog upp och som jag gärna skulle vilja kommentera.

Jag noterar dock ett par saker. Arne Kjörnsberg säger att om man sänker skatten ökar tillväxten i ekonomin genom att människor har råd att konsumera. Det är en klok slutsats. Den borde leda till att man kanske ökade på skattesänkningarna.

Arne Kjörnsberg räknar upp tolv punkter. Vad jag kunde lyssna mig till, och det kan jag också läsa mig till, är det bara en av punkterna som direkt rör företagens beskattning. Men jag kikade för säkerhets skull i betänkandet under rubriken Juridiska personers inkomster. Där sägs det

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

mycket riktigt att ett enigt utskott ställer upp på att vi ska sänka schablonintäkten för investmentföretag.

När det gäller näringsbetingade aktier sägs det att regeringen ska återkomma med ett förslag.

När det gäller företagsbeskattning och ägarbeskattning säger utskottet: "Utskottet avstyrker motionsförslagen om slopad skatt på aktieutdelning, slopat noteringsvillkor i lex Asea-reglerna, införande av ett permanent riskkapitalavdrag, ändrade betalningsregler för F-skatt m.m." Avvikande meningar från bl.a. m.

När det gäller de särskilda reglerna för fåmansaktiebolag avstyrker utskottet motionsförslagen i ett antal avseenden. Där finns reservationer från moderaterna.

När det gäller de minsta företagen, fru talman, har Arne Kjörnsberg inga förslag alls. Ur ett tillväxtperspektiv tycker jag att detta är allvarligt, för om vi ska få tillväxt i ekonomin krävs det en positivare syn på företagsbeskattningen. Nu kommer Arne Kjörnsberg att säga: Vi håller på att utreda detta, och det kommer förslag.

Problemet är att utredningarna har skjutits på framtiden hela tiden, så nu kommer det inte heller att komma något förslag nästa år med sedvanlig remissomgång utan någon gång 2003.

Vilka konkreta förslag, fru talman, har Arne Kjörnsberg lagt fram i år? Det enda jag kan finna är att investmentbolagen får en lindrad beskattning.

Den andra punkten som jag vill ta upp gäller fastighetsskatten. Nästa år kommer i stort sett samtliga egnahemsägare att få höjd fastighetsskatt. Kommer Arne Kjörnsberg att göra något åt detta?

Anf. 89 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Skatteutskottets vice ordförande lyssnar selektivt. Dessutom talar han om vad jag ska säga.

I mitt anförande, Carl Fredrik Graf, tog jag upp det som jag så ofta möter och som stämmer med uttrycket "Som man ropar i skogen får man svar". Jag pekade på att när jag möter företagare är det två saker som de tar upp: efterfrågan och låga räntor. Det är det som är det viktiga. Men sedan kan jag, som jag sade till Marie Engström, tänka mig att sänka bolagsskatten. Jag tycker att vi kan resonera om det.

Det är så, Carl Fredrik Graf, att företagen tjänar inga pengar på sänkta skatter. De tjänar pengar på att sälja de varor eller tjänster som de producerar, och då måste de kunna efterfrågas. Det är det som företagen tjänar pengar på.

Ska jag ta upp fastighetsskatten? Jag vet ju precis vad Carl Fredrik Graf, även om det var ont om tid, ville fråga. Vi inför en begränsningsregel, Carl Fredrik Graf. Vi kommer att debattera den här i kammaren. Jag har inte det stora nöjet att företräda Socialdemokraterna då, utan det kommer Lisbeth Staaf-Igelström att göra. Men genom den åtgärden riktar vi i huvudsak de sänkta fastighetsskatterna till dem som bäst behöver dem, alltså till dem med de lägsta hushållsinkomsterna. Men, Carl Fredrik Graf, tala om – gärna här i kammaren – vad det finns för felaktighet i den teoretiska bakgrund som Carl Bildt när han var statsminister gav till att man skulle ha fastighetsskatt.

Vi kan diskutera nivåer, taxeringsvärden och alltihop, men kommentera någon gång den teoretiska bakgrunden till varför man ska ha fastighetsskatt.

Anf. 90 CARL FREDRIK GRAF (m) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg kommenterar en proposition från mitten på 90-talet undertecknad av en borgerlig regering. Det är klart att jag skulle kunna citera socialdemokratisk politik med utgångspunkt från vad andra socialdemokratiska regeringar har uttalat tidigare. Men nu diskuterar vi utifrån den politik som gäller i dag. Arne Kjörnsberg brukar ju själv ha stor respekt för beslut som fattas på partistämmor och annat. Vår politik och vår ståndpunkt i fastighetsskattefrågan har utvecklats sedan dess, och vi företräder nu ståndpunkten att fastighetsskatten ska avskaffas helt och hållet. Arne Kjörnsberg får ha respekt för att vi får tala om det som händer i dag och som vi driver i dag här i kammaren.

När det gäller detta med företagsbeskattningen behöver jag inte ställa frågor, Arne Kjörnsberg, till de företagare som jag träffar, utan det är i regel så att när jag kommer ut på möten är det de som räcker upp handen och ställer frågor till mig och undrar: Vad gör du för att minska småföretagandets beskattning? Då kan jag redogöra för våra förslag.

Arne Kjörnsberg säger här indirekt att han inte har några förslag när det gäller småföretagandet, men han var inte alls bekymrad över att utredningarna drar ut på tiden. Han kan möjligen någon gång i framtiden tänka sig att sänka den nominella skattesatsen för juridiska personer. Men det fanns ju ingenting i inlägget som tydde på att Arne Kjörnsberg hade någon vilja att förändra beskattningarna för de små företagen. Det tycker jag är olyckligt.

Jag efterlyste i inledningen av den här debattrundan synpunkter på vilka skattesänkningar på företagandet som ökar tillväxten. Jag konstaterar då att svaret är att sänka schablonavgiften för investmentbolag. I övrigt är det inga konkreta förslag som direkt riktar sig till företagandet.

Däremot finns det utbudsstimulerande förslag. Men då kan väl Arne Kjörnsberg svara på frågan: Om vi sänker skatterna ytterligare lite grann, ökar det då inte människors köpkraft och därmed tillväxten i ekonomin? Om man sänker skatterna för kommun- och landstingsanställda och tror att det ökar antalet nya jobb, borde då inte detsamma vara fallet i den privata sektorn?

Anf. 91 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har all respekt, Carl Fredrik Graf, för att ni vill slopa fastighetsskatten. Men det var inte det jag frågade om. Vad jag undrade var varför fastighetsskatten är orättfärdig nu, när Carl Fredrik Grafs dåvarande partiordförande hade en teoretisk förklaring till varför man skulle ha fastighetsskatt, nämligen att den skulle kunna jämföras med andra förmögenhetsmassor.

Jag är bekymrad för att den s.k. 3:12-utredningen drar ut på tiden. Carl Fredrik Graf känner lika väl som jag till de mycket praktiska problem som har varit med den. Carl Fredrik Graf glömde naturligtvis att företagen i Norrlands inland plus i Torsby kommun, det som brukar kallas stödområde A, får sänkta arbetsgivaravgifter genom ett bra samar-

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

bete mellan Per Rosengren, Marie Engström, Gudrun Lindvall och finansminister Bosse Ringholm. Jag tycker att det är bra.

Carl Fredrik Graf säger så här: Arne Kjörnsberg säger att om man sänker skatten så att folk får mer konsumtionsutrymme, så kan de efterfråga varor och tjänster. Borde man då inte sänka skatten ännu mer? Det är precis där Carl Fredrik Graf gör felet. Man måste ha det ekonomiska utrymmet, Carl Fredrik Graf, för annars blir följden att vi får oro på den finansiella marknaden och att vi, alltså staten, måste börja låna pengar. Vi vill inte en gång till hamna i den soppa, för att tala rakt på sak, som vi var i i mitten på 90-talet.

Då fick staten låna 40 öre för att betala ut en krona. Därför måste man göra en avvägning, och vi tycker att detta är väl avvägt, som man brukar säga på det politiska språket.

Anf. 92 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Arne Kjörnsberg inledde sitt anförande med att konstatera att vi står på stabil ekonomisk grund. Det tycker jag är en frågeställning som man kan svara både ja och nej på. Det beror på vad man jämför med. Å ena sidan är det naturligtvis så att jämför vi med sent 80-tal och tidigt 90-tal är svaret ja. Den sanering som har genomförts har givit en hygglig grund.

Å andra sidan är det så att om vi jämför oss med andra länder, t.ex. OECD-länder, har vi en stor, skattefinansierad offentlig sektor, vilket får till följd av att man nog måste svara nej på den här framställda frågan. En stor, skattefinansierad offentlig sektor är i sig en destabiliserande faktor. Den förutsätter hög aktivitet i samhället när det gäller sysselsättningen, när det gäller konsumtionen, när det gäller företagsvinsterna.

Det finns tendenser i det nuvarande skedet som tyder på att alla de här tre sakerna viker. Erfarenheterna från tider då alla dessa tre ting fallit, om de skulle falla kraftigt, är att vi inte längre har en stabil ekonomisk grund. Det är ju därför som vi, som jag sade i mitt huvudanförande, är försiktiga, återhållsamma, med skattesänkningarna och ger dem den inriktning som jag redovisade.

Jag glömde i det sammanhanget att säga, eller jag hade rättare sagt inte tid, att en effekt av vårt inkomstskatteförslag är att det ger konsumtionsutrymme åt dem som i allt väsentligt kommer att använda detta utrymme till just konsumtion och inte till sparande. Jag skulle gärna vilja ha Arne Kjörnsbergs kommentar till denna min analys av den stabila ekonomiska grunden.

Anf. 93 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag vidhåller nog att vi i huvudsak står på en stabil politisk grund. Men jag uppskattar faktiskt, jag ber Rolf Kenneryd att inte ta detta som en björnkram, vilket han ibland har en tendens att göra, det här intellektuella sättet att resonera omkring de här frågorna. De är inte helt enkla. Å ena sidan är vi genom vårt sätt att organisera vårt land förhållandevis mer konjunkturberoende än andra länder. Å andra sidan har vi sett till att inte ha något underskott i de offentliga finanserna. Det finns fyra, kanske t.o.m. fem, av unionens medlemsländer som fortfarande har budgetunderskott. Jämfört med dem har vi en stabil ekonomisk grund.

Men jag är den förste att skriva under på att vi ska vara försiktiga. Vi vill inte lova runt och hålla tunt, bl.a. av de skäl som Rolf Kenneryd tar upp.

Jag vill också ta upp en sak som jag inte hann säga när jag försökte besvara en del frågor i mitt huvudanförande. Det gällde detta med marginaleffekter. Vi har diskuterat det tidigare. Vi tycker att det är viktigt att minska marginaleffekterna. Jag uppskattar att det i den politiska debatten numera bara är Kenneth Lantz som talar om marginalsatser. Alla andra talar om marginaleffekter – t.o.m. Carl Fredrik Graf.

Mot den bakgrunden kan jag inte förstå varför inte Rolf Kenneryd vill sluta upp bakom sina partivänner i en del kommuner, bl.a. min hemkommun, och ställa sig bakom förslaget om maxtaxa. Det finns knappast någon mer verksam faktor för att minska marginaleffekterna för folk med barn och i vanliga inkomstlägen. Men i grundfrågan är vi överens.

Så vill jag fråga något om den där förvärvsrabatten, jag tror att den hette så. Ska den endast gå till dem som förvärvsarbetar? Den ska alltså inte de få som är arbetslösa eller sjukskrivna?

Anf. 94 ROLF KENNERYD (c) replik:

Fru talman! Först vill jag säga att svaret på den sist framställda frågan är ja. Så är det. Så ska det tolkas.

Jag är naturligtvis tillfredsställd med Arne Kjörnsbergs svar så långt som att vi båda, om än måhända med varierande kraft, betonar vikten av att vara aktsam om den mer eller mindre stabila ekonomiska grund som vi har. Det gäller att hålla fast vid den.

Jag vill också kommentera det som Arne Kjörnsberg sade i sitt anförande om regionala klyftor. Han beskrev det så att det var marknadskrafterna som nästan hade ensamansvaret för detta. Han beskrev det så att det är en ödesmättad utveckling som det inte är möjligt att göra något åt.

Det är klart att marknadskrafterna är en oerhörd kraft i detta sammanhang. Det är också jag medveten om. Arne Kjörnsberg avslutar sin sekvens i anförandet i detta hänseende med att säga: Vi vet inte vilka åtgärder vi ska vidta. Därmed inkluderar han också Centerpartiet och mig.

Det är en halv sanning. Ni vet inte vilka åtgärder ni ska vidta. Men vi vet åtminstone en mycket verksam åtgärd som vill vidta för att eliminera både sociala och regionala klyftor, och det är att minska skattetrycket för låg- och normalinkomsttagare på det sätt som vi har beskrivit.

Jag har ju haft tillfälle att i kammaren för både Arne Kjörnsberg och andra redovisa den utredning som riksdagens utredningstjänst har gjort för att klarlägga vilka effekter detta får också för den regionala utjämningen. Det får effekter, både på individnivå och på kommunal nivå, som är utomordentligt goda.

Anf. 95 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! I den delen, Rolf Kenneryd, är vi i samma båt fast vi har olika tekniska lösningar, alltså när Rolf Kenneryd påstår att det minskade skattetrycket för låg- och medelinkomsttagare leder till bättre social och regional balans. Både Rolf Kenneryds parti och det parti som jag representerar gör ju detta, fast vi har olika tekniska lösningar.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Jag försökte se det i ett större perspektiv. Man sliter med den här frågan över hela världen. Hälften av skatteutskottet var i USA häromåret under ledning av utskottets vice ordförande. De var i Mellanvästern i USA. Man hade i princip samma problem där. I Tyskland, detta 80-miljonersland i, som vi uppfattar det, mitten av Europa, har man också samma problem. När konjunkturen går upp och hjulen snurrar fort är marknadskrafterna så starka att allt dras mot centrum. Det finns ingen som kan göra ett alexanderhugg. Man får slita med det här varenda dag. Det parti som jag representerar är definitivt beredda att göra det.

Sedan finns det en faktor till, och där brukar, Rolf Kenneryd, Centerpartiet och Socialdemokraterna, liksom Vänsterpartiet och Miljöpartiet, oftast gå på samma linje. Det gäller den kommunala skatteutjämningen. Den behövs som en annan hävstång eller svängarm för att minska vådan av de här väldigt starka marknadskrafterna som strävar efter centralisering.

Anf. 96 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Under mitt anförande uttryckte jag mig så här: Hög skatt är ej lika med hög välfärd. Det finns inget samband mellan dessa saker. Att det inte skulle vara statliga pengar till vård, skola och omsorg har jag aldrig uttryckt. Det om detta.

Arne Kjörnsberg talar om mer pengar i portmonnän. De franskakunskaper jag har talar om att portmonnä betyder "bära pengar". Man kan ju fråga sig vart man från regeringen önskar att pengarna ska bäras. Är det ånyo rakt in i en högre fastighetsbeskattning? Eller är det fråga om fortsatt hög beskattning för våra låg- och medelinkomsttagare?

Jag är lite förvånad över den politik som regeringen för, att man hela tiden kan fortsätta med en tämligen hög beskattning av låg- och medelinkomsttagare när man samtidigt säger sig vara företrädare för ett arbetarkollektiv med låg- och medelinkomsttagare.

Hur ser Arne Kjörnsberg på frågorna om det höga skatteuttaget, högst i världen för låg- och medelinkomsttagare?

Anf. 97 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Kenneth Lantz sade i sitt huvudanförande – jag är ganska bra på att anteckna – att man ska sänka skatten så att människor kan svara för sin sjuk- och pensionsförsäkring och själva finansiera skolan. Men nu tar Kenneth Lantz tillbaka uttalandet om skolan. Det är bra. Det är okej. Inga skolavgifter alltså. Kan vi vara överens om det, Kenneth Lantz?

Det är omöjligt att föra en politisk debatt när det helt bortses från fakta. Jag har här gått igenom 20 punkter där vi gör skatteförändringar, och en lång rad av dem är riktade till låg- och medelinkomsttagare: kompensation för egenavgifterna, kompensation för del av fackföreningsavgiften och a-kassan, maxtaxa. En mängd sådana saker. Ändå fortsätter Kenneth Lantz, fru talman, att framställa det precis som om vi inte gör någonting. Det blir en absurd diskussion. Nej, det blir ingen diskussion. Jag talar för mig och Kenneth Lantz talar för sig när det är på det sättet. Det är faktiskt ganska meningslöst.

Jag använde ordet portmonnä. Jag visste inte att det var ett franskt ord. Jag säger portmonnä, för det lärde jag mig när jag var barn hemma i

Sjuhäradsbygden. Jag säger portmonnä oavsett om det kommer från Frankrike eller någon annanstans ifrån.

Prot. 2001/02:31
21 november

Anf. 98 KENNETH LANTZ (kd) replik:

Fru talman! Visst gör regeringen någonting. Vi uppskattar att man höjer den del av pensionen som går till de sämst ställda pensionärerna. Men man hade kunnat göra ytterligare någonting genom att t.ex. höja grundavdraget så att det blev en ytterligare förstärkning för de i särklass sämst ställda pensionärerna. Kristdemokraterna har lagt fram ett sådant förslag och vi skulle önska att det kunde genomföras 2003.

Jag tycker ändå att det är ganska smakfullt att vi har kommit en liten bit på väg för de sämst ställda pensionärerna. Men ett ytterligare höjt pensionstillskott hade varit bra även för dem.

Anf. 99 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag har just läst ut en bok som heter *Lewis resa* av P O Enquist. Det finns två ord i den som jag tror är centrala i hela denna bok på närmare 600 sidor och det är "hur då". Min fråga till Kenneth Lantz och övriga ärade meddebattörer är: Hur då?

Nu vill Kenneth Lantz höja grundavdraget mer. Javisst, men hur då? Hur ska det finansieras? Är det tillsammans med moderaternas sänkningar av statsskatten ni ska finansiera det? Hur då, Kenneth Lantz?

Vi är beredda att fortsätta arbeta med de instrument som står till det politiska systemets förfogande. Men vi kommer aldrig att medverka till att sänka skatter på det sättet att vi riskerar välfärden. Vi har lärt oss den bittra läxan och det borde även Kenneth Lantz ha gjort, att man aldrig kan låna till välfärden, i varje fall inte på längre sikt. Det enda man gör är att man överlämnar till barnen och barnbarnen att betala det som man själv har beviljat sig. Vi socialdemokrater vill inte ställa upp på det.

Anf. 100 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Det kom uppgifter häromdagen från SCB om att antalet företagare sedan april 2000 har minskat med 10 000. Det borde ha varit tvärtom i dessa tider.

Från Folkpartiets sida föreslår vi en minskning av arbetsgivaravgifterna för den privata tjänstesektorn. Vi vill förenkla förfarandet att bli företagare. Vi vill slopa dubbelbeskattningen av aktier, ta bort den särskilda löneskatten på avsättning till vinstandelsstiftelse, och vi har en mängd andra förslag till förändringar och förbättringar, stora som små.

Jag känner en väldig oro över de här siffrorna och jag undrar hur Arne Kjörnsberg känner sig inför de siffrorna och vad ni gör åt det.

Det andra jag skulle vilja ta upp är den stora skattereformen. Arne Kjörnsberg var så glad över att man nu är på väg tillbaka till att 15 % betalar statsskatt. Då undrar jag bara: Vem har sett till att det har varit fler än 15 % som har betalat statsskatt? Det är ni som i regeringsställning har sett till att det är så.

Dessutom var det väl så att den siktade på att vi skulle ha en högsta marginalskatt – ursäkt att jag använder det uttrycket, det är ju en del av marginaleffekterna – på 50 %. Av en inkomstökning skulle man ha hälften kvar. Vi har förslag som ser till att vi kommer dit igen, har ni?

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Anf. 101 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag är bekymrad över att antalet företag har minskat. Men jag har inte alls svårt att förstå varför. Jag brukar nämligen titta på sidan 200 och följande sidor på Text-TV. Där har jag sett och jag har läst i tidningar och hört talas om hur det ena IT-företaget efter det andra har gått omkull. Varför det? Jo, därför att de har missbedömt marknaden.

Det var en del ledamöter i denna kammare och i skatteutskottet som för bara något år sedan talade om att e-handel var framtidens melodi. Man tvingade nästan fram ett studiebesök på Stureplan och skatteutskottet var där. Jag sade: Lugna ner er! E-handel är ingenting annat än postorderhandel med en teknisk metod för att få in order. Jag fick rätt. De föll som kaglor på en bowlingbana. Där har man huvuddelen av förklaringen. Sedan är det nedgången i världskonjunkturen, som framför allt har drabbat telekommarknaden.

Vem har gjort så att fler än 15 % betalar statsskatt? Lennart Kollmats! Socialdemokraterna har gjort detta. Vi har gjort det av det enkla skälet att när den enda vägen hade nått sitt slut i ett moras av underskott, fördubblad statsskuld, tredubblad arbetslöshet, fyrdubblad budgetunderskott, stod inget annat till buds än att införa högre statsskatt, plus allt annat vi gjorde för att sanera ekonomin. Det var vi som gjorde det.

Nu får vi försöka komma tillbaka. Vi gör det tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag är säker på att Lennart Kollmats kommer att hylla oss när vi har nått tillbaka till de 15 procenten.

Anf. 102 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Moraset har vi hört talas om i ett antal år. Den tanke man onekligen får är hur det skulle ha sett ut om socialdemokraterna hade fått igenom sina förslag under perioden 1991–1994.

Jag konstaterar att antalet företagare nu är nere på en nivå som är i paritet eller strax under vad den var i januari 1994. Det är självklart att man känner den här oron över att det är så svårt att bilda företag och att inte förenklingsreglerna genomförs.

Arne Kjörnsberg tog i sitt inlägg också upp en del saker kring fastighetsskatten. Jag gissar att Arne Kjörnsberg tycker att ett skattesystem ska vara sådant att en inkomsttagare som bor i villa i princip ska kunna räkna ut och förstå sin skatt. Tycker Arne Kjörnsberg att den här begränsningsregeln är av den typen, när man t.o.m. måste räkna in hela hushållets inkomst, att det är enkelt att förstå sin skatt?

Dessutom hakade Arne Kjörnsberg upp sig på begreppet orättfärdiga effekter i fastighetsskatten. Det måste väl också socialdemokraterna ha insett att det finns sådana, eftersom man nu lägger fram den här krångliga propositionen.

Anf. 103 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag ska ta upp en sak som Lennart Kollmats hade med i sitt huvudanförande. Han sade att jag i förra årets debatt ondgjorde mig över någonting som Johan Pehrson hade sagt. Jag har försökt rannsaka mitt minne och kom fram till att det var precis samma sak som Lennart Kollmats sade i denna replik.

Jag frågade då Johan Pehrson – och nu Lennart Kollmats – om han inte hade något annat att komma med än dubbelbeskattning, skatt på

vinstandelar och optioner osv. Det parti jag tillhör och företräder här i kammaren prioriterar inte de sakerna. Men jag sade till Johan Pehrson att han gärna kunde åka ut och tala om att han vill sänka skatten på vinstandelar och dubbelbeskattning. Då undrade jag om Johan Pehrson skulle komma tillbaka till denna kammare. Johan Pehrson måste ha missförstått mig, för han blev så väldigt arg på mig.

Jovisst, självklart vill jag att både Lennart Kollmats och Johan Pehrson ska komma tillbaka! Det får bara inte bli för många folkpartister, men folkpartister är alltid en krydda!

Nu använde sig Lennart Kollmats av precis samma argument. Jag tror inte att detta är världens viktigaste på det området.

Sedan var det frågan om att antalet företag har minskat. Finansutskottets ordförande, som sitter snett bakom Lennart Kollmats, visade här på förmiddagen att antalet sysselsatta har gått upp med drygt 200 000 de senaste fyra åren. Finansutskottets ordförande är alltid försiktig. Jag räknade i huvudet och kom fram till att det bör ha varit 260 000 med de utgångstal Jan Bergqvist hade. Det är kanske en viktigare siffra än antalet företag. Därmed har jag inte sagt, Lennart Kollmats, att företag inte är viktiga. Men frågan, Lennart Kollmats, är följande: Hur då?

Anf. 104 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Under mitt anförande tog jag upp en fråga till Arne Kjörnsberg angående de förslag för de mindre företagen som ni lade fram på er kongress för någon vecka sedan. De handlade dels om sänkning av skatten för expansionsmedel, dels om möjligheten att skjuta upp skatt. Jag frågade vid samma tillfälle om detta handlar om att sänka bolagsskatten.

Då fick jag ett svar från Arne Kjörnsberg. Det var bra, men jag fick ett svar som jag inte riktigt vet hur jag ska tolka. Han sade följande: ”Jovisst, jag kan nog tänka mig att diskutera och eventuellt sänka bolagsskatten en eller några procent.”

Jag har all respekt för att Arne Kjörnsberg är ordförande i skatteutskottet, men vad innebär ”jag kan tänka mig att diskutera”? Är det socialdemokratisk politik i dag att sänka bolagsskatter från 28 % till 25 %?

Anf. 105 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Ja, det är socialdemokratisk politik att när det ekonomiska utrymmet finns på nytt aktualisera den fråga som blev aktualiserad för ett och ett halvt år sedan, dvs. att troligen inte i ett steg men i stället stegvis sänka bolagsskatten. Den socialdemokratiska partistyrelsen – där jag fortfarande sitter – har diskuterat frågan. Frågan var då inte mogen, men finansministern och den socialdemokratiska skattegruppen tror på detta.

Det måste alltid göras en avvägning, och detta måste ske vid lämpligt tillfälle då de ekonomiska resurserna finns.

Det är mitt korta och, hoppas jag, klargörande och enkla svar till Marie Engström. Jag är alltid en öppen själ som säger precis vad jag tycker.

Anf. 106 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Fru talman! Då ska jag också uttrycka mig kort: Jag beklagar att Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har olika syn på bolagsbeskatt-

ning och beskattning av stora och små företag. Vi tycker att det i dag finns en orättvisa – precis som jag sade i mitt anförande – mellan stora och små företag. Vi tycker att man måste vidta en lång rad åtgärder när det gäller de mindre företagen, inte för de större företagen. Jag beklagar detta.

Anf. 107 ARNE KJÖRNSBERG (s) replik:

Fru talman! Jag förstår inte vad det är Marie Engström beklagar. Låt oss resonera om det då. Om vi tror att det är bra för sysselsättningen och för investeringar i företagsamheten att sänka bolagsskatten, då är vi beredda att överväga det. Jag säger inte att vi ska göra det i morgon eftermiddag. Jag slarvar lite grann: Jag säger inte att vi ska göra det den 1 januari eller den 1 juli. Men vi har ett öppet sinne om något sådant kan bidra till att nå de effekter vi vill nå, nämligen att sysselsättningen i svenskt näringsliv och i svensk offentlig sektor också ökar. Vi är beredda att diskutera en lång rad olika medel. Ingenting är viktigare än att alla som vill och kan arbeta ska få göra det. Uttryckt på ett annat sätt: Alla som vill och kan arbeta ska på morgonen kunna säga till sina nära och kära: "Hej! Nu går jag till jobbet."

Anf. 108 PER ROSENGREN (v):

Fru talman! Det är en fråga som inte har diskuterats i dag, och det är lite konstigt. Det beror kanske på att det, på ett olyckligt sätt, har klämts in en skrivelse från Riksdagens revisorer i finansutskottets betänkande. Därmed har skrivelsen inte fått den behandling den egentligen borde ha.

Frågan gäller Riksdagens revisorers skrivelse om sänkta socialavgifter, vilka infördes 1997. Det var en åtgärd som vidtogs i samband med en extra inkallad riksdag i juli, sommaren 1996. Det var en åtgärd, en ingrediens, som vidtogs för att halvera arbetslösheten. Det var en åtgärd som kostade ca 5 ½ miljarder kronor om året.

Riksdagens revisorer har i en rapport försökt att utvärdera detta. Revisorerna har kommit fram till att det har varit en dålig träffsäkerhet. Revisorerna hävdar att stödet har varit det i särklass minst kostnadseffektiva inom de politikområden som syftar till att öka sysselsättningen. Stödet kan alltså starkt ifrågasättas.

Revisorerna finner det också otillfredsställande att de åtgärder som kostar 5 ½ miljarder kronor brutto om året inte följts upp och inte heller underkastats normal budgetprövning.

Men revisorerna konstaterar också att det har varit en del metodologiska problem. Den metod som revisorerna först hade tänkt sig att använda gick inte att använda, varför man fick använda sig av en annan metod. I och med detta kanske säkerheten i slutsatserna inte är riktigt hundra procentiga. Därför stannade revisorerna vid en hemställanspunkt där det framgår att man vill att regeringen ska utvärdera den typen av nedsättningar.

Det är märkligt att finansutskottet i det här avseendet faktiskt avstyrker förslaget från Riksdagens revisorer utan någon bärande motivering. Finansutskottet motiverar detta på följande sätt: Nu har utskottet föreslagit en sänkning med ytterligare 10 % i stödområde A, dvs. ett regionalt avgränsat försök. När det har pågått i några år kan man utvärdera detta.

Men revisorernas rapport handlar om den generella sänkning som gäller i hela landet med 5 procentenheter. Detta har ingenting med den regionala delen att göra. När revisorernas rapport skrevs och antogs visste vi inte om att denna regionala nedsättning skulle komma. Argumenteringen i finansutskottet är direkt undermålig i det avseendet.

Jag yrkar bifall till Riksdagens revisorers förslag angående sänkta socialavgifter i enlighet med det yrkande som finns.

Det andra yrkandet från revisorerna handlar om att bedöma skatteavvikelserna, dvs. begära en redovisning av de skatteavvikelser som finns när man använder sig av inkomstsidan för att komma undan åtgärder på utgiftssidan.

Det här är ganska märkligt. Det är ett sätt att försöka kringgå utgiftstaken. Det är i och för sig att erkänna att systemet med utgiftstak inte är så där hundra procentigt riktigt fungerande. Man använder sig av inkomstsidan för att ge bidrag åt vissa företag.

Det här är en sak som har diskuterats i finansutskottet och på andra ställen: Är det rätt att använda sig av den här typen av kreativ bokföring? Jag trodde – det kanske är enfaldigt att tro det – att det skulle vara av värde att få en redovisning av vad de här skatteavvikelserna innebär, hur mycket de betyder och kanske varför man väljer detta. Att använda sig av det är ju att underkänna nuvarande budgetordning.

Det finns en reservation som det inte har yrkats bifall till men som det finns all anledning att ta upp. Kristdemokraterna har nämligen reserverat sig utifrån en motion där man i en hemställanspunkt föreslår att ”Riksdagen tillkännager för Riksdagens revisorer som sin mening vad som anförs i motionen om ett vidgat synsätt vid utvärdering av skatteförändringar”.

Jag tycker att det är väldigt intressant. Här har vi under två tre års tid diskuterat revisionens oberoende. Vi har haft utredning efter utredning som skulle försöka se till att skapa en riksrevision som är oberoende och inte blir utsatt för politisk styrning. Och så har vi ett parti som motionerar om hur revisorerna ska genomföra sina granskningar! Jag tycker att det är helt fantastiskt, år 2001, efter den genomgående diskussion vi har haft om detta.

Det vore intressant att höra någon representant för Kristdemokraterna gå upp och förklara hur man resonerar och hur man ska ha en oberoende riksrevision om den samtidigt ska styras från kammaren, där kammaren ska bestämma vilka metoder som ska användas och hur de ska utföra sina revisioner. Det är högst anmärkningsvärt att se en sådan hemställanspunkt i dag.

Dessutom innehåller motionen många felaktigheter, och jag ska därför börja gå igenom motionen.

På s. 1 sägs det att vi tar ställning till om generella skattesänkningar är bra eller dåliga. Nej, det gör vi inte alls. Hela den granskning som revisorerna har gjort utgår till hundra procent från om detta är en lämplig åtgärd för att öka och trygga sysselsättningen.

Sedan skriver Kristdemokraterna att det är en allvarlig brist att vi inte analyserar effekter på nyföretagandet. Nej, men vi redovisar orsaken till detta klart och tydligt i rapporten och anger att det sker av metodmässiga skäl. Det är oerhört svårt att metodmässigt göra en sådan analys. Men om Kristdemokraterna kan anvisa metoder för något sådant är det fantastiskt!

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Ni har ju en representant i Riksdagens revisorer som skulle kunna bidra med den fantastiska kunskapen, som Mats Odell och kompani tydligen har när det gäller metodutvecklingen av revisionen. Det finns inte någon instans i Sverige som har de metodinstrumenten i dag så att de skulle kunna genomföra den analysen, till rimliga kostnader, som Kristdemokraterna diskuterar.

Sedan är det en diskussion om vilket årtal vi tar som utgångspunkt. Våra beräkningar baseras på uppgifter från 1998, och metodansatser som bygger på en nedsättning påverkar marginalkostnaden. Det påverkas inte av hur länge nedsättningen har varit i kraft. Vi använder begreppet 1997 års nedsättning för att särskilja från andra nedsättningar. Detta redovisar vi dessutom utförligt i rapporten, och de förändringar som gjorts sedan 1998 finns också redovisade. Inte ens på den punkten fungerar Kristdemokraternas resonemang.

Sedan använder revisorerna begreppet dödviktseffekter enligt den gängse definition som finns, dvs. risken för subventionering av verksamheter som hade kommit till stånd även utan stöd. Det är det som är dödviktseffekten. Kristdemokraterna har missuppfattat det begreppet och diskuterar utifrån ett annat begrepp. Troligen resonerar man utifrån begreppet överskottsbörda och de ineffektiviteter som skatter leder till. Men det var inte avsikten med rapporten. Med den begreppsapparat och de resonemang som man för i motionen skulle man väl argumentera för en skattekvot som uppgår till noll. Det vore den logiska slutsatsen i sammanhanget.

Jag skulle kunna fortsätta att gå igenom punkt för punkt för att fullständigt såga och haverera hela denna motion. Nu begär inte Kristdemokraterna votering om motionen, vilket är ganska förstäligt, med tanke på vad lite man har på fötterna i sammanhanget.

Jag yrkar bifall till Riksdagens revisorers skrivelse.

Anf. 109 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Det finns i riksdagen en bred majoritet för att inte bara behålla nedsättning av socialavgifterna utan också utvidga dem till nedsättning för stödområde A med 15 %. Den breda uppslutningen finns i riksdagen, trots att vi väl kände till de kritiska synpunkter som redovisas i revisorernas rapport. Det är inte så att det ställningstagandet har kommit utan kunskap om vad det står i Riksdagens revisorers rapport.

Då gör vi den bedömningen att om vi nu utvidgar systemet är det inte rimligt, trots vad Per Rosengren säger, att snabbt göra en utvärdering av det gamla systemet. Då är det naturligt att göra en utvärdering av hela systemet, inklusive stödområde A, och när man väl har erfarenhet av det, dvs. kanske om ett par år, kan det vara lämpligt att göra en utvärdering av det. Det är bakgrunden till att vi avstyrker revisorernas yrkande i den delen.

När det gäller önskemålet om att få en bättre redovisning av skatteavvikelser har vi inget principiellt emot att man undan för undan förbättrar kvaliteten i budgetarbetet och redovisningen för riksdagen. Det bör dock sägas att det redan i dag från regeringens sida sker en rätt noggrann genomgång av skatteavvikelser. Det kan utvecklas, och jag tycker att det ska göras, men man behöver inte nödvändigtvis göra det så snabbt. Eftersom det här är resurskrävande och det dessutom finns principiella

metodproblem med det hela, tycker jag att det finns anledning att ta det i en lugnare takt än vad revisorerna har anfört. Det är bakgrunden till avslagsyrkandet på den punkten.

Anf. 110 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Man kan inte diskutera äpplen och päron samtidigt. Här har vi en generell nedsättning, som är delvis utvärderad – en generell nedsättning på 5 % som gäller hela landet, som inte har någonting med regionalpolitik att göra, som infördes 1996 som en generell åtgärd, som en del i ett paket för att halvera arbetslösheten. Det vill man inte utvärdera. Att det går 5 ½ miljard om året till den här nedsättningen vill man inte utvärdera. Man bara fortsätter.

Kunde man inte ha använt de här 5 miljarderna på något annat, bättre och mer effektivt sätt? Tror inte Jan Bergqvist att t.ex. andra stöd på skattesidan till mindre företag skulle kunna vara mer effektiva i det här sammanhanget, dvs. ett rejält engagemang för att göra något åt 3:12-reglerna, ett rejält engagemang på skattesidan över huvud taget?

Det prövas inte mot detta. Det är precis det som är en del av detta som revisorerna säger. Vi går inte så långt att vi värderar det, men vi säger att regeringen bör utvärdera detta, så att vi här i riksdagen vet vilka beslut vi fattar och vilka prioriteringar vi gör. Men nu gör vi detta utan någon som helst budgetprövning. Det är bara att konstatera att så är det.

Finansutskottets ordförande vill inte att en så stor post i budgeten som 5 ½ miljard utvärderas, utan det ska bara rulla på. Det är uppseendeväckande.

Jag tycker inte att det är fel att man ökar takten lite grann, också för att ge riksdagen den information som behövs när det gäller skatteavvikelserna. Hur länge ska vi fortsätta att tricksa på det här sättet, så att saker som egentligen borde vara på utgiftssidan fixar vi på inkomstsidan? Det är väldigt mycket av den debatten som det handlar om. Det är en oerhörd kritik mot det nuvarande budgetsystemet med budgettak. När det passar fixar man det på inkomstsidan i stället. Varför ska vi då ha en sådan budgetlag som vi har?

Anf. 111 JAN BERGQVIST (s) replik:

Fru talman! Per Rosengren lyssnar dåligt till vad jag säger. Det verkar som om hans argumentering grundar sig på att han själv är väldigt kritisk och negativ till nedsättning av socialavgifterna.

Det finns i riksdagen en bred majoritet som trots de kritiska synpunkter som kommit fram i Riksdagens revisorers rapport tycker att det är bra att nedsättningen av socialavgifterna fortsätter och att vi dessutom utvidgar systemet till stödområde A och går längre i nedsättningen.

Jag har ingenting emot att man gör en utvärdering, men det ska ske vid rätt tidpunkt. Rätt tidpunkt är inte nödvändigtvis nu, utan det är när vi har erfarenhet även från stödområde A. Om två år, t.ex., kan man göra en utvärdering.

Anf. 112 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Det vore lämpligt att göra det just nu – helst innan riksdagen beslutar om ytterligare 10 % för stödområde A.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Det är två olika saker. De ena är en regionalpolitisk åtgärd – en kompensation för att man inte längre kan sätta ned avgifterna med 8 % i stöd-området på grund av EU-regler.

Bergqvist säger att det finns ett stort stöd i riksdagen. Det kanske det finns. Det beror på att man inte har utvärderat och klart angett att det är ineffektivt. Det är det som är problemet.

Jag hävdar att det är väldigt viktigt att riksdagen får så bra information som möjligt och att åtgärder som vi vidtar faktiskt utvärderas. Om inte rullar detta på med 5 ½ miljard om året.

Riksdagens revisorer har kommit fram till en siffra som kan diskuteras. Men varje jobb som har tillkommit har kostat statskassan 1 ½ miljon kronor. Det är den mest ineffektiva formen av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Eftersom åtgärden vidtogs på sommaren 1996, som ett led i arbetet med att halvera arbetslösheten, tycker jag att det är märkligt att finansutskottet inte är berett att utvärdera den.

Anf. 113 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Vi har ägnat förmiddagen och en del av eftermiddagen åt att debattera ramarna för statens utgifter och inkomster. Vi har blivit anklagade av inte minst finansutskottets ordförande Jan Bergqvist för att det spretar och för att vi har olika uppfattning på den borgerliga sidan. Det vi nu hör är mycket intressant. Så låter det när den rödgröna gruppen träffas och försöker komma överens.

Det vi kristdemokrater har pekat på i vår motion och i vår reservation, fru talman, är att vi tycker att revisorerna har ett alldeles för snävt synsätt när de bara betraktar sysselsättningsdimensionen av en sådan åtgärd. Vi är inte alls, Per Rosengren, emot att det utvärderas. Där kanske vi skiljer oss från Jan Bergqvist. Vi tycker att det är viktigt. Men att enbart anlägga sysselsättningsaspekter på detta är fel.

Jag vet inte om Per Rosengren alltid gör det när det gäller de skatteavvikelser som finns, dvs. de nedsättningar av skatter som görs på olika håll. Det är inte alls enbart det som man vill åstadkomma. Det handlar om att också stärka den mycket svaga bas som många mindre företag i glesbygd har, så att de helt enkelt kan överleva och så att man kan behålla de sysselsättningstillfällen som finns. Det är det vi har reagerat emot.

Jag vill därför, fru talman, yrka bifall till vår reservation nr 20.

Anf. 114 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Riksdagens revisorer är ett ganska fristående organ – det mest fristående revisionsorgan som finns. Vad kristdemokraterna nu föreslår är att vi inte längre ska vara fristående. Vi ska ta order av en majoritet i riksdagen när det gäller hur vi ska utföra våra granskningar.

Det har funnits möjlighet för kristdemokraterna att påverka granskningsplanen. Riksdagens revisorer antog en granskningsplan, där vi sade att vi skulle utföra en granskning inom detta område utifrån sysselsättningsaspekten. Det var bara det. Beslutet fattades 1996, som en åtgärd för att halvera arbetslösheten. Det var det som skulle granskas.

Den andra del av granskningen som kristdemokraterna föreslår finns det i dag inga metoder för. Men om Kristdemokraterna känner till några

sådana metoder och om kostnaderna är rimliga vore det väldigt bra om partiets representanter i Riksdagens revisorer kunde bistå kansliet med dem.

Jag måste säga att jag litar mer på professionella revisorer som utför granskningar än på amatörer av samma kaliber som Mats Odell och kompani.

Anf. 115 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Det är alldeles rätt. Jag var en gång revisor i vår lokalavdelning i Vallentuna, men jag har aldrig därefter gjort anspråk på att utföra något som helst revisionsuppdrag.

Det vi förespråkar är att riksdagen ska göra ett tillkännagivande till regeringen om att denna typ av skattesänkning inte enbart ska utvärderas på det sätt som revisorerna har gjort. Vi tycker att man ska ha en bredare ansats. Det tycker vi också att man ska ge revisorerna till känna.

Om det är detta som upprör Per Rosengren så väldigt hoppas jag att han på något sätt kan komma ned i en lite lugnare sinnesstämning efter detta.

Anf. 116 PER ROSENGREN (v) replik:

Fru talman! Jag har sedan 1994 engagerat mig i revisionsfrågor – i frågan om en fristående och oberoende riksrevision – och jag har satt mig in i dessa frågor väldigt mycket. Jag blir faktiskt väldigt upprörd när jag ser att det finns förslag från ett parti i riksdagen som innebär att riksdagen ska tillkännage för Riksdagens revisorer vad som anförts i motionen om vidgat synsätt vid utvärderingen av skatteförändringarna.

Det var inte en granskning för att generellt utvärdera skatteförändringar. Det var ett sätt att utvärdera en åtgärd som en majoritet av riksdagen har ställt sig bakom för att minska arbetslösheten – ett led i arbetet med att halvera densamma.

Man kan ha önskemål om att vi ska göra andra granskningar. Det vore lämpligt om kristdemokraterna lämnade in ett förslag till Riksdagens revisorer om att vi skulle göra en sådan granskning. Men det är helt fel att från riksdagens sida gå in och styra den oberoende revisionen och ange hur de beslut som riksdagen har fattat ska utvärderas. Inser inte Mats Odell hur magstarkt det är?

Ni vill inte ha en oberoende revision. Ni vill att revisionen ska styras någonstans ifrån, och jag tror inte att det är uppifrån.

Anf. 117 INGEMAR JOSEFSSON (s):

Fru talman! Det är faktiskt den senaste diskussionen som har föranlett mig att anmäla mig till talarlistan. Jag har fått kammarens uppdrag att vara ordförande för Riksdagens revisorer, och det finns skäl att säga några ord om just den motion som vi har talat om.

Det är ett väldigt ovanligt påpekande som kristdemokraterna gör i sin motion i denna fråga. Det är kanske rentav första gången – det har i varje fall inte hänt på 1900-talet – som riksdagen försöker styra Riksdagens revisorer och dess arbetssätt. Det är en anmärkningsvärd reservation, oavsett vad Mats Odell säger.

Man säger också att detta kan hänga samman med Riksdagens revisorers oberoende roll i förhållande till varje myndighet. Utredning borde

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

möjligen ske i särskilt sammanhang, förslagsvis av konstitutionsutskottet. Det föresvävar dem alltså att anmäla Riksdagens revisorer till konstitutionsutskottet. Det är tankegången. Det visar att man inte har följt med i hur vi jobbar och vad konstitutionsutskottet har för funktioner i dessa sammanhang.

Sedan gör Mats Odell felet att han låter Riksdagens revisorer bli något slags allmänt utredningsinstitut. Det är ungefär så han beskriver det när han talar om alldeles för snäva synsätt.

Riksdagens revisorer har med utgångspunkt i de beslut som är fattade i denna kammare att bedöma frågorna. Vi har de beslut som har fattats här i kammaren som utgångspunkt när vi granskar. Det gällde också denna utredning. Det var grunden för det vi tog ställning till.

Flera talare har sagt att många har diskuterat revisionens oberoende. Det går inte att försvara om man ställer krav på att kammaren ska uttala sig om hur Riksdagens revisorer ska fungera. Vi kommer inte att kunna fungera om man ger hårda direktiv om vad vi får göra och vad vi inte får göra i varje enskild utredning. Det tror jag att alla andra partier har förstått.

Nu förvärrar Mats Odell situationen genom att yrka bifall till en motion som det tidigare inte har yrkats bifall till. Så nu får vi chans att rösta om vi ska ha en oberoende revision eller inte. Rösta på kristdemokraterna och ni tar ställning för en beroende revision som tar direktiv från kammaren! Jag hoppas också att alla här förstår att man inte kan göra det.

I sakärendet vill jag dock säga att vi i väldigt många, för att inte säga alla, ärenden har varit politiskt överens om det vi har skickat till kammaren. Jag är ledsen och upprörd över att man kan missuppfatta revisionen på det sätt som man har gjort i den här motionen.

Anf. 118 MATS ODELL (kd):

Fru talman! Vi respekterar till fullo Riksdagens revisorers självständighet. Det vi har reagerat mot är att man drar mycket långtgående konsekvenser av generella skattesänkningar på arbete. Vi var rädda för att de här slutsatserna skulle leda till ett vidgat synsätt omkring effekterna av att sänka skatten på arbete och ville att man skulle utvärdera det i ett något bredare perspektiv. Det är hela bakgrunden till vår motion.

Tanken att vi skulle vilja styra Riksdagens revisorer eller förestava hur de ska göra är ju ganska fantastisk. Vi har föreslagit ett tillkännagivande till regeringen som också skulle skickas till revisorerna. Men att uppfatta detta som en styrning tycker jag är att göra en mycket stor övertolkning.

Anf. 119 LENNART HEDQUIST (m):

Fru talman! Jag satt på mitt rum och åhörde debatten om Riksdagens revisorers förslag. Det föranledde mig att nu komma och begära ordet. Jag råkade nämligen delta i Riksdagens revisorers sammanträde när den här rapporten justerades.

I remissomgången hade det framkommit en mycket långtgående metodkritik från ett antal remissinstanser. Jag tyckte att metodkritiken var av den arten att den borde föranleda fortsatta överväganden, t.ex. i form av ett seminarium som Riksdagens revisorer då kunde arrangera tillsam-

mans med dessa remissinstanser. Jag noterar att detta mitt förslag voterades ned av Riksdagens revisorer i plenum.

Nu tar man upp frågan om behovet av en oberoende riksrevision; det är naturligtvis av väldigt stor vikt att vi får en sådan. Det är då belysande att det går till på det sättet att det sitter ett antal parlamentariker i Riksdagens revisorer och tar ställning till huruvida man ska gå vidare med en metoddiskussion i det aktuella ärendet. Jag tycker att finansutskottet genom att inte gå på Riksdagens revisorers förslag har kommit fram till ett väl avvägt ställningstagande. Men jag är övertygad om att de frågor som är aktualiserade av remissinstanserna, som rör effekten av den här typen av åtgärder, kommer att behöva diskuteras vidare under de närmaste åren.

Överläggningen var härmed avslutad.

Beslut

FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2001

Punkterna 1–11

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 12 (Sammanställning av anslag och utgiftsområden på tilläggsbudget för budgetåret 2001)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (kd)

Förberedande votering:

74 för res. 1

38 för res. 2

182 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Christina Axelsson (s) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Helena Bargholtz (fp) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

174 för utskottet

73 för res. 1

55 avstod

47 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2001/02:31
21 november

*Tilläggsbudget 2 för
budgetåret 2001 samt
utgiftsramar och
beräkning av
statsinkomsterna, m.m.*

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 34 v, 10 c, 13 mp

För res. 1: 71 m, 2 -

Avstod: 35 kd, 8 c, 12 fp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 9 v, 7 kd, 4 fp, 3 mp

FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.

Punkt 1 (Allmänna riktlinjer för den ekonomiska politiken [avsnitt 1.3])

1. utskottet

2. res. 1 (kd, m, c, fp)

Votering:

165 för utskottet

138 för res. 1

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 1 c, 12 mp

För res. 1: 71 m, 35 kd, 17 c, 13 fp, 2 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 4 mp

Birgitta Carlsson (c) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Formerna för ställningstagande till euro [avsnitt 1.5.1])

1. utskottet

2. res. 2 (kd, m, fp)

3. res. 3 (c)

Förberedande votering:

112 för res. 2

20 för res. 3

170 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

153 för utskottet

114 för res. 2

34 avstod

48 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 1 mp

För res. 2: 67 m, 32 kd, 13 fp, 2 -

Avstod: 1 m, 3 kd, 18 c, 12 mp

Frånvarande: 14 s, 13 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Punkt 3 (Information om och analys av eurons effekter [avsnitt 1.5.2])

1. utskottet

2. res. 6 (v)

3. res. 7 (mp)

Förberedande votering:

36 för res. 6

13 för res. 7

253 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 6.

Huvudvoting:

178 för utskottet

36 för res. 6

90 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 31 kd, 18 c, 12 fp

För res. 6: 1 m, 35 v

Avstod: 70 m, 4 kd, 1 fp, 13 mp, 2 -

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Punkt 4 (Miljökonsekvensbeskrivningar i budgetpropositionen [avsnitt 1.6])

1. utskottet

2. res. 8 (kd)

Votering:

268 för utskottet

35 för res. 8

1 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 71 m, 35 v, 18 c, 13 fp, 13 mp, 2 -

För res. 8: 35 kd

Avstod: 1 s

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Claes-Göran Brandin (s) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 6 (Budgetförslagen för år 2002 [avsnitten 2.4–2.11, 3 och 4.1])

1. utskottet

2. res. 12 (m)

3. res. 13 (kd)

4. res. 14 (c)

5. res. 15 (fp)

Förberedande votering 1:

19 för res. 14

13 för res. 15

272 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 14.

Förberedande votering 2:

35 för res. 13

18 för res. 14

249 avstod

47 frånvarande

Kammaren biträdde res. 13.

Förberedande votering 3:

73 för res. 12

36 för res. 13

194 avstod

46 frånvarande

Kammaren biträdde res. 12.

Huvudvotering:

165 för utskottet

73 för res. 12

66 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 35 v, 13 mp

För res. 12: 71 m, 2 -

Avstod: 35 kd, 18 c, 13 fp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Punkt 15 (Riksdagens revisorers förslag angående sänkta socialavgifter [avsnitt 5.1])

Yrkanden:

1. utskottet

2. res. 20 (kd)

3. under överläggningen framställt yrkande (v)

Förberedande votering:

33 för res. 20

10 för yrk.

261 avstod

45 frånvarande

Kammaren biträdde res. 20.

Huvudvotering:

265 för utskottet

33 för res. 20

6 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 31 v, 18 c, 13 fp, 13 mp, 2 -

För res. 20: 33 kd

Avstod: 4 v, 2 kd

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Punkt 17 (Barnbilaga i budgetpropositionen [avsnitt 5.3])

1. utskottet

2. res. 23 (c)

Votering:

235 för utskottet

19 för res. 23

49 avstod

46 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 116 s, 71 m, 33 v, 12 fp, 1 mp, 2 -

För res. 23: 1 v, 18 c

Avstod: 1 v, 35 kd, 1 fp, 12 mp

Frånvarande: 15 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Punkt 19 (Indelning i politikområden [avsnitt 5.5])

1. utskottet

2. res. 26 (v, mp)

Votering:

256 för utskottet

46 för res. 26

2 avstod

45 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partvis fördelning av rösterna:

För utskottet: 117 s, 71 m, 35 kd, 18 c, 13 fp, 2 -

För res. 26: 35 v, 11 mp

Avstod: 2 mp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 8 v, 7 kd, 3 fp, 3 mp

Gudrun Lindvall (mp) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

5 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2001/02:56 Energimarknader i utveckling – bättre regler och tillsyn

Lagutskottets betänkande

2001/02:LU2 Handlingsplan för konsumentpolitiken 2001–2005

Prot. 2001/02:31

21 november

6 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 21 november

2001/02:91 av *Kent Olsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Arbetslösheten

2001/02:92 av *Yvonne Andersson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren
Villkor för storföretag

2001/02:93 av *Göran Lindblad* (m) till statsrådet Britta Lejon
Askim

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

7 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 21 november

2001/02:239 av *Inger Lundberg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Ideella bidrag till somalier

2001/02:240 av *Ola Karlsson* (m) till statsrådet Britta Lejon
Offentlighet och statliga bolag

2001/02:241 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Ingela Thalén
Försäkringskassan och långtidssjukskrivna

2001/02:242 av *Christina Axelsson* (s) till näringsminister Björn Rosengren
Amatörbyggda fordon

2001/02:243 av *Jonas Ringqvist* (v) till miljöminister Kjell Larsson
Laxparasiten

2001/02:244 av *Jonas Ringqvist* (v) till jordbruksminister Margareta Winberg
Strategi för att förhindra spridning av laxparasiten

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 21 november

2001/02:166 av *Margareta Cederfelt* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Entreprenörer

2001/02:176 av *Erling Wälivaara* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Bredbandsuppkoppling

2001/02:177 av *Carl-Erik Skårman* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Restiden till arbetet i Stockholmsregionen

2001/02:178 av *Matz Hammarström* (mp) till statsrådet Britta Lejon

Infrastrukturpropositionen

2001/02:187 av *Peter Pedersen* (v) till näringsminister Björn Rosengren

Statliga arbetstillfällen i Karlskoga

2001/02:189 av *Mikael Oscarsson* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Svenska bönder och dieselskatten

2001/02:190 av *Inger Strömbom* (kd) till försvarsminister Björn von Sydow

Försäljning av militär materiel

2001/02:191 av *Owe Hellberg* (v) till näringsminister Björn Rosengren

Gröna huset i Söderhamn

2001/02:192 av *Owe Hellberg* (v) till näringsminister Björn Rosengren

Kunskapsbank lokal utveckling i Söderhamn

2001/02:193 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Postens avgifter

2001/02:194 av *Helena Bargholtz* (fp) till näringsminister Björn Rosengren

Nordiskt porto

2001/02:200 av *Lennart Klockare* (s) till försvarsminister Björn von Sydow

Fördelning av helikoptrar

2001/02:202 av *Mikael Oscarsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Familjekonsekvensanalys

2001/02:209 av *Karin Falkmer* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Nyföretagandet

2001/02:210 av *Lena Sandlin-Hedman* (s) till statsrådet Mona Sahlin

Semesterlagen

2001/02:212 av *Inger Strömbom* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Kassaservice på landsbygden

2001/02:214 av *Charlotta L Bjälkebring* (v) till kulturminister Marita Ulvskog

Filmen i Sverige

Prot. 2001/02:31
21 november

2001/02:215 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till utbildningsminister Thomas Östros

Utbildningsplatser på vårdutbildningar

2001/02:216 av *Jan Backman* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Analys av den arkeologiska uppdragsverksamheten

2001/02:218 av *Elizabeth Nyström* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Postens kassaservice

2001/02:219 av *Marianne Andersson* (c) till statsrådet Mona Sahlin
Elöverkänslighet

2001/02:221 av *Rolf Olsson* (v) till statsrådet Ingela Thalén
Nya diagnoser och sjukförsäkringssystemet

2001/02:223 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till statsrådet Ingela Thalén
Arbetskadeersättning

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 27 november.

9 § Kammaren åtskildes kl. 16.24.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början t.o.m. 4 § anf. 19 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter t.o.m. anf. 60 (delvis),
av andre vice talmannen därefter t.o.m. anf. 89 (delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Barbro Nordström

1 § Justering av protokoll.....	1
2 § Avsägelse.....	1
3 § Förnyad bordläggning	1
4 § Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2001 samt utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.	1
Finansutskottets betänkande 2001/02:FiU11	1
Finansutskottets betänkande 2001/02:FiU1	1
Anf. 1 GUNNAR HÖKMARK (m).....	1
Anf. 2 SIV HOLMA (v)	5
Anf. 3 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	9
Anf. 4 SIV HOLMA (v) replik	10
Anf. 5 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	10
Anf. 6 SIV HOLMA (v) replik	11
Anf. 7 MATS ODELL (kd)	11
Anf. 8 LENA EK (c)	15
Anf. 9 KARIN PILSÄTER (fp).....	19
Anf. 10 SIV HOLMA (v) replik	23
Anf. 11 KARIN PILSÄTER (fp) replik	23
Anf. 12 SIV HOLMA (v) replik	24
Anf. 13 KARIN PILSÄTER (fp) replik	24
Anf. 14 YVONNE RUWAIDA (mp)	25
Anf. 15 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	28
Anf. 16 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	29
Anf. 17 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	29
Anf. 18 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	30
Anf. 19 MATS ODELL (kd) replik	30
Anf. 20 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	31
Anf. 21 MATS ODELL (kd) replik	31
Anf. 22 YVONNE RUWAIDA (mp) replik	32
Anf. 23 JAN BERGQVIST (s)	32
Anf. 24 MATS ODELL (kd) replik	36
Anf. 25 JAN BERGQVIST (s) replik	36
Anf. 26 MATS ODELL (kd) replik	37
Anf. 27 JAN BERGQVIST (s) replik	37
Anf. 28 KARIN PILSÄTER (fp) replik	37
Anf. 29 JAN BERGQVIST (s) replik	38
Anf. 30 KARIN PILSÄTER (fp) replik	39
Anf. 31 TREDJE VICE TALMANNEN	39
Anf. 32 JAN BERGQVIST (s) replik	39
Anf. 33 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	40
Anf. 34 JAN BERGQVIST (s) replik	41
Anf. 35 GUNNAR HÖKMARK (m) replik	41
Anf. 36 JAN BERGQVIST (s) replik	42
Anf. 37 LENA EK (c) replik	42
Anf. 38 JAN BERGQVIST (s) replik	43

Anf. 39	LENA EK (c) replik.....	43
Anf. 40	JAN BERGQVIST (s) replik	44
Anf. 41	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s)	44
Anf. 42	MATS ODELL (kd) replik.....	48
Anf. 43	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	49
Anf. 44	MATS ODELL (kd) replik.....	49
Anf. 45	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	50
Anf. 46	KARIN PILSÄTER (fp) replik	50
Anf. 47	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	51
Anf. 48	KARIN PILSÄTER (fp) replik	52
Anf. 49	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	52
Anf. 50	LENA EK (c) replik.....	53
Anf. 51	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	54
Anf. 52	LENA EK (c) replik.....	54
Anf. 53	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	55
Anf. 54	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	55
Anf. 55	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	56
Anf. 56	GUNNAR HÖKMARK (m) replik	57
Anf. 57	Finansminister BOSSE RINGHOLM (s) replik.....	57
Anf. 58	ANNA ÅKERHIELM (m).....	58
Anf. 59	PER LANDGREN (kd).....	60
Anf. 60	BENGT SILFVERSTRAND (s)	60
Anf. 61	PER LANDGREN (kd) replik	63
Anf. 62	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	63
Anf. 63	PER LANDGREN (kd) replik	63
Anf. 64	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	64
Anf. 65	ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	64
Anf. 66	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	64
Anf. 67	ANNA ÅKERHIELM (m) replik.....	65
Anf. 68	BENGT SILFVERSTRAND (s) replik.....	65
Anf. 69	CARL FREDRIK GRAF (m).....	66
Anf. 70	MARIE ENGSTRÖM (v)	69
Anf. 71	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	71
Anf. 72	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	72
Anf. 73	CARL FREDRIK GRAF (m) replik	72
Anf. 74	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	73
Anf. 75	KENNETH LANTZ (kd).....	73
Anf. 76	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	75
Anf. 77	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	75
Anf. 78	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	75
Anf. 79	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	76
Anf. 80	ROLF KENNERYD (c).....	76
Anf. 81	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	77
Anf. 82	ROLF KENNERYD (c) replik.....	78
Anf. 83	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	78
Anf. 84	ROLF KENNERYD (c) replik.....	79
Anf. 85	LENNART KOLLMATS (fp)	79
Anf. 86	GUDRUN LINDVALL (mp).....	82
Anf. 87	ARNE KJÖRNSBERG (s).....	84

Anf. 88	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	87	Prot. 2001/02:31
Anf. 89	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	88	21 november
Anf. 90	CARL FREDRIK GRAF (m) replik.....	89	
Anf. 91	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	89	
Anf. 92	ROLF KENNERYD (c) replik.....	90	
Anf. 93	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	90	
Anf. 94	ROLF KENNERYD (c) replik.....	91	
Anf. 95	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	92	
Anf. 96	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	92	
Anf. 97	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	92	
Anf. 98	KENNETH LANTZ (kd) replik.....	93	
Anf. 99	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	93	
Anf. 100	LENNART KOLLMATS (fp) replik.....	93	
Anf. 101	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	94	
Anf. 102	LENNART KOLLMATS (fp) replik.....	94	
Anf. 103	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	95	
Anf. 104	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	95	
Anf. 105	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	95	
Anf. 106	MARIE ENGSTRÖM (v) replik.....	96	
Anf. 107	ARNE KJÖRNSBERG (s) replik.....	96	
Anf. 108	PER ROSENGREN (v).....	96	
Anf. 109	JAN BERGQVIST (s) replik.....	98	
Anf. 110	PER ROSENGREN (v) replik.....	99	
Anf. 111	JAN BERGQVIST (s) replik.....	99	
Anf. 112	PER ROSENGREN (v) replik.....	100	
Anf. 113	MATS ODELL (kd) replik.....	100	
Anf. 114	PER ROSENGREN (v) replik.....	100	
Anf. 115	MATS ODELL (kd) replik.....	101	
Anf. 116	PER ROSENGREN (v) replik.....	101	
Anf. 117	INGEMAR JOSEFSSON (s).....	101	
Anf. 118	MATS ODELL (kd).....	102	
Anf. 119	LENNART HEDQUIST (m).....	102	
Beslut		103	
	FiU11 Tilläggsbudget 2 för budgetåret 2001.....	103	
	FiU1 Utgiftsramar och beräkning av statsinkomsterna, m.m.....	104	
5 §	Bordläggning.....	107	
6 §	Anmälan om interpellationer.....	108	
7 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	108	
8 §	Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	109	
9 §	Kammaren åtskildes kl. 16.24.....	110	

Prot. 2001/02:31
21 november

Elanders Gotab, Stockholm 2001